קבלה · ספר יצירה · מפרשים

פירוש הגר"א על ספר יצירה

רבנו אליהו [הגר"א] ב"ר שלמה זלמן מווילנה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

פירוש הגר"א על ספר יצירה

רבנו אליהו [הגר"א] ב"ר שלמה זלמן מווילנה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/פירוש-הגרא-על-ספר-יצירה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 19
משנה ג 24
משנה ד 30
משנה ה 33
משנה ו 36
משנה ז 37
משנה ח 39
משנה ט 40
משנה י 42
משנה יא 43
משנה יב 43
משנה יג 45
משנה יד 46
פרק ב 47
משנה א 47
משנה ב 47
משנה ג 47
משנה ד 48
משנה ה 48
משנה ו 50
פרק ג 52
משנה א 52
משנה ב 52
משנה ג 53
משנה ד 54
משנה ה 55
משנה ו 56
משנה ז 56
פרק ד 57
משנה א 57
משנה ב 57
משנה ג 57
משנה ד 58
משנה ה 58
משנה ו 59
משנה ז 59
משנה ח 59
משנה טו 60
משנה טז 62
פרק ה 63
משנה א 63
משנה ב 64
משנה ג 65
משנה ו 66
משנה ז 66
משנה י 68
פרק ו 69
משנה א 69
משנה ב 71
משנה ג 72
משנה ד 73
משנה ה 74
משנה ו 77
משנה ז 77

פרק א

משנה א

בשלשים ושתים. כמו שמפורש במשנה ב' עשר ספירות וכו' ועשרים ושתים. והם במספר הקו הסובב לאלכסון עשר ונחלק לעשר וכ"ב לפי שמחלק העשר של האלכסון לג' אמות וז' כפולות, ולשבע ההיקף הוא כ"ב ולג' ההיקף עשר. והם **באדם** סתומין במוח שהוא חכמה ונחלקים בחוט השדרה ונשלחים בכל הגוף כידוע כמו שאכתוב לקמן שמהן בא ההרגש לכל האיברים (עי' פי' הראב"ד), והם **בספירות** החכמה קדומה שהוא מוחא סתימאה ונתפשט לחכמה ומשם לחכמה דז"א, והם **בשמות** ל"ב אלהים דמעשה בראשית של ששת ימים עד ויכולו. ושלשה אלהים שבויכולו הן שלשה ספרים דלקמן ונקראים אלהים לפי שבהן גנוז גבורה דעתיק, ולפיכך נקרא בוצינא דקרדוניתא שבה מדד משחתא ועשה הכל כמ"ש בזוהר. והן **בעולם** תחילתן ברוח ומתפרשין במים [שהוא חכמה] ומתפשטין לו' קצוות העולם:

נתיבות. כמ"ש ובמים עזים נתיבה. ועיקרן הן במים שהוא חכמה ונקרא מים עזים שבו גנוז גבורה דעתיק. ולפי שבו כ"ב אותיות שהן ב' פעמים רל"א כמה שכתוב לקמן פרק ב' והן מנין נתי"ב והן במנין כ"ב פעמים אהי"ה לפי שבכאן נקראים אהיה כידוע:

פליאות. לפי שמדבר עכשיו בכתר והוא נקרא פלא כידוע וכן אמרו במופלא ממך והן כאן בכתר מופלא בתכלית ההעלם ומהחכמה מתחילין להתפרש ובגופא להתחלק, ובחכמה נקראים נתיבות כמ"ש ובמים וכו', והן בעולם סתומים ברוח ומתפרשין במים, ובאדם הן סתומין באוירא דגולגלתא ומתפרשין במוח, והן בשם סתומים בקוץ של יו"ד ומתפרשין ביו"ד:

חכמה. הוא יו"ד שבשם שנקרא גולם שמוכן לקבל צורת כל האותיות וכן החכמה הוא מוכן לכל הנבראים כמ"ש כולם בחכמה עשית, וחכמה גימטריא גל"ם כמנין ע"ב השני מד' ע"ב שהוא ס"ג עם עשר אותיות הפשוטים ולפי שבו גבורה דעתיק כנ"ל והוא בשם ס"ג וכן אמרו ביו"ד דס"ג נברא העולם, ובעולם המים הוא מוכן לכל צורה וכן אין דבר בלא מים, ובאדם החכמה הוא מה שבשכלו להשיג כל דבר והוא מוכן להשיג כל דבר ומתפרש בבינה שהוא מצייר בשכלו איך להשיג הדבר והוא בכל דבר ודבר השגה בפני עצמו ולפיכך הציור הוא בבינה הנקרא ציר"י בנקודות והכתר קמ"ץ ששם סתומים הל"ב נתיבות והחכמה פת"ח שבו מתפתחין כנ"ל והבינה ציר"י כנ"ל. וכן הוא הכל בעולם ובאדם כנ"ל, ובדעת הוא השגת הדבר והוא מתפשט אח"כ בגוף כשעושה אח"כ הדבר ולכן אמרו דעת המתפשט והן ב' מיני דעת כידוע והם ע"ג שמות ג' הם הג' ספרים דלקמן

וע' הנשארים הם שבעים שמות הידועים שנקראים תפארת וכן [ע' שמות למט"ט] ששמו כשם רבו, והן שקראו שכל ומשכיל ומושכל ומושכל כלול מן שכל ומשכיל והן באדם תלת חללי דגולגלתא שנים מלפניו ואחד מאחוריו כנגד שניהם כידוע, ונקרא חכמה כח מ"ה שהוא שקיו דאילנא מלגאו וכ"ח הוא מלוי דמלוי דמ"ה כמ"ש לקמן בארוכה. והל"ב נתיבות הוא כלול באל"ף שהוא כתר שלכך נקרא פליאות כיצד כשתחלק הוא"ו שבתוך האל"ף לשנים שכל אמצעי הוא כלול בשנים יבא י"ו למעלה י"ו למטה, והן בעולם מים עליונים ומים תחתונים והן מים דכורין ומ"ן, ובאדם ל"ב שינים י"ו למעלה י"ו למטה כי סוף החכמה הוא בחיך כידוע, והן בשם יו"ד ו"ו [והוא ת"ת דעתיק שהוא מתלבש בקרומא דאוירא שהוא יו"ד ו"ו והוא משם ב"ן כי עתיק הוא מלכות עילאה] כשעולה הו"ו לכתר להשלים השם דחושבן כתר כמ"ש בזהר והן יו"ד ה"א ו' כמ"ש לקמן והם מילוי דמילוי עם הפשוט כמו שיתבאר:

חקק. החקיקה הוא האותיות על הלוח ועדיין הוא מחובר הכל וכולם הם בהעלם:

יה וכו' עד וקדוש הוא. כולם הם כינוים לחכמה זו והם כ"ב תיבות כנגד כ"ב אותיות. ועוד עשר מבאר הספר בסוף המס' אלו הן כ"ב וכו' וברא את עולמו כמ"ש כולם בחכמה עשית:

ופליאות חכמה. כמ"ש והחכמה מאין תמצא לא ידע אנוש ערכה כו':

יה יהוה צבאות. כל הכנוים אלו בחכמה כמ"ש בחגיגה מלך אל וכו' שוכן עליהם בערבות שנאמר סולו לרוכב בערבות ביה וכו' והוא חכמה כמש"ל ונאמר ביה שמו הרי י"ה בחכמה והי' ידוע וה"א מצד הבן בחכמה כלול בינה בחכמה י"ה:

יהוה. בחכמה ג"כ כידוע שהוא כלל כל הספירות שלכן הוא יו"ד שבשם כמ"ש מה שמו ומה שם בנו ששניהם הן שם הויה והן במילואן בשמא מפרש גי' מ"ה זהו מה ומה כו' שופרא דיעקב מעין שופרא דאדם חכמה ועד"א:

צבאות. שהוא שם הזרע שלכן הוא בנו"ה בכליות שוחקים מן לצדיקים מבשלים הזרע דנפיק ממוחא, ועיקר השם בחכמה שלכן התפללה חנה בתפלתה ה' צבאות שמשם כל צבאות ישראל, וז"ש ותתפלל חנה על ה' שאמרו על ה' ממש שהוא רוכב שמים עד"א כמ"ש רוכב שמים בעזרך ואמרו ג"כ שהוא שוכן בערבות כנ"ל:

אלהי ישראל. כמו אלהי אלהים כמ"ש בני בכורי ישראל:

אלהים חיים. שנקרא אלהים ל"ב אלהים דמעשה בראשית ל"ב נתיבות חכמה, ובו החיים משכן החיה והחכמה תחיה בעליה, וכן בעש"נ כמש"ל, וז"ש כה אמר רם ונשא כו' שהוא חכמה כמש"ל להחיות רוח שפלים כו' כמ"ש למה נמשלה תורה למים שמנחת

מקום גבוה והולכת למקום נמוך והחכמה נקראת חיים כמש"ל וזהו להחיות כו' וכן אמרינן בגמרא הנ"ל אל חי כו':

ומלך עולם. כמ"ש בגמרא הנ"ל מלך אל כו':

אל. כנ"ל בגמ' אל חי כו':

שדי. שאמר לעולמו די, בוצינא דקרדינותא חכמה מדד משחתא אע"פ שאלהים חיים ומלך עולם אל שדי ג"כ בבינה כידוע הוא מצד הבן בחכמה וחכם בבינה כנ"ל:

רחום וחנון. הוא שם רחום על אותן שצריכין רחמים יתומים ואלמנות כמ"ש סולו לרוכב בערבות כו' אבי יתומים כו' אלהים במעון קדשו:

רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש הוא. כמ"ש כה אמר רם ונשא שהוא חכמה כמ"ש בגמרא הנ"ל וכתיב רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון כו' ונקרא רם ונשא שהוא רם על כל רמים שלמעלה ממנו אין השגה והוא ראשית, שוכן עד על בינה שנקראת עד כמש"ל, וכן קדוש בחכמה כידוע, וכן בחכמה שהוא אצילות קדשו שנקרא חכמה יו"ד שבשם ברא כל העולמות:

וברא את עולמו בשלשה ספרים. בי"ע שהן ג' אמ"ש נגד ראש בטן גויה בינה שכולל הראש וז"א גויה חג"ת ומלכות בטן כנ"ל שהן כוללין ג' עולמות הנ"ל שמקננין בהן, וכן אויר ומים אש בג' עולמות:

וברא את עולמו בג' ספרים כו'. כמ"ש, והם כלולים כולם במ"ס:

בספר וספר וספור. הן חכמה ובינה ודעת שבהן נברא העולם כידוע והם ג' אותיות אמ"ש שבהן נעשה חב"ד כמ"ש לקמן וכן הן בעש"נ. ספר וספר הן ח"ב שעדיין הוא בשכל לבד. וסיפור הוא הדעת שמוציא השכל מהכח אל הפועל כמו הסיפור והן בשתי ידים ולשון ב' ידים מלבישין חכמה בינה דאריך אנפין ולשון הוא הדעת שמזווג חיך וגרון שהוא חכמה בינה והוא יסוד דעתיק כידוע שכל [יסוד] שלמעלה הוא דעת שלמטה ובשתי הידים הן כל האותיות (ע' מאמר קדישין להאר"י ז"ל) כי כ"ז אותיות הם ועוד א' בסופן להשלים לאלף כמ"ש נעוץ סופן כו' הרי כ"ח ובהן נברא העולם לפיכך שיתא אלפי שנין הוי עלמא שהוא כמנין אותיות הנ"ל עם ה"א שבה נברא העולם שכל האותיות יוצאים ממנה והיא מלכות של עולם דלעילא. ואם תחשוב אותן למאות שהוא מספר הגדול יהיו ששים רבוא אותיות לתורה וישראל, והכ"ח אותיות הן בב' ידים בי"ד פרקין שלכן נקרא י"ד והן כמו שתי לוחות, וספור הוא לשון שבו נקבעו כל האותיות לפי שכל מכריע הוא כלול משניהם, ובידים הן בכתב כמ"ש וביד כל אדם כו' והן בכתב הלוחות ולכן נקרא ספר. ובלשון הוא בדבור והוא מאמר עשרת הדברות לישראל ולכן נקרא ספור.

וכן העולם נברא בשתי ידים כמ"ש אף ידי יסדה ארץ וימיני כו' ובלשון כמ"ש בדבר ה' כו', והכ"ח אותיות הן כ"ח דמילוי המילוי י"ד של י"ה ביד ימין וי"ד של ו"ה ביד שמאל ולכך ה' אותיות בא"ב הן כפולות כי מלוי דמלוי של ה"א אחרונה הוא כפול בה"א ראשונה ואל"ף שבסופה הוא א' שבאמצע המלוי של וא"ו שהוא אל"ף של אדני שמשם מתחלת מלכות ולכך הוא נעוץ סופן בתחילתן, והג' ספרים הנ"ל הן יו"ד ה"א ו' כי י"ה הן בחו"ב הן ב' ידים הנ"ל וא"ו הוא בדעת תפארת ו' בדעת ו' בת"ת שהוא ו' קצוות א' שבתוך וא"ו הוא היכל הקודש באמצע לכך בג' ספרים הם ל"ב כמנין שם הנ"ל והן ג' אמות דלקמן וא' ו' הנשארים הן שבע כפולות בהצטרף ו' שבדעת שמתפשט בגופו והן י"ב פשוטות הב' ואוי"ן כי האל"ף הוא להיכל הקודש שהוא אל"ף של אדני המתחלת באמצע כנ"ל. ולכן אמרו מכוון באמצע והרי בג' אותיות יו"ד ה"א וא"ו נברא הכל והן הג' ספרים ויתבאר לקמן הכל, והל"ב הוא ג"כ כ"ח דמלוי המלוי בב' ידים כנ"ל ובמכריע הוא הוי"ה פשוטה כי הוא בדעת כידוע, והן באותיות של א"ב כ"ח כנ"ל ועוד ד' אותיות אהו"י שהן כוללים כל האותיות כי הן גי' כ"ב והן תחילת העשר וסופן ואמצען ולכן בא מהם שמות העצם ולכן הם נחים נסתרים. וכל השלשה ספרים נכללים במוחא סתימאה כי תלת חללי דגולגלתא המתפרשים בז"א שהם הג' ראשונות הן נכללים כאן בחללא חדא והכל נקרא חכמה שכולן נכללין בה שהם גולגלתא ומ"ס וקרומא דאוירא שבהן חג"ת דעתיק שהן הג' ראשונות כנ"ל וכן נכללים באוירא דגולגלתא כי הוא המכריע והוא ג"כ נקרא חכמה כידוע שהוא מוחא לגולגלתא ולכך מתחילין כ"ב אותיות לקמן (משנה י') ברוח מרוח, ובאוירא כלול כל הג' מוחין חב"ד כידוע רק בהעלם גדול ובה מתחילין הל"ב נתיבות רק בהעלם גדול כנ"ל והוא הנקרא רוח לקמן וע"ז נאמר וברוח פיו כל צבאם כי הוא ת"ת דעתיק ונכלל בפיו ששם גנוז דעת דעתיק ונברא בה העולם בהתלבשו במוחא סתימאה. והל"ב נתיבות הנ"ל הם מפורשים כל שם ושם בהראב"ד ז"ל וכן מקומות התחלקם בגוף הנ"ל כי הם ג"פ עשר ספירות שהן בג' תיקונים שהם גולגלתא טלא קרומא דאוירא שהם נכללים במוחא סתימאה ועוד ב' צינורות מתיקון א' לב' ומב' לג' שנכללים הכל בה. וכן באוירא סתימאה הכוללם:

אופן ב'

בשלשים ושתים וכו'. הוא קו המדה משחתח דכל ספירה בעצמה וכ"ב צינורות ביניהם משחתא כו' והוא ביו"ד חכמה והוא כלול מג' יודי"ן קוצא וגזעא ושבילא וב' המחברות ב' פרגודים. וכן בכל עולמות וספירות כי הכל נכלל בג'. וז"ש בשלשה ספרים. וכן אמר לקמן ספ"ו אלו הם עשרים ושתים כו' ועשה מהם שלשה ספרים וברא כו', והענין שהכל

נחלק בג' כי אמ"ש נחלק בג' וכן ז' כפולות וי"ב פשוטות כמש"ש שלשה כ"א כו' שבעה שלשה מול שלשה כו' ושנים עשר שלשה כו' הכל בשלשה (גם השבע כפולות כ"א נכלל בשלשה כמשי"ת בסוף זה הפרק בירר שלשה) וכן עשר ספירות בשלשה דספירה ראשונה מקול ורוח ודבור וג"ר אמ"ש וששה כ"א מג' אמ"ש כמש"ש בירר שלש אותיות מן הפשוטות בסוד כו' חמש כו' בירר ג' אותיות ר"ל שהן אמ"ש סוד חב"ד כידוע והן מתפשטים בכל ז' תחתו'. ואלו ג' מן הפשוטות הן מחשבה דבור ומעשה כמש"ל בפ"ה והן כוללין כל אמ"ש כידוע, וכן הם באדם שכל המעשה כולל בברית שלכן הן שתי בריתות ברית הלשון וברית המעור נגד תורה ומצות שקיום כל התורה תלוי במילה כמ"ש בז"ח רות ס"ח א' וש"מ והלב והפה, והן בג' ראש בטן גויה וכ"ה ברית באלו הג' כמ"ש ומלתם את ערלת לבבכם והוא מלמטה למעלה באור חוזר י' המעשה כו':

אופן ג'

בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה כו'. ידוע כי כל התורה הוא שמו של הקב"ה ית', וכל השמות והתורה הכל בשם הוי"ה ב"ה והוא שם המפורש, והוא כלל כל העולם וזה כל האדם והוא קוטב הקף של כל השנה שנה אחר שנה, וע"ז הולך כל הספר הזה ג' חלקים עולם שנה נפש כמ"ש בפרקים שלפנינו, וכן הכל על התורה ונקודותיה וטעמיה בכל הג' חלקים בין בכללות ובין בפרטות בכל אבר ואבר של האדם ובפרטות של האיברים וכן בעולם וכן בכל רגע ורגע מחלקי הזמן כמ"ש לפנינו, והכלל כי שם הוי"ה וכל האותיות של תורה הכל אחד ובהן נברא ג' חלקי העולם. ואמר בפ' בראשית דף נ"א ע"ב ובפ' פקודי דרכ"ח ע"ב בארבעין וחמש זיני נהורין אתפליג עלמא כו' והוא הוי"ה במלוי אלפי"ן שהוא שם המפורש כמ"ש בתז"ח בהרבה מקומות רבו מלספור והוא שקיו דאילנא כמ"ש בהת"ז ובו נברא הכל והוא עשר אותיות בע"ס שהן פנימיות הספירות כמ"ש בהת"ז והן נקראות ספירות כמש"ש, והתורה מתחלקת לג' חלקים אותיות נקודות וטעמים והן נר"ן, טעמים בכתר ונקודות בחכמה ואותיות בבינה ואח"כ מתפשט טעמים בבינה שהיא כוללת ג"ר ונקודות בז"א ואותיות במלכות ושם מושב נר"ן, וכן הוא באדם בראש ובטן וגויה, ובשנה חום ורויה וקור, ובעולם בשמים ואויר וארץ, והטעמים נעלמים שהן בכתר והוא נעלם במופלא ממך כו' וכן בהתפשטותו בג"ר שכל ג"ר במקורן נעלמים. וכן בעולם השמים שמים לה' שלכן לא נזכר מבריאת שמים כלום בתורה כמ"ש בפ' בראשית. וכן באדם הנשמה נעלמת מאד ועיקר חיותו של האדם הוא הרוח והוא האדם המקבל שכר ועונש כידוע והוא המרגיש והוא כל כחותיו וחושיו והנשמה הוא השכל המלמד לאדם דעת והוא מזלו של האדם ומלאכו

כידוע. והיא בשמים רק ניצוצות מתנוצצים ממנו על האדם להנהיגו ולהשכילו, ולכן נשמה באדם נגד שמים בעולם והתחלת אדם מרוח והוא עיקרו ובצאת הרוח מאדם הוא מת. ונגדו בעולם האויר שממנו חי האדם וא"א להתקיים בלתו אפי' רגע אחד ונקרא ג"כ רוח, וכן הנקודות באותיות שבלתם אין תנועה לאותיות כגופים בלא רוח. וכן בשנה התחלתו העיקרי מתשרי שהוא רויה כמ"ש לקמן והוא רוח השנה. וחום מניסן הוא נשמה כמ"ש לקמן הכל. וזה מחלוקת רבי אליעזר ור"י ואלו ואלו דברי א"ח רק שבריאת העולם מניסן הוא נעלם, כי ידוע שבריאת האדם בתשרי כמ"ש זה היום תחלת מעשיך, רק שאנו מונין בהר"ד לשנת תהו בשביל ה' ימים שקדם לאדם כידוע, אבל עיקר המנין משנת יצירה ומתשרי מנין השנים כמ"ש למבול כר"א. אבל לתקופה כר"י שבתחילת ליל ד' מנין התקופה והוא ניסן שנת תהו וכן החום הוא רק במחשבה, ונפש שיתופא דגופא נגדו הארץ בעולם שממנו הגוף וכן הנפש מד' יסודות כידוע שע"ז נאמר תוצא הארץ נפש חיה ואמרו נפשו של אדה"ר. וכן למעלה ארץ העליונה. וכן בשנה ימות הגשמים ואד יעלה מן הארץ והשקה את כו' וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה כו'. וכלל העולה כי חלק הטעמים בכולם נעלם וכן הכתר נעלם שנקרא אין לרוב העלמו ובריאת העולם מתחיל מחכמה כמ"ש כולם בחכמה עשית וכן בראשית ברא אמרו בת"י בחוכמתא ברא כו' וכמ"ש בזוהר ותיקונים והוא נקרא ראשית שבו מתחיל היצירה והגלוי לכן אמר ג"כ כאן בל"ב נתיבות חכמה חקק כו' ושם מ"ה שמא מפרש הנ"ל מתחלק י"ג מדות בכתר ששם י"ג מכילין דרחמי כידוע שהן שרש הכל שע"ז אמרו שקודם שברא הקב"ה את העולם היה הוא ושמו אח"ד בכתר כי שם כל השם נכלל בקוצו של יו"ד באחדות גמור, ומחכמה ולמטה מתחלק לד' אותיות לד' פרצופים ושם הוא אחד בי"ג מכילין דרחמי ונשארין ל"ב נתיבות בחכמה כלל כל הספירות והעולמות ובהן העולם מתנהג וכן שנה ונפש כמ"ש לקמן, והן י"ג טעמים בכתר כמ"ש בתז"ח דף ע"ט ע"ב ע"ש באריכות, ול"ב נתיבות הן עשר נקודות וכ"ב אותיות, שחו"ב כלולים זה בזה בסוד הבן בחכמה וחכם בבינה כמ"ש למטה ולכן כל הל"ב נתיבות ג"כ בבינה ל"ב אלהים דעובדא דבראשית, ואף האותיות יצאו מחכמה רק שנתגלמו בבינה כמ"ש בז"ח שה"ש, והן מ"ה זיני נהורין דאתפליג עלמא בשמא מפרש, והנקודות הן ע"ס פנימיות שנקראו ספירות כמ"ש בה"ת כמה פעמים והן עשר אותיות דשמא מפרש הנ"ל כמ"ש שם, וכ"ב אותיות הן גוף של עשר ספירות וכלים שלהן והן ד' אותיות הוי"ה עצמן כמ"ש בה"ת ושם הוא חשבון המספר יה"ו הם כ"א מחכמה ולמטה וקוצו של יו"ד הוא אחד הן כ"ב וכמו שאחד ראשית המספר ואינו רק שרשן והמספר מתחיל מב' וכן הכתר

אינו רק שרשן שלכן התורה מתחיל מב' ובו נברא העולם כלם בחכמה עשית כנ"ל וה' אחרונה של הוי"ה הן ה' אותיות מנצפ"ך שהן כפולות וכן ה' זאת היא כפולה וידוע שלית לה מגרמה כלום שלכן עיקרן כ"ב ויתבאר לקמן ענין ה' כפולות בפרטות אי"ה, ואותיות הן תיקונין דספירות כנ"ל וז"ס תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף כי הנקודות מחכמה ששם עטרא דחסד ואותיות הן תורי זהב מבינה ששם עטרא דגבורה וזהו ל"ך נש"ב, וע"ס הפנימיות הן עשר נקודות כנ"ל, וע"ס החיצוניות הן כ"ב וענין כ"ב בע"ס וכן מה שבפנימיות הן עשר אותיות המלוי ומתחיל מכתר ובחיצוניות בד' אותיות הוי"ה מתחיל מחכמה, הענין כמ"ש האר"י ז"ל שבחיצוניות הספירות אין הכתר ממנים רק שרשם והדעת משלימם ובפנימיות אין נמנה הדעת כי הוא פנימיות ז"ס תתאין רק הכתר ממנים ע"ש, שלכן כאן מתחיל מכתר וכאן מחכמה וה' כפולה של הוי"ה משלים מנין כ"ב כי הדעת הוא ה' אותיות מנצפ"ך בוצינא דקרדינותא כמ"ש לקמן והדעת כולל ה"ח וה"ג שמתפשטין בה"ס מחסד עד הוד בז"א ובנוק' וכללותם שהיא בחי' ששית ביסוד דזו"נ והן י"ב והוא במקום הכתר שבו י"ב מכילין דרחמי וכללותם במזל תיקון י"ג כמ"ש בא"ר והן י"ג טעמים הנ"ל שלכן כאן כ"ב אותיות עשר וי"ב כמ"ש לקמן במתני' ב', והן עשר של עשר ספירות וי"ב של הדעת שהן י"ב תחומין בת"ת וביסוד ומלכות י"ב בקר י"ב פרקי המרכבה י"ב איברים פנימים באדם ויתבאר הכל לפנינו אי"ה, וכל השמות תלוים בשם הוי"ה ואותיות ונקודות כנ"ל, ועשר נקודות הראשון הוא נעלם והוא נתיב הראשון של ל"ב נתיב לא ידעו עיט ונשארין ט' נקודות הידועין שהן מתחלקין בספירות של ז"א מכתר עד יסוד ונשאר מלכות דלית לה מגרמה כמו בספירות העקודים, וט' הנקודות הן ח"י נקודות ט"ט של מטטרו"ן שלכן אמר בתז"ח ט' נקודות כפולין שורש אור ישר ואור חוזר כי קמ"ץ מורכב מב' נקודות ופת"ח מנקודה אחת (כמ"ש בז"ח שה"ש דכ"ח ע"א ע"ש) וציר"י ב' נקודות וסגו"ל ג' נקודות ושור"ק קטן ג' נקודות וכן שור"ק גדול כידוע ושב"א ב' נקודות וחול"ם וחיר"ק כ"א נקודה אחת הן ח"י נקודות והן ח"י עלמין שהן בחכמה שהן החיות שורש ח"י עלמין של יסוד כידוע ח"י אלפים עולמות (עז"ח ד"מ ע"א) שהקב"ה משתעשע בהן סוד הזווג כידוע שמתפשט ממוח דרך ח"י חוליין. וז"ש רבותיים אלפי שנאן א"ת שנאן אלא שאינן, ר"ל שעשר נקודות כפולים הן רבותים רק אלפי שאינן שהן נעלמים כנ"ל לפי שנקודה הראשונה הוא בכתר ששם נעלם ונק' אין וזהו שאינן, וח"י אלף עולמות הנ"ל הן ח"י משחתין שבין כ"ד עייני"ן של שם הוי"ה וזהו בחכמה ששם הוא בסוד נקודות, וכאן הוא שרש שם של י"ח שהוא ממונה על גשמי רצון ברכה ונדבה, ובבינה הם שמות של הנקודות שהן קמ"ץ פת"ח כו'

שהן כ"ח אותיות כ"ח אתוון דעובדא דבראשית שבה עשייה של בראשית כמ"ש בזוהר ובתיקונים, והן כ"ח אותיות של בראשית ברא ושל וידבר אלהים וסודן בשם הוי"ה כ"ת אתוון דמלוי המלוי כידוע וממנה יוצאין עוד כ"ב אותיות כנ"ל ואלו הן נ' שערי בינה וזה סוד מופלג, ומתחלקין הכ"ב אותיות בג' קוין חג"ת כמ"ש בפ' בראשית דט"ז ע"ב ע"ש ואח"כ נכללין עוד במלכות כמש"ש דט"ו ע"ב ע"ש רק ששם למפרע כמ"ש בז"ח שה"ש דנ"ב ע"ד עש"ה. ולכן שם ע"ב הוא ברתיכא דחגת"ם וזהו סוד שם ע"ב. ומהן יוצאין ע"ב מלאכים שסובבין הכסא כמ"ש בז"ח שה"ש דנ"ד ע"ב, והגירסא משובשת והנוסחא האמיתית כמ"ש הרמ"ק זללה"ה שמצא נוסחא ישנה קדמונית בדוקה מקודם ד' חיות ארגמ"ן ואח"כ כ"ח מחנות של הנקודות ואח"כ א"ב ביושר ולמפרע ואין ארגמ"ן בכלל הע"ב. וא"ת הא אמר ע' ובפרטן אתה מוצא ע"ב, הענין א' כי שרשן בת"ת ע' ע' שמות כידוע ועם ב' זרועות ע"ב וכן ע' נפש עם יעקב והן ע"ב עם אברהם ויצחק וכן ע"ב אומות עם עשו וישמעאל כמ"ש במ"א באריכות, ושרשם בשם הוי"ה כ"ד עייני"ן בג' תגין וכן במלוי יודי"ן כידוע, והן שתין אתוון דמלוי הכ"ב אתוון ועם י"ב אתוון דמלוי מנצפ"ך הם ע"ב כמ"ש בז"ח שה"ש ע"ש כי מנצפ"ך הוא בדעת ושם שורש י"ב תחומין כנ"ל והן הכל ע"ב והן ע"ב פרקי גופא. כ"ח פרקי האצבעות של הידים וכ"ח של הרגלים ופה וצואר וב' עינים הם שתין פרקין ועם הי"ב פרקים של הידים והרגלים ג' פרקין בכ"א שהן מנהיגי כל הגוף והם י"ב בקר שהים עומד עליהם וכן בכסא כידוע הן ע"ב פרקין שמנענעין כל הגוף ועיין בז"ח שה"ש, וזהו רתיכא תתאה חג"ת עם מלכות, ורתיכא עילאה חג"ת עם בינה הוא שם מ"ב כמ"ש בזוהר פ' תרומה וברע"מ פ' יתרו יעו"ש. והענין כי חג"ת הם א"ב כ"ב אתוון כנ"ל ועם עשר נקודות כפולות הוא מ"ב ועיקרן מ' כי הם רק ח"י נקודות רק עם ב' אודנין דלבא הם מ"ב כמ"ש בסתרי אותיות בז"ח דצ"ו ואילין אינון מ' דקיימין ברזא דבראשית לתתא ברזא דשמא קדישא ותרין אזנין לאחדא בימינא ושמאלא כו' יעו"ש ושרשן כ"ד עייניו וי"ח משחתין וכן פשוטן ומלואן ומלוי מלואן כידוע. ושם י"ב הוא י"ב שבדעת ועיקר שרשן בכתר כנ"ל וכמ"ש בא"ז. והנה שם י"ב הוא ג' הויות ה' מלך כו' בניקוד מלך כידוע והנה הם מעידין על אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים וכמ"ש בתיקונים. והנה הוה והיה ויהיה הם אותיות ג' הויות וכן הוָֹה הָיָה יִהְיֶה נקודתם מֶלֶךְ מָלָךְ יִמְלֹךְ. רק שנתחלף ראשון עם אחרון בסוד נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן והן עשר אותיות ע"ס והן י"ב כי המלכות מקומה בג' מקומות בשלש ראשונות ואמצעיות ואחרונות רביעית לכל תלת כמה שכתוב בתז"ח בסוד יפה כלבנה בג' אחרונות ברה כחמה בג' אמצעיות איומה כנדגלות בג"ר, והן ג'

יודי"ן בג"ס ימינים ג' ההי"ן בג' שמאליים ג' ווי"ן בג' אמצעיות ג' ההי"ן במלכות וכמ"ש בתז"ח דף ע"ח ע"ג כגוונא דא י' י' י' כו' יעו"ש באריכות. וכן הוא מלך מלך ימלוך כמ"ש בפ' בראשית דל"ד ע"א ר' אחא אמר ה' מלך דא עלמא עילאה דאיהו עלמא דאתי ה' מלך דא תפארת ישראל ה' ימלוך דא ארון הברית, והוא כנ"ל כי עלמא דאתי כוללת ג"ר, ות"ת כולל ג' אמצעיות, ומלכות כוללת נה"י ששם מקומה כידוע שלכן כל הע"ס מתחלק לתלת שמות אהי"ה הוי"ה אדנ"י. וכן מתחלק הכל לתלת תלת ומלכות רביעית לכולם ושורש הכל בכתר כמ"ש בא"ז (דרפ"ח ע"ב) בתלת עשר מכילין דרחמי אשתכח בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע כו', והן ג' הויו"ת כידוע ושרשן ג' יודי"ן של שם ס"ג שהוא בכתר ועם עשר אתוון שלו הם י"ג מכילין והוא שרש י"ג וכמ"ש בתז"ח דע"ו ע"ב ואיהי שמא דכתר עילאה דאיהי חכמה קדומה דהכי סליק חכמה לחושבן שמא קדישא עם עשר אתוון בכללא דאינון יו"ד כו' דתמן תלתא יודי"ן כו' דאתמר ביה בג' יודי"ן דסגולה אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים כו' והאי אבנא חדא יו"ד בחושבנא עשר ואית לה קוצא לעילא וקוצא לתתא ונקודה באמצעיתא דכלא ומתמן קרא למשה עד"א בי"ג מכילין דרחמי, וכן שם ס"ג ג' יודי"ן וא' שבו שהן שורש שם ס"ג כידוע הן שרש לל"ב נתיבות חכמה והא' נעלם והנשאר ג"כ ל"ב כי הנתיבות הן כפולות כידוע, והענין כי הנקודות כפולות וכן האותיות כי כ"ב בחג"ת וכ"ב במלכות כנ"ל, וזה השם י"ב הן י"ב פרקי גופא המנענעים כל הגוף ופרקי המרכבה י"ב אנפי חיוון שהם ג"כ ג' הויו"ת דמלך מלך ימלוך כידוע וכל השמות הנ"ל הן כלם בעובדא דבראשית כמ"ש בריש הזוהר. וכן שם כ"ב בת"ת שבו כל כ"ב אתוון שכולל חג"ת כמ"ש שם:

פליאות חכמה. שחכמה נק' פלא כמ"ש בזוהר על פ' ויקרא שמו פלא וכל הנתיבות נק' פליאות וכן בבינה נק' פליאות ל"ב עם ח"י הנ"ל נש"ב נ'פלאות נ' פלאות כמ"ש בז"ח בס"א יעו"ש וזהו נתיבות כפולות בחו"ב כנ"ל. וכל הל"ב הם בקוצו התחתון של יו"ד כי ביו"ד הם תלת קוצין קוצא וגזעא ושבילא, קוצא קוץ העליון וגזעא גוף היו"ד ושבילא קוץ התחתון, ושם הוא ל"ב שבילין והוא בבינה שבחכמה בסוד הבן בחכמה שהוא שבילא הנ"ל כמ"ש בזוהר ויקרא ד"י ע"ב יו"ד דשמא קדישא אתקשר בג' עלמין כו' יעו"ש כל המאמר. וזה השביל הוא קוטרא בגולמא נעיץ בעזקא בתוך הבינה שלכן הוא נקרא פלא בסוד זה השביל כידוע. ולכן הם בסוד ל"ב אלהים שבבינה, וכן הוא בקוצו העליון של ה"א בסוד חכם בבינה כידוע. והן נ' פלאות (י"ה ה') [צ"ל י"פ ה', א"ש] שהן יו"ד בקוצו של ה' מאחוריו והן נ' פלאות ושרשן במ"ס בכתר ששם במופלא ממך כו' כמ"ש לקמן.

וכל ג"ר נקראין פלא הנסתרות לה' אלהינו, ועיקר התפתחן בחכמה דז"א ומשתלחין בקו האמצעי בחוט השדרה לכל הגוף ששם ההרגש לכל האיברים וכבר כתבתי (באופן ג') סדר התחלקן בפרטות:

חקק כו'. כי החקיקה היא [נראה שחסר איזה תיבות. וע"ל באופן א' מש"ש בזה, א"ש] כמ"ש לקמן חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן:

י"ה ה' צבאות. כבר כתבתי (באופן א') שהן כינויין של החכמה והן כינויין לל"ב נתיבות והן כ"ב תיבות ועשר ספירות יתבאר שמותן בסוף הספר כמ"ש לקמן:

וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספר וספור. כבר כתבתי (באופן ב') שהן חב"ד כמ"ש בזוהר תרומה ובז"ח בראשית ובג' דברים אלו נברא העולם כמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ כו', וכן המשכן ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת, וכן התורה נתנה בהם חכמים נבונים וידועים, והן ב' ידים ולשון כף זכות וכו' כמש"ש באריכות ושם חב"ד חו"ב בידים כמ"ש בתיקונים חכמה נחית בימינא כו' בינה נחית בשמאלא כו' ודעת בלשון כמ"ש בספד"צ פ"א אחתא ומודעתא כליליין כו' שתא נפקין כו' לישן דא סתים בין י"ה כו' ע"ש ושם פ"ב ו"ו אתפתח באחרא דכתיב הולך לדודי למשרים בבוצינא דקרדינותא כו'. והענין כי העולם נברא במעשה ובאמירה ובמעשה נברא בחו"ב והוא מכתב אלהים כמ"ש מעשה אצבעותיך כו' ואמרו הראשונים כל הכ"ב אותיות בהכוכבים וכן הוא בכל דבר כמ"ש לקמן שבכל מעשה הוא כ"ב אותיות במכתב והכל נברא שנים שנים כמ"ש כל מה שברא הקב"ה זו"נ נבראו וזהו ספר וספר וכן בלוחות שני לוחות חמש כנגד חמש כמ"ש לקמן (משנה ג') והאמירה הוא הדעת בלשון שבו נאמרו עשרת הדברות כולל ב' ספרים וכן באדם כל כ"ח אתוון מאל"ף עד אלף (שנעוץ סופן בראשן) כנ"ל (באופן א') בכ"ח פרקי ידים ה' נגד ה' כמו שני ספרים וכולם בלשון נקבעו הוא הספור, וענין ב' ספרים הם זו"נ וספור הוא הדעת שבו הזווג ומחברם כא' שלכן כינוי הזווג ראוה מדברת שע"י הדעת הוא הזווג בין למעלה בין למטה וזהו סוד שנברא העולם בב' שהן זו"נ ואמר הקב"ה לאל"ף אע"ג דאת בי"ת בה איברי עלמא לית בי יחודא אלא בך והוא סוד הדעת במקום הכתר שבחו"ב נברא העולם וכל היחוד הוא בכתר והתפשטותו למטה שהוא סוד הדעת מזלא קדישא כידוע וז"ש את תהא ראש לכל אתוון והתחילה התורה באל"ף (ר"ל עשרת הדברות), והן כלל הכל ב' וא' ספר וספר וספור. וכן בבריאת העולם אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים שהן שני ספרים הנ"ל קורא אני אליהם יעמדו יחדיו סוד הספור קורא ומזווג יעמדו יחדיו וזה סוד המתקלא (בריש ספד"צ) דעד לא הוה מתקלא לא הוו משגחין אפין באפין כנ"ל בעולם [התהו]

שלא היה סוד הדעת מזלא קדישא התפשטות הכתר. ואמר שם עד רישא דכיסופא דכל כיסופין לבושין דיקר אתקין והוא מזלא קדישא לבושיה כתלג חיור כמ"ש בספד"צ ע"ש, סוד הספור, וכן בבריאת העולם שני אלפים תהו עד התורה סוד הספור כנ"ל ואז הציע השמים ושמי השמים על הארץ סוד קורא אני אליהם יעמדו יחדיו כנ"ל ואז וידבר אלהים כו' כ"ח אתוון ב"פ י"ד אותיות וכן בראשית כנ"ל סוד ג' ספרים כנ"ל. וזש"ה בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה ב' ספרים בדעתו תהומות נבקעו סוד הזווג שבוקע ופותח רחמה סוד התהום וזה סוד מאמרם ז"ל בתהומות שאמרו (תענית כ"ה:) האי רידיא כו' לתהום עילאה אמר חשור מימיך לתהום תתאה אמר אבע מימיך, מיין דוכרין ומיין נוקבין. והן ג' אותיות יה"ו כידוע וכמ"ש בספד"צ פ"א ע"ש. וזש"ה לקול צנוריך שהוא ו' הדעת, כל משבריך ה' שנשבר מחי"ת ונעשה ה' סוד הלידה פטר רחם ה' דמצה כידוע (ע' זהר פ' פנחס רנ"ב א'), וגליך זה יו"ד כידוע, יומם יצוה כו' עטרא דחסד, ובלילה שירה שיר של לוים עטרא דגבורה, תפלה לחבר לאל חיי סוד הזווג:

אופן ד'

בשלשים ושתים. כמ"ש למטה אותיות ונקודות והן בעש"נ. **בעולם** ע"ס כנ"ל וג' שמים וארץ ואויר הכוללין הכל וז' כוכבים וי"ב מזלות והן מלמטה למעלה וע"ס דלמטה למעלה מהם. **בשנה** עשר מועדים שבתורה (שבת ור"ח) כו' וחום כו' (ג') ושבוע (ז') וחדשים (י"ב). **בנפש** ראש כו' (ג') הכוללין הכל והן כלים לאיברים ראשים מ'ל'ך' והנקבים (ז') והמנהיגים (י"ב). ועוד ג' יסודות שבו אש כו' וז' חכמה כו' וי"ב חושים וע"ס דרוח פנימי. **ובדורות** ג' אד"ם (ר"ת אדם דוד משיח) וז'רועים וי"ב שבטים וע"ס עשרה שליטים. והתבונן במחנה גדעון [פירוש שהיה בתחלה בס"ה ל"ב אל"ף] וכן הוא בכ"ד אף באבן דומם. ע"ס תוהו (א') ובוהו (ב') וחומר ג' יסודות (ג') וצורתן (ג') הרי שמונה ואחר כך (ט') חומר וצורת העפר שבאים באחרונה יחד כמו הפה שאינו אלא אחד וההרכבה (י'). וכ"ב ג' עומקין ו"ק עם נקודה הפנימית וי"ב גבולין, וע"ס הנ"ל הן בדומם וכל דבר והוא נפשם אבל אינה נפש באמת, ועליה ג' נפשות של צח"מ והן ג' צחצחות שעל גבי הכתר דלא אתידע שהן נעלמות מאד ובהן הוא י"ג, ובאמת אינן אלא ע"ס ע"ס של פנימיות של ע"ס הנ"ל שבכל א' יש פנימי המקיימן והן י"ג של הטעמים שבמ"ה זיני נהורא אתפליג עלמא כנ"ל. וכ"ה בנר"ן שבנפש הוא לעולם כ"ב וברוח עשר ובנשמה י"ג, וכן בספירות, וכן בכח"ב טעמים ונקודות ואותיות. וספר יצירה הוסד על אתוון ונקודות לבד לכן מתחיל בל"ב כו' ולכן [בטעמים] הדבור אין בהם. וכ"ה במשכן דמות העולם ע"ס ט' כלים ג"פ ג' והמשכן (י'), וכ"ב ק"ק (א') והיכל (ב') וחצר (ג') הכוללין

הכל ומנורה (ז') והשולחן (י"ב חלות), וכן בכל מצוה, תפלה ג' ברכות של ק"ש ז' ג"ר ואחרונות עם ברכת המינין שהיא היכל הקודש כתר דנוקבא וי"ב אמצעיות. וכן בתפילין ג' כריכות וז' וי"ב תפירות. וכן בציצית ל"ב חוטין, ובקדושין ג' דרכים וז' ברכות וי"ב מתנות שכנגדן ששון כו'. וכ"ה בתפלה עצמה ג' ק' וז' ברכות וי"ב אמצעיות שהן י"ב מתנות [עי' בלקוטיו ז"ל שחושבם כסדר אתה חונן חכמה וכו']. וכ"ה בכל מצוה ומצוה ובכל אבר ואבר ובכל פרט ופרט. ול"ב נתיבות הן החיות והן יוצאין בי"ח חליות י"ח וה' וגפ"ג שט' דנוק' מתחברין בי"ח דדכורא כ"ז אתוון. וה' שממנה יצאו שבראה את העולם, ובהן נחתם התורה תחילתה וסופה, וכן העולם אלהים דבראשית (שהן ל"ב אלהים). והכל בשם המיוחד כ"ב מספר הפשוט עם הקוץ וה' כנגד ה' כפולות, וע"ס הן דשמא מפרש, והתחלקותן יו"ד בג"ר ה"א בח"ג ה"א בנ"ה שהן עמודי שש ו' פרקין וכן בח"ג וא"ו בת"י ומל' א' בהיכל הקודש באמצע ו"ק בין חג"ת לנה"י ושם אצילותה ומקומה ב' ווי"ן ידועים בת"ת ויסוד וזהו ל"ב, ונש"ב הוא כ"ח דנקודין באתוון קמ"ץ וכו' וכ"ב אתוון. וכן ג' שמות המיוחדין וכוללין הכל והן בסוד אמ"ש במילואן ל"ב ועם שם ה"ג הוא מ"ב והן עשר אמירן ול"ב אלהים ובמ"ב נברא העולם והן שרש לשם מ"ב (וע' ת"ז ת"ע). וע"ב הוא עם תשר"ק והן ע"ב דודיך מיין כו' וכן הן ע"ב דאותיות עם י"ב דמנצפ"ך ובו שם י"ב דסלקין באוירא והן ע"ב פרקי המרכבה נ"ו הידועים וראש ועינים ופה וי"ב פרקין אחוריהם כו', וס"ה דאדני הוא בנקודין של ע"ב אתוון הנ"ל ומספרן תר"ב בסוד ותרב חכמת שלמה כו' ששם הנקודין במספרן בסוד גימטריאות פרפראות לחכמה עילאה וכשהיא בשלימותא דירתא כל הנקודין אז ותרב וכו', ומ"ב הן ל"ב עם עשר אמירן דבראשית [ומ"ה עם הטעמים כנ"ל], ושם דתמניסר על הגשמים הוא ח"י נקודין (כי השור"ק ג"כ ג' נקודין) ונקודה עשירית כפול ג"כ ונעלם והוא נתיב הראשון לא ידעו עיט. וזהו רכב כו' אלפי שאינן, ולפי פשוטו רכב הוא כ"ב אלף כמ"ש כ"ב אלפים מרכבות והוא של אותיות רכב לנקודות. וכל אחד מהל"ב כלול בעשר ואחד אין שהוא דבק באין והנשאר הוא י"ש ולכן נהירו דחכמתא הוא א"ל:

נתיבות. כמ"ש הנותן כו' ובמים כו' והוא כבוד עילאה ותתאה והוא שבילין וארחין למעלה שבילין ולמטה ארחין, וא"ב פנים ואחור הוא נתי"ב והן מתחלקים ההרגשות בגוף וזהו נתיבות. ומהן החיים לכל הגוף כמ"ש והחכמה תחיה כו' ובסוד מים חיים ובסוד חיה (מנר"ן ח"י) וכן ד' חיות נקראו ע"ש חיה הראשונה כדרך המקרא תדשא הארץ דשא ותדבר מרים כי בהם בהמה ועוף ואדם והראשונה הוא אות ראשון מהשם

ולכן נקראו חיות, וכן נקראו חיות השדה ע"ש מלכם האריה וכן חיה שלמטה היא החיה כו' [חכמת שלמה]:

פליאות. שג"ר הן במופלא וכן נש"ב נקראו נ' פלאות ומ"מ מ"ט נגלו למרע"ה אבל הנ' לא נגלה לשום בריה כמ"ש ונעלמה וכו' וכמ"ש וקראתי כו' לפניך שהן לפניך כך עלה כו' רק אדם [הראשון] הוכן להשיגה שהוא בדרגא דילה ובחטאו ויגרש כו' וישכן כו' כי הוא חיים כנ"ל וכיון שהוכן למות א"א להשיגה וז"ס כי לא יראני כו' שבקש הראני כו' כבוד"ך כי החכמה תחיה כו' וזה א"א עתה ואף שער נו"ן מנש"ב שהוא דבוק בחכמה נעלם ומקומן הוא בפלא העליון ולכן נק' פלאות בסוד קוצא וגזעא ושבילא, והן בשבילא שלכן הוא שבילין והוא בהבן בחכמה ולכן הוא אלהים דבראשית בסוד בוצינא דקרדינותא וז"ס במים עזים נתיבה, וג' של היו"ד שהוא שלשים וב' התחברות הם ל"ב וכולן כלולין בשביל שלמטה:

חכמה. ר"ל נתיבות של פליאות של חכמה, והתחיל הספר מחכמה כמו התורה מבראשית, אבל הי"ג של כתר נעלמות שהוא קוצא שלכן ל"ק אלא פליאות וחכמה גזעא ושבילא ובקוצא י"ג מדות הידועים ט' וד' תתן כו' לחודא אסתמכון בנוק' שהם ו"ד עם הראש של וא"ו והד' הם בלא שערות ב' ארחין ותפוחין ופה וז"ס אחד א"ח ד' והן ט' בשמים ט' גלגלים וד' בארץ ד' יסודות והן סוד האופנים וחיות סוד שם י"ב שהן ג' בכל חיה שאדם של כל א' הוא בתוכן מדובק א' אל א' והן כולן א' משא"כ ג' הנשארים הן פרודות והן דבוקות באדם לבד לכן באדם הוא סוד זו"נ והן כולם י"ג וג' חיות בשמים ושם כל מרכבה אינה אלא ג' כמ"ש בז"ח שה"ש (נ' ב') אבל בארץ ד' של הרביעית (שהיא אדם) ובה ד' פרצופין ובאדם שלה נכללין כל ג' אדם העליונים. וכן באופנים י"ג גלגלי המרכבה י"ב ג' בכ"א וא' באמצע לכל וז"ס אופן א' בארץ וז"ס ד' יסודות בארץ ויסוד הרביעי כלולה מד' ד"פ, ולכן אדם בארץ הוא התכלית ובו תלוי היחוד כמ"ש כל מה שאתם מקלסין כו' וז"ס שנא"ן כסדר שפני אדם של הימנית הוא שור ושל אמצעית נשר כו' וכן בכל צד שהולכין:

חקק כו'. כ"ב כינויין ולקמן עשרה שמות. והשמות הן בגוף והן שבעה שמות שאינן נמחקין אהיה אל כו' צבאות שד"י אדנ"י והן כוללין כל השמות, וכן כלל הספירות הן ז' שלכן ז' ימים כוללים הכל, ושמות הוי"ה הן בנשמה והוא בג' דרגין הוי"ה א' כוללת כל ע"ס בפשיטותה בנפש ובמילואה ברוח ועשר הויות מנוקדות בנשמה, וכינויין המורין עליו ית' חנון כו' בלבושא כמו הלבוש שמצייר לאדם [הוא נאה ללבושו ולבושו נאה לו].

וכינויין אחרים כלחם כו' בהיכלא, והן כל התורה והן ד' דרגין והכל יוצא משם הוי"ה נמצא כל התורה הוא שמו:

בספר כו'. הן חב"ד כמ"ש בזהר פ' תרומה ובז"ח והן כוללין הכל כמ"ש בא"ז דעייל בכל גופא וכו' וכן אמ"ש כוללין כל גופא וכן יה"ו והכל א' וכמ"ש ה' בחכמה וכו' וכמש"ל ארץ ממים כו' שמים מאש ואמר בדעתו כו' שהוא האויר שנתחלקו מים עילאין מתתאין ובמקומן האויר, והן ב' ידים ולשון כמ"ש אף ידי יסדה ארץ וימיני כו' בדבר כו' וכמ"ש ויאמר אלהים יהי אור ויעש כו' והן ג' ספרים שנפתחים כו' וכמש"ל כף כו' וכף כו' ולשון כו' ובהן נכללים כל הל"ב ע"ס חמש אצבעות חמש כנגד חמש וכולן בלשון בנקודות, וכ"ב עם כפולתן הוא כ"ח בסוד שיתא אלפי שנין הוי עלמא והן בכ"ח פרקין שבהן וביד כל אדם כו' וכן הוא בלשון שהוא כלול שניהם יושב אהלים, והם ג"כ נחלקין בעשר ה' מוצאות וה' כפולות, וכ"ה בכ"ד זו"נ ושותף הג' אביו נותן ה' דברים וכו' ושותף השלישי השי"ת י'. וכן בספירות ג' שמות המיוחדין אהי"ה הוא שותף הג' ומילואן ל"ב כמש"ל. וכ"ה בלוחות ה' נגד ה' ספר וספר וניתנו ג"כ במאמר כל העשר וסודן שנברא העולם בב' לכן הכל זו"נ (וכן נבראו שמו"א שנים) ויחודן בא' כמ"ש כל יחודי כו' ובך אתחיל אנכי כו' ושם היחוד, כי שמים וארץ נתייחדו שם ע"י השי"ת כמ"ש רז"ל שהרכין השמים וכו' וכ"ה בכל דבר והיא המתקלא ומתנהג העולם בחד"ר ולכן מרע"ה ואנשי כנה"ג לא אמרו אלא ג' הגדול כו' והתחלת בל דבר בג' דאזדרע בג' נקודין חש"ק והן אמ"ש בסוד החו"ל (ע' תז"ח). והן מחשבה ודבור ומעשה. ספר במחשבה וזהו וירא אלהים כי טוב, וספר המעשה ויעש כו' והן בחו"ב אומר ועושה, וסיפור ויאמר, וז"ס ש"ם ש"ם ובשניהם חק משפט וש"ם בזה נסהו [ר"ל כי שם שם גימטריא ספר ספר, ושם בגי' ספור, וכ"ה ברבינו בחיי (ש"ל)]. והן אוירא וניצוצא ורעותא עלאה ג' אוירים ה' אלהינו ה' ה' קו המדה אלהינו חותמא דגושפנקא ובהן שם חו"ל גבול לים ובהן ארבה ימים ג' וז' וכ"ב ולכן הכל בג' והוא שם י"ב ה' אחרונה בג' מקומות וסודן מלך מלך כו' ובאותן נקודות ג"כ ההויות אלא שנתחלף ראשן בסופן היה כו' והן י"ב דמנצפ"ך שמספרן בפשיטותן מלך כו':

אופן ה'

בשלשים ושתים נתיבות. הן ג' שמות אהי"ה הוי"ה אדנ"י שכוללין כל האצילות [ר"ל שמילואן ל"ב אתוון כמש"ל באופנים הקודמים] א"א ז"א מלכות כי או"א גניזין תחות מזלא לכן לא הזכירום בא"ר, וכן ג' אלו השמות יב"ק שהם יחוד ברכה קדושה שכוללין הכל ואלו הג' הנ"ל הן כלולין בג' אותיות אמ"ש ראש בטן גויה כמ"ש לקמן פ"ג, והם ג' ספרים אמ"ש שכוללין כל הל"ב נתיבות, וכן יב"ק כלולין באמ"ש כמ"ש בפ"ג אמ"ש

יסוד כף זכות כף חובה כו' שהן יב"ק ג' קוין כידוע וכ"א מאלו ג' שמות מהפרצופים כלול מעשר ובין כל אחד פרגוד והם ב' פרגודין פרגוד אחד הוא סוד פרוכת המבדלת בין קדש הקדשים שהן סוד ג' ראשונות דכלולין בהיכל הז' שנקרא קודש הקדשים שלכן נק' ק"ק קודש חד קדשים תרין הרי ג' ובין הקודש שהוא ו"ק דז"א ופרגוד שני בין קודש לחצר אהל מועד ששם נוקבא כי היא מתחלת כנגד שני שלישי התחתונים דז"א ועיקר בניינה נה"י דז"א ושם קומתה כי ב' השלישים דת"ת הן כתרה שהן ב' בחינות שבכתר שלכן ט' הכלים נגד ט' ספירות מתחלקין ג' ג' בק"ק ארון וכפורת כרובים שהם כח"ב ארון בינה כמ"ש בתי' כפורת חכמה כרובים כתר לכן הם ב' כנגד ב' בחי' שבכתר. ובאהל מועד מנורה שולחן מזבח נגד חג"ת כידוע (בע"ח שער ציור עולמות), מנורה בדרום ושולחן בצפון ומזבח באמצע [גי' א"ל הוי"ה. ואין זה סותר למ"ש בזהר מזבח הפנימי הוא אמא, כי באמת יסוד אמא מסתיים בת"ת כידוע] מכאן ואילך לבר מגופא נה"י ושם הנוקבא, בחצר אהל מועד כיור וכנו ומזבח החיצון כיור וכנו נ"ה ב' כליות ששם מים ולכן כיור על כנו כי הן נק' מעלה ומטה רום ותחת [נ"ל מ"ש, שלכן נעשו ממראות הצובאות שהעמידו צבאות הרבה, כי נו"ה נקראו צבאות וכן הן תרין ביעין. והבן] כדלקמן ומזבח יסוד נגד מזבח הפנימי כי יוסף דמות איקונין דומה ליעקב גוף וברית חד הוא אלא שיסוד לבר מגופא לכן נקרא מזבח החיצון, וכן באדם ב' הפרגודים בין ראש לגוף וחצר הכבד, הרי ג"פ עשר וב' פרגודין ל"ב נתיבות כוללין בג' ספרים, וכל הל"ב נתיבות כלולין במוח ומתחלקין בחוט השדרה לכל הגוף שמהן יבא ההרגש לכל הגוף כידוע. שכל ההרגש בא מן המוח כיצד ח"י חוליות בשדרה שנגדם תקנו ח"י ברכות ועוד חוליא קטנה בסוף השדרה שנגדה תקנו ברכת המינים הרי י"ט. והל"ב נתיבות הם נתיב א' בין פרק הצואר לחוליא הראשונה והוא נתיב הראשון לא ידעו עיט ול"א הנשארין הם ח"י נתיבות בח"י פרקין שבין י"ט חוליות וה' נתיבות בסוף חוליא י"ט יוצאין כאחד ומתחלקין לה' ואח"כ יוצאין עוד ב' נתיבות ובעגבות יוצאין ג' מב' עגבות ואח"כ יוצאין עוד ג'. וח"י נתיבות הראשונות נגד ח"י ברכות שהן בצדיק ח"י עלמין וברכות לראש צדיק שבו נכללין ט' ספירות מלמעלה למטה ומלמטה למעלה שהשדרה אמרו דומה ללולב שהוא יסוד וה' נתיבות [שבחוליא י"ט] הוא נגד ברכת המינין שהוא נגד כתר דנוקבא, שבנוקבא יש בה ב' בחינות א' ה"א אחרונה שבשם וא' שם אדנ"י, והענין כי ד' אותיות אדנ"י הוא בה מחכמה ולמטה כמו שם הוי"ה שבזעיר אנפין כידוע וה' אחרונה שבשם הוא בכתרה שהוא עטרת הברית שמשמש לכתרה ולמלכות של עד"א כמו בכל כתר כידוע שלכן נקראת עטרת שלכן ה' נתיבות נגד כתרה וקבועין בסוף ח"י נתיבות שבשדרה וב' נתיבות תיכף אחריהן נגד

חו"ב דילה סמוכין לכתר ואחר כך ג' ואח"כ עוד ג' נגד חג"ת נה"י דילה שמתחלקין ג' ג' כנ"ל ומלכות דילה ל"ל מגרמה כלום ועלייתה למעלה שנגדה אמר אבן מאסו הבונים כו' כידוע לכן נגדה נתיב לא ידעו עיט למעלה כנ"ל אשת חיל עטרת בעלה. א"כ במלכות י"ד נתיבות נגד י"ד אותיות של השם פשוט עם המלוי שכלולין בה. וכל הל"ב נתיבות כפולין חוץ מנתיב הראשון נגד שם ס"ג שבחכמה שבו כמ"ש בתי' זוהר תי' מ"ח י' י' א' י' שבו הידועים כמנין א"ל הוא נגד הכפולים והשאר ל"ב נגד הפשוטים, וז' נתיבות שבראש נגד ז' שערים שבראש כמ"ש לקמן שכלל כולם הן ע' ע' אנפין של התורה שנגדן סידר רשב"י ע' תיקונים על בראשית שהיא חכמה כידוע ראשית חכמה ע' שמות של הקב"ה (מבוארין בבעה"ט פ' אספה לי) וע' נפש ליעקב. ואמר בשלשים ושתים שהן הכפולים כנ"ל והן מתחלקין בעולם ובשנה ובנפש כמ"ש לקמן עשר ספירות וכ"ב אותיות בעש"נ: **וברא את עולמו בג' ספרים**. שנגדן בכל הספירות ג' כלים וג' אור הפנימי וג' מקיפין וכן התחלקן לג' קוין וג' שמות כוללין כנ"ל אהי"ה הוי"ה אדנ"י וכן כלל כל הגוף ראש בטן וגויה וכן בנשמה נר"ן וכן בשנה כלל כולם חום וקור ורויה וכן בעולם אמ"ש *)[גם זה נמצא בלקוטיו]:

בל"ב נתיבות. ביה"ו נברא העולם כי הה' אחרונה כלולה מכולם ולכן אמרו שבדצ"ח בכ"א כ"א מאות מינים בכ"א כמנין אר"ץ שארץ כלול מיה"ו וכ"א כלול ממאה כידוע דכל הספירות כלולין מעשר ובה סלקין למאה בסוד מאה אדנים בסוד אדנ"י וס"ה אדני החצר גי' אדנ"י במלכות ומאה בנקודה הפנימית ששם מאה ברכות שלכן באהל מועד [צ"ל היו מאה אדני כסף (ש"ל)]:

משנה ב

עשר כו'. הוא פי' היאך נמצאים ל"ב ואמר **עשר וכו' ועשרים ושתים** כו' הרי ל"ב:

ע"ס. הנה **במספר** [אמר לי הרב המחבר בע"פ שנקראו ספירות ע"ש שהמספר אינו בריאה רק במחשבה, כי אף אם תספור אנשים או מינים בדרך א' ב' ג' ד' ה' ו' וכו', כשיתפרדו איה סופר ויעבור והנה איננו ואינו ניכר בחוצות מי הוא הא' ומי הוא הב', כיאינו דבוק בעצם. וכ"ה הספירות רק במחשבה וכשם שהמספר אין לו סוף כי תוכל לספור כמה שתרצה כשתגיע לי' שהוא סוף מספר האחדים תוכל לומר ולספור י' פעמים י' עד א"ס כן הע"ס אין סוף ואין תכלית לכן נקראו ספירות. הרמ"ש] אין יותר מעשר שאח"כ מתחיל אחד עשר וכן במאות ואלפים. **ובטבעים** הן עשר סוגי הסוגים. **ובגופים** הן שלשה העומקים עם ששה השטחים המקיפים והנקודה האמצעית הנושאה. **ובעולם** הן עשרה גלגלים עם גלגל השכל. **ובשנה** הם ג' זמנים, קור וחום ורויה וז' ימי השבוע. **ובאדם** הן גולגלתא ומוחא ולבא ופה וב' ידים וב' רגלים

וגוף וברית. **ובספירות** הן כח"ב גג"ת נהי"מ. **ובשמות** הן שבסוף המסכת. **ובשם הוי"ה** הן קוצו של יו"ד ויו"ד וה"א וי"ו הוא כולל ששה וה' אחרונה, ובכולם ראשון אע"פ שהוא בכללם הוא שרשם ויתבאר לקמן, ועיקר שרשם הוא בחכמה לפי ששם הוא י' שבשם לפיכך כאן מתחילין אבל בכתר הוא סתום בקוץ וכן שם הוא **א** שצורתו יו"ד י' למעלה וד' מלמטה ו' באמצע כי הוא שורש היו"ד ספירות (לכן יו"ד כלולים בא'). אבל הם בהעלם גדול כלולים באל"ף לפיכך הוא רמוז באל"ף, והיו"ד של חכמה יש לו עוד ב' קוצין מלבד קוץ העליון שהוא רמוז לכתר והן רגל ימיני וקוץ התחתון והן ג' יודי"ן ושתי התחברות של ג' יודי"ן הם ל"ב והן כנגד ג' תיקונין [אפשר צ"ל הקוצין (ש"ל)] הנ"ל והתחברותם כנ"ל, וארבע היודי"ן של היו"ד הן שרש לד' יודי"ן של מילוי ע"ב שבחכמה והן שרש לד' אותיות של שם שכ"א כלול מעשר כידוע ולד' מילואין של השם שכ"א הוא מעשר אותיות לבד שם ב"ן לפי שמל' שבמלכות לית לה מגרמה כלום רק כלולה מכולם והן שרש ג"כ לד' עולמות אבי"ע שכ"א כלול מיו"ד ספי' ולכך נאמר כולם בחכמה עשית, והן [בשכל] החומר והצורה והפועל והתכלית [(גליון) שכ"א כלול מעשרה ג' עומקים ו' השטחים ונקודה הנושאה כנ"ל, והתכלית הוא היו"ד עצמה שהוא קודם במחשבה והשאר הן קוצין של יו"ד ובמעשה התכלית הוא האחרון, (כן מצאתי)] הוא האחרון. ולכן אמרו סוף כו' כנ"ל ולכן שם הוי"ה שבמחשבה היו"ד הוא הראשון ובמעשה שהוא אדנ"י היו"ד הוא האחרון. ולכן כל דבר הוא כלול מעשר כנגד היו"ד ומארבע נגד הד' יודי"ן, והם **במספר** כל העשרה נכלל בד' שמא' עד ד' בהצטרפם הן עשר. **ובגופים** הן נקודה וקו ושטח ועומק שהגוף כלול מכולם. **ובגוף מלאכות** הן החומר והצורה ופועל ותכלית. **ובטבעים** הן ד' יסודות. **ובשנה** ד' תקופות, וד' ליחות באדם, וד' רוחות בעולם. וי"ב מזלות נחלקין בד' תקופות, **ובחומר הראשון** הם ד' שכ"ד צריך החומר הראשון הכולל והעדר והצורה הכללית והצורה הפרטית. **ובדומם** כסף וזהב ונחושת וברזל. **ובנמצאים** הם דומם צומח וחי ומדבר. **ובאדם** הן עור ובשר וגידים ועצמות. **ובנשמה** הן חיה נר"ן לבד יחידה שאין באדם להשיגה כמו קוצו של יו"ד. **ובגלגלים** הן גלגל היומי גלגל המזלות וששה כוכבי לכת וגלגל הלבנה מקבלת והיא פועלת בעולם השפל כידוע, והן **בעולם** משמשי אדם בית ולבוש וגוף ונשמה, והן **בכלל העולמות** ד' אצילות בי"ע וד' חיות וד' אופנים שבמרכבה, והן **בספירות** היכלות ולבוש וכלים ועצמות שהן אור מקיף הישר ואו"מ [עי' ע"ח שער אבי"ע פ"ג] החוזר וכלים ואו"פ, והן בפרטיות חו"ב ו"ק ומל' והן ד' אותיות של שם העצם. והן ד' מילואין הידועים והן ד' מוחין חב"ד ודעת הוא כלול

מחו"ג ובכולם הרביעי הוא כולל מכולם, דוק ותשכח. ובעשרה העשירית היא מקבלת מכולם ונושאת את כולם ויתֿ לקמן:

בלי מה. פיֿ שצריך לבלום פיו שא"א להמצא יותר שא"א לומר במספר שום מספר יותר מעשר. וכן קודם לא' אמר לקמן ולפני א' וכו'. וכן בספירות תבלום פיך ולבך לפני האחד שאין יכול להשיג וע"ז אמרו כל המסתכל בד' וכו'. ואותיות בל"י מ"ה הן ל"ב נתיבות ויו"ד של חכמה הכוללם ומ"ה של שם החכמה והכל נכלל בע"ס חכמה לכך נקראין בלי מה וכן תולה ארץ על בלימה כי בחכמה יסד ארץ כמ"ש בזוהר ויתבאר לקמן ולפיכך נקראת ג"כ חכמה ונקראת ג"כ מה ובה נכלל שם של מ"ב כמ"ש בזוהר תיקון ד' וכולהו כלילין בבת שבע כמנין בל"י והן בל"י מ"ה. והי"ס הן בחכמה סתומין וכלולין ולפיכך הן באות יו"ד דלית בה חיורא כמ"ש בזוהר לכך נקראין בלי מה וכ"ז הוא לכ"ד שכלול מן עשר כל הנז"ל. וכ"ב אותיות הן אותיות הידועין והן בכל דבר שאין שום דבר פחות מכ"ב אותיות כלולים בו, והן תורה הקדומה אלפים שנה שהן מ"ס וליבא שמתלבשין באו"א קודם לו"ק וכ"א נקֿ א' כמ"ש אלף חכמה אלף בינה:

יסוד. פיֿ כי הן יסוד של כל הנאצלים והנבראים והיצורים ונעשים וכל דבר גשמי ורוחני טהור וטמא והן המזל המכה ואומר גדל והן נפש כ"ד ונקראין יסוד לפי שמתפרשין בע"ס כ"א במקומו [עיֿ עֿ"ח שער טנת"א פ"ו ותבין זה] והכל כלולים ביסוד שנקֿ כל וחוזרין ונכללין במלכות בתוספת הֿ שנקֿ כלה ולכן נתוספים חמש אותיות מנצפ"ך, וכל הכ"ב הן כלולין בעשר באותיות אהו"י כנז"ל וכן הוא ביו"ד של שם שמספרו עשרים וב' צינוריות המחברן ולכן כשתחבר צינור הא' עם היו"ד הם א' י' וצנור הב' עם הד' הוא הֿ ועם הו' נעשין אותיות אהו"י כנ"ל ולכן האותיות נחלקין חציין שרשיות שהן נגד יו"ד השורש עם התחברות צינור וחציין שמושיות נגד ו"ד המשמשין ליו"ד עם התחברות צינור ונחלקין לשנים ד' משמשין בראש (ר"ל אלב"ש) נגד הד' שבסוף המחשבה כו' ולפיכך כשתשים הד' קודם לו' נעשה הֿ והוא שם י"ה שבחכמה ובד' הזאת כלולין כל כ"ב [ר"ל ציור ד הוא כ"ב כי הוא ב' ויו"ן וי' מאחוריו] ששרשן ד' אותיות אהו"י:

שלש כו' עד פשוטות. הוא מבאר בפרטות כל הכ"ב אותיות ויתבאר בפֿ' גֿ' דֿ' הֿ':

אופן ב'

עשר ספירות בלי מה ועשרים ושתים אותיות יסוד. מפרש מה הן הל"ב נתיבות. וע"ס הן הפנימיות עשר אתוון דשמא מפרש שקיו דאילנא מלגו וכ"ב אותיות הן ע"ס שנקֿ עשר תיקונין, וכ"ז בע"ס של ז"א וכמ"ש למטה כי בגֿ"ר אין שם אותיות כלל כי האותיות לא אתגלימו עד צאתן מאימא עילאה כמ"ש בזהר בראשית ובז"ח שה"ש (חסר) שגם

ספירות וסידורן הוא על הפנימיות כמ"ש בה"ת. ואמר ספירות כי הן במחשבה כי הם דרגא דחכמה כמ"ש בתיקוני זוהר דע"ג ע"א אדם הגדול חכמה ועשר חכמות איתקריאו ע"ס מסטריה. והענין כי כל האצילות הוא ע"ש יו"ד חכמה כידוע ובחכמה נאצלו כמ"ש כולם בחכמה עשית וכמ"ש בחכמה דא"ק כידוע, ואף בבריאה שאימא מקננת שם ונקראת ע"ש בינה מ"מ הספירות שבה הן ע"ש חכמה, כי בכל עולם ד' עולמות, הספירות שהן פנימיות ע"ש הנשמה הוא חכמה יו"ד, והתקונים שהם גופא דספירין הם בבינה ובאותיות שיצאו ממנה כנ"ל, ולבושין והיכלות יצירה ועשייה וכן בכל העולמות כידוע, ולזה אמר בלי מה שחכמה נק' בלי מה שחכמה תתאה מלכות נק' מה שידוע מהותה אבל חכמה עילאה לא ידיע כמ"ש והחכמה מאין תמצא לא ידע אנוש ערכה כו', ואין ידוע רק מציאותה ולא מהותה כידוע ולכן לא נק' רק יש, וזהו תולה ארץ על בלימה כמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ. וזה שאמר ספירות כי ידוע כי אין דבר שהוא במחשבה לבד רק המספר שאין לו מציאות בפועל כלל רק במחשבה ולכן אחד של המספר הוא אחד אמיתי ואיננו מתרבה ולא שום מקרה. והן יו"ד נקודין דנפקין מחכמה כמ"ש בזוהר ובתקונים ובתז"ח כמה פעמים והם ע"ס. ואמר **אותיות** שהן אות וסימן על הדבר כמו הגידו האותיות לאחור וכאן גלוי יותר, ובאותיות כל אות מורה על מספרו אם נמצא הב' לבד אני יודע כי הוא במספר השנים כידוע שהם בעצמם מורים על מספרם משא"כ בנקודות שאינם במספר רק כשהם ביחד. ואמר **יסוד** כי התקונין והגוף נברא מהרבה אותיות כמ"ש לקמן פ"ב רל"א שערים רק שכ"ב אותיות הם יסוד של כל רל"א שערים כי לכל כ"א שערים אות א' הוא יסוד שלו כמו בכ"ב אותיות עצמן הכלל שלהם כ"א כמנין אהי"ה בינה שממנה יצאו ואל"ף אינו במנינם רק שרש שלהם שלכן התחיל התורה בב' כידוע, והם יה"ו של השם במספר עם קוצו של יו"ד שהוא שרשם נגד האל"ף כנ"ל שלכן נקרא אל"ף כידוע וה' אחרונה ה' כפולות לכן היא ה"א כפולה בשם כמש"ל:

שלש אמות. הם נגד כח"ב שהן אמות לכ"ד שהן מתפשטין בכל ז"ת כמ"ש באד"ז דף רפ"ט ע"ב איתגליף האי חכמתא כו' יעו"ש. ודעת נגד כתר כמש"ל שהוא מזלא קדישא שממנו תרין עטרין, וכן שם בדף רצ"ב ע"ב בחללא דגולגלתא נהירין כו' ומתפשטין בכל גופא:

ושבע כפולות. נגד ז"ת שבהן תרין עטרין דחו"ב כמ"ש בא"ז שהן ה' חסדים וה"ג כמ"ש באד"ר שמתפשטין בה' ספירין וכללותם ביסוד וממנו מקבלת מלכות לכן הם כפולים כמ"ש לקמן פ"ד כפולים בדגש ורפה שהן חו"ג:

ושתים עשרה פשוטות. הם בדעת עצמו המתפשט ה"ח וכללותם וה"ג וכללותם (והם ו"ו ו' בתפארת ו' ביסוד כמ"ש בזוהר שה"ש כלולין מי"ק. ועיקר ה"ח וכללותם בת"ת ועיקר ה"ג וכללותם ביסוד כמ"ש בתיקונין דת"ת נטל לימינא ויסוד נטל לשמאלא. וג' אמ"ש הן בג' מקומות בגוף, בראש, בטן, וגויה, כמ"ש לקמן שהם בינה ת"ת יסוד) והן מוחין דחו"ב עצמן כמ"ש בא"ז ירותא דאו"א ותרין גניזין דהוו גניזין בגוייהו שהן ד' בתי תפילין שאלו שני מוחין דאו"א נוטל יסוד העיקרן כמ"ש במתני' בסוף תז"ח דף צ' ע"ב עאל לאינון חמש מאה עלמין כו' לבתר לגבי או"א וממה דיהבי ליה כו' ע"ש והן י"ב, וכולן הם בת"ת ששם י"ב גבולי אלכסון י"ב צרופי הוי"ה ושם י"ב בקר י"ב חיוון רברבין כמ"ש בפ' פקודי שהם הי"ב פשוטות דכאן כמ"ש במ"א. והם י"ב מנהיגים כמ"ש לקמן. והענין כי שבע היכלות אינון כפולות כמ"ש בזהר שבעה ושבעה מוצקות וכן אמר כאן שבע כפולות ואמר שם פ' פקודי שהיכל רצון כולל שית היכלין. וכאן הם י"ב פשוטות החסדים לעצמן והגבורות לעצמן משא"כ בז"ס שכ"א נכלל מחו"ג שלכן נק' כפולות, ושלש בחי' במלכות בסוד חול"ם שור"ק חיר"ק, ע"ג ובאמצע ותחתיו כידוע. ובע"ס היא למעלה כמש"ל אחת כו' ובז' כפולות היא באמצע כמש"ל והיכל הקודש מכוון באמצע כו' ובחי' למטה ידוע. ולכן התחלקות ז' כפולות וי"ב פשוטות ג"כ בג' מקומות אלו ז' כפולות בראש וי"ב פשוטות בבטן וגויה כמש"ל, וסדר התחלקות כאן אינו כמו בספירות ששם ג"ר בראש וז"ת בגוף וכאן ז"ת בראש וג"ר בראש וכל הגוף שהם בטן וגויה אלא שהם עיקר הגוף ראש ובטן וגויה כמ"ש בז"ח שה"ש והשאר אינן כ"א מנהיגי הגוף לכן נק' שלש אמות:

אופן ג'

עשר ספירות. מפרש מה הן הל"ב נתיבות והן ע"ס שהן מ"ש בסוף הפרק והן יו"ד נקודות שבתורה והן הפנימיות וכ"ב אתוון הכלים שהן גוף בכ"ד, ומפרש מה הן כ"ב ג' אמות כו' והן שמא מפרש אלא שי"ג הוא לעילא וכנגדן י"ג מדות דהלכה ול"ב דאגדה במ"ה נהורין אתפליג עלמא:

בלי מה. דפנימיות נק' ספירות והחיצוניות אותיות ושניהן אינן רק במחשבה שאינן רק סימנין לדברים אלא שהאותיות ניכרין יותר משא"כ במספר כי אינן רק מחמת המצב ואם ישתנה המצב ישתנה מספרן ונעשה ראשון אחרון וכן בכולם ואינן רק במצב, וכל דבר שהוא במקרה הן בשרשם בעצם לכן האותיות והמספר הוא למעלה בעצם, וז"ש ע"ס בלי מה ר"ל שאינם בנושא וכן אמר על האותיות יסוד יסודן של אותיות למטה שהן בנושא. ואמר באותיות יסוד לפי שהן בנושא מקרה דבוק קצת כנ"ל משא"כ במספר כי

אין רק מחשבה בלבד, ולכן אמרו כי אחדותן הוא אחד אמיתי לכן הם למעלה ג"כ בלי מהות שהן אורות שאין נתפסין משא"כ באותיות שהן כלים כנ"ל:

שלש אמות. שמהן נולדו כל האותיות כמ"ש בפ' תצוה, וכנגדם ג' ראשונות שמהן נולדו ז' כפולות שהן ז"ת והן כפולות שבהן ה"ח וה"ג וכללותן ביסוד ה"ח לבד וה"ג לבד ואח"כ כללותן במלכות ה"ח וה"ג יחד בסוד ה' הוא האלהים שלכן צריך לב' כללות בתחילה ה' אחד ושמו אחד ואח"כ ה' הוא כו' כנ"ל, וי"ב פשוטות הוא בדעת ששם כ"א בפ"ע ה"ח וה"ג וב' מוחין שלכן הם כ"ב עשר כלים וכלי הדעת משא"כ באותיות (בנ"א באורות) שאין שם דעת רק שרשי המוחין. ושלש אמות כוללין הכל שכח"ב מתכשטין בכל והן הכל וכמ"ש בא"ז אשתכח דכולא הוא עתיקא כו' וכן הג' יסודות אמ"ש ראש ובטן וגויה שמים וארץ ואויר. וכן בי"ע ג' דרגין דע"ס אהי"ה הוי"ה אדנ"י, ואמר בלי מה בל"י שם מ"ב שבו נברא העולם והן ל"ב נתיבות וי' מאמרות שהוא ע"ס דנשמה ומ"ה הוא עם ג' מוחין שבאין לו חדשות. כי ו"ק שלו הן ע"ס כי עשרה מאמרות נכללין בו' ימים ואח"כ באין לו ג"ר ג' אלהים דויכולו שהן ג"ר הז', וזה מ"ה, והג"ר כוללות כל המ"ה כידוע שכל עליון כולל כל התחתון, וכנגד ל"ב נתיבות עם השלשה שהן ל"ה אלהים יש בויכולו ל"ה תיבות שהן ל"ב נתיבות וג' אלהים ונגד עשרה מאמרות יש בו ג"כ עשרה מאמרות ויכולו, ויכל, עשה, וישבת, עשה, ויברך, ויקדש, שבת, ברא, לעשות. וז"ש בלי מה שעדיין אינן מה עד בא ג"ר והן בכתר ג' רישין וכאן מתחיל מחכמה שלכן אינן רק ע"ס כנ"ל. וז"ס שמות השבת [ר"ל אהי"ה יה"ו שהם בגי' מ"ב שמות המרגלא כידוע] שבמ"ב נברא העולם ובשבת נשלם עוד ג' שהם ג"ר ולכן שם ג' אלהים להשלים המ"ה וג' יום השביעי להשלים ע"ס שלא היו רק ו' ימים ועוד ו' לילות שהן א' שבה הכל לאחד הן ז' ונשלם שמא מפרש ביו"ד אותיות ומספרם מ"ה וז"ס שבמ"ה באין ג"ר ע"ש ב"ן כידוע:

משנה ג

עשר ספירות וכו'. עכשיו הוא מבאר הע"ס עד סוף הפרק ובפרקים אחרים הוא מבאר כ"ב אותיות וכנגד העשר ספי' הן עשרה מאמרות עמ"ש בזוהר סוף חלק הראשון וכן יו"ד דברות ויו"ד הלולים:

במספר עשר אצבעות. כי אצב"ע בגימ' שם אהו"ה במלוי יודי"ן והוא חותם שנבראו בו שמים וארץ כדכתיב "את "השמים "ואת "הארץ:

חמש כנגד וכו'. והן ה"ח המתלבשים בימין וה"ג המתלבשים בשמאל ויוצאין באצבעות והן ב' ספרים הנ"ל ובהן כלל כל הל"ב בכל יד שלשים פרקים וקנה והזרוע:

וברית יחיד וכו' במילת הלשון. הוא הספר הג' שהוא הספור שהוא הלשון והוא דעת דא"א מכריע בין חו"ב המלבישים ב' הידים שבו כלול כל העשר:

ובמילת המעור. שהוא יסוד דעתיק כנ"ל. ועוד הלשון הוא ת"ת מכריע בין הידים שהן חו"ג, והמעור יסוד מכריע בין אצבעות הרגלים שהם נו"ה והן כ"ב, והן כנגד לוחות הראשונות והשניות. והן היו בכתב בשני לוחות ה' כנגד ה' נגד שני הספרים כתובים באצבע אלהים ועוד היו כולן במאמרו נגד ספור שהוא ברית הלשון. והראשונות נגד הידים והשניות נגד הרגלים, כי נה"י שבפרצוף העליון הן חב"ד של הפרצוף שלמטה ג"כ ג' ספרים ולכך אמרו שהלוחות הם נו"ה שעד שם מגיע הבינה בנ' תרעין. ואמרו מ"ם וסמ"ך שבלוחות שהן ע"ס של בינה כידוע בנ"ס היו עומדין דהיינו נ"ה שהן חמישית וששית לבינה. וכן בידים דאריך שהם נגד הראשונות הם מלבישים נו"ה דעתיק, ונקראו ברית שהתורה בלשון שהוא ת"ת ומילה ביסוד ששניהם ברית הן, ונקראו יחיד שקו האמצעי הוא בסוד יחוד כידוע בסוד יב"ק, ות"ת מיחד בין או"א ויסוד בין זו"נ ועוד בין ב' הצדדים חו"ג מיחד המחלוקת ת"ת. ובין נו"ה יסוד ושם נעשים א' ות"ת ויסוד הן ג"כ אחד כידוע גוף וברית כחדא חשבינן. ואמר מכוון באמצע כי הן בקו האמצעי, ומלת מ'כ'ו'ן' נ"ל כי הן על ה"ס שהן בקו האמצעי מ' מלכות כ' כתר ו' ו' הן דעת ות"ת כידוע ן' הוא יסוד הנקרא כל, ושתי הבריתות הנ"ל הן הממלאים את הבאר מל' כידוע והוא באמצ"ע גימ' בא"ר. ואמר יחי"ד שהוא בגימ' ל"ב שבהן כלול כל הל"ב כנ"ל.

ובספירות ה' נגד ה' ה"ח שהן כ"ח חת"נ וה"ג שהן ב"ג הי"מ ודעת הוא ברית כנ"ל שהוא הלשון והמעור כנ"ל, והוא שקיו לכל הע"ס, ובשם העצם במלואו ה' נגד ה' הן ה' דמילוי יו"ד ה"א נגד ה' דמלוי וא"ו ה"א וברית כו' הוי"ה פשוטה. **ובמספר** הן ה"ה שקצוות [ה' הראשונות] הן א"ה נגד ה' אחרונות שקצוות הן ו"י שהן אהו"י וברית יחיד הן ה"ו כמ"ש רז"ל ה"ו זה שמו של הקב"ה, והן ברית הלשון וברית המעור שהוא העטרה זו"נ כמ"ש אות ברית אות הוא דכורא ברית הוא נוקבא ובוא"ו נכלל ה"ח ובה' נכלל ה"ג והם מייחדים ומחברים באמצע. **ובחושים** הן ה' חושים חיצונים וה' חושים פנימים והמוח כוללם (ע' ליקוט סוף הספר סי' א'):

אופן ב'

עשר ספירות בלי מה במספר עשר אצבעות. כל הפרק הזה מפרש ע"ס וכל מתני' מפרשת את שלפניה. ובפרקים אחרים מפרש כ"ב אותיות:

חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוון באמצע במילת הלשון ובמילת המעור, הן ה"ח וה"ג כמ"ש באד"ר דף קמ"ב ע"א גבורה דא דכלול חמש גבוראן והאי חסד כליל חמש

חסדים חסד ימינא גבורה שמאלא. ולפיכך בכל יד ה' אצבעות בימין ה"ח ובשמאל ה"ג וכן ברגל כמ"ש למטה, וב' עטרין האלו שהן חסד דכליל ה"ח וגבורה דכליל ה"ג הן גנוזין באו"א כמ"ש בא"ז דף רצ"א ע"א מסטרא דאבא הוה גניז בגויה חד עטרא דאיתקרי חסד ומסטרא דאימא חד עטרא דאיתקרי גבורה כו' יעו"ש, ובדף רצ"ב ב' כד אתחברו אבא ואימא כו' וביה אתגניז האי אוירא ואכליל לבוצינא דנפיק מבוצינא דקרדינותא דגניז במעוי דאימא כו' יעו"ש. וידוע שאו"א מלבישין הידים דא"א שהם כלל פרצוף האדם וזהו עשר אצבעות חמש נגד חמש ואח"כ ירית ז"א אלו ב' עטרין ונותן לנוקבא עטרה דגבורה ולעצמו נוטל עטרה דחסד כידוע וכמ"ש שם (רצ"א א') בגין דהאי בן נטיל סימנים דאבוי ואימיה ואיקרי דעת דאיהו סהדותא דתרוייהו כו' ירותא דאו"א ירית מאי ירותא דא תרין עטרין דהוי גניזין בגווייהו ואחסינו לבן דא מסטרא דאבא כו'. כנ"ל, והאי בן ירית לברתא כו' יעו"ש. ובאד"ר דקמ"א ע"ב תנא האי ת"ת כליל ברחמי וכליל בדינא ואתפשט רחמי בדכורא ואתעבר ונקיב לס"א ותקין מעוי דנוקבא בסטרא דדינא ואתתקנו מעהא, שמעים בדעת אתתקנו כמ"ש בפ' משפטים, והן ה"ח וה"ג ואמר שם תאנא אתתקן דכורא בסטרא במאתן ותמניא וארבעין תקונין דכלילין ביה מנהון לגו מנהון לבר מנהון רחמי מנהון דינא כולהו דדינא אתאחדו בדינא דאחורוי דנוקבא אתפשטת תמן ואתאחדו ואתפשטו בסטרהא כו' אתבסם דא בדא ואיקרי אדם כלול מתרין סטרוי כו' יעו"ש. וידוע שזו"נ מלבישים ב' רגלים דא"א כלל הפרצוף אדם לכן ברגלים ג"כ עשר אצבעות חמש כנגד חמש כנ"ל. וזווג או"א הוא בדעת שהוא הלשון כמ"ש בספד"צ פ"א לישן דא סתים בין יו"ד וה"א כו' לישן דא סתים לאימא כו', וכן בפ' משפטים (קכ"ג א') דעת גניז בפומא כו' ובכמה מקומות כידוע. ויסוד הוא זווג של זו"נ וז"ש כאן וברית יחיד מכוון באמצע במילת הלשון בין ב' ידים שהוא עד הידים כידוע ומזווג בין או"א. ובמילת המעור בין ב' רגלים ומזווג בין זו"כ ושניהם נקראים ברית, הלשון הוא ברית התורה שנק' ברית והמעור הוא ברית המילה, וע"י אלו הב' בריתות הן קיום כל העולם כמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי שדרשו על ברית התורה ועל ברית המילה. וזווג או"א ע"י הלשון נק' נשיקין שהוא זווג של בריאת המלאכים שהם רוחניים לפי שהזווג הוא רוחני. וזווג זו"נ שהוא ע"י יסוד שהוא גופני הוא זווג של נשמות ב"א שהוא גופני. וכן הוא באדם ע"י זווג גופני מוליד אדם וע"י התורה כל הבל נעשה מלאך כידוע, וכן אמרו כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה נברא ממנו מלאך. ואלו שני בריתות משניהם נולד אדם ערל עד שמל אותם כמ"ש ימול בשר ערלתו ואצל הלשון נאמר ערל שפתים. וכמ"ש בתז"ח כבד פה באורייתא דבע"פ

וכבד לשון באורייתא דבכתב ור"ל הת"ח שבדרא בתראה שהן נגדנו בשניהם בגלות הזה ומרע"ה מתלבש בכל הת"ח. ומילת הלשון שמתייגע בתורה עד שנתגדל בשניהם שאדם פרא יולד, ולפי שהברית הזה רוחני לפיכך מילתו ג"כ רוחני וברית המעור גשמי מילתו ג"כ גשמי בחתיכת הערלה. וכמו שברית הלשון כולל זו"נ פה ולשון כמ"ש בתיקוני ז"ח שם תורה שבכתב ושבע"פ והן שתי מילות כן במילת הברית המעור מילה ופריעה זו"נ כמ"ש בזוהר בהרבה מקומות. וז"ש כאן במילת הלשון ובמילת המעור ולעולם הברית כלול שניהם ה"ח וה"ג במעור יסוד דדכורא כולל ה"ח ויסוד דנוקבא כוללת ה"ג שע"י שניהם הזווג והוא ענין הברית כמו אות ברית ביני ובין בני ישראל שהוא זווג קוב"ה עם ישראל וכן ברית הקשת ולוחות הברית ובהן כולל חו"ג ואתבסמו יחד כמ"ש באד"ר (קמ"ב א') ותאנא בצניעותא דספרא אתפשט דכורא ואתתקן בתיקונוי אתתקן תיקונא דכסותא דכיא והאי הוי אמה דכיא. ואמר דכיא לפי שה"ח נק' אוירא דכיא כמ"ש בזוהר בא"ז, ארכיה דההוא אמה מאתן וארבעין ותמניא עלמין וכולהו תליין בפומא דאמה דאתקרי יו"ד, והן רמ"ח מ"ע שכולן הן מסטרא דחסד כמ"ש בזוהר ותיקונין ותליין בפומא דאמה ששם הברית. וכיון דאתגלי יו"ד פומיה דאמה אתגלי חסד עילאה, הנ"ל עטרא דחסד ולפי שהאמה הוא ג"כ נק' חסד כמ"ש שם לכן אומר חסד עילאה. והאי אמה חסד הוא דאתקרי ותלי בהאי פום אמה ולא אקרי חסד עד דאתגלייא יו"ד דפום אמה ות"ח דלא אתקרי אברהם שלים בהאי חסד עד דאתגלייא יו"ד דאמה וכיון דאתגלי אקרי שלים הה"ד התהלך לפני והיה תמים תמים ממש, דתמים הוא חסד כמ"ש בזוהר ע"פ הצור תמים פעלו דאתהדר הצור למיעבד פעלו דתמים, הנ"ל גבורה אתהדר חסד כמ"ש המוציא לך מים מצור החלמיש, וכתיב ואהיה תמים לו ואשתמרה מעוני מאי קא מיירי רישא וסיפא אלא כל דגלי האי יו"ד ואסתמר דלא עייל ליו"ד ברשותא אחרא להוי שלים לעלמא דאתי ולהוי צריך בצרורא דחיי מאי ברשותא אחרא דכתיב ובעל בת אל נכר ובגין כך כתיב ואהיה תמים לו, ר"ל ואהיה הוא בינה עלמא דאתי צרור החיים כידוע. דכיון דהוא תמים בגלויא דיו"ד ואשתמרה מעוני וכיון דאתפשט אמה דא אתפשט סטר גבורה מאינון גבוראן בשמאלא דנוק' ואשתקע בנוק' באתר חד וארשים בערייתא כסותא דכל גופא דנוק', לפי שהחסדים עושין רושם בבליטה והגבורות בשקיעה כמ"ש צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה ויסוד דנוקבא נק' תהום כידוע ודדכורא נק' הר ציון כמ"ש כטל חרמון שיורד על הררי ציון וז"ש כהררי אל שהוא חסד, ונק' כסותא דכל גופא לפי שבהם נכללים כל איברים דדכורא ודנוקבא כנ"ל ארכיה דההוא אמה מאתן וארבעין ותמניא עלמין. ודנוקבא הם שס"ה היכלין כמ"ש בסוף תז"ח ובפ' בראשית דנ"א

ע"ב תחות אלין תלת מאה ושתין וחמש גידין כו'. ובההוא אתר אקרי ערוה דכלה אתר לאצנעא להההוא אמה דאקרי חסד בגין לאתבסמא גבורה דא דכליל חמש גבוראן בהאי חסד דכליל בחמש חסדים כו' עד דנחית חסד עילאה ואתקיימו ואתבסמו תיקוני נוקבא בהאי אמה דאקרי חסד כו' ע"ש, ואמר שם ותאנא חמש ערייתא אתגליין בה בסטרא דדינין ה' ודינין ה' אתפשטו כו' יעו"ש, והן ה"ג נמצא כי בברית המעור כלול ה"ח וה"ג וזהו הזווג והמכריע שהוא המזווג צריך להיות כלול משניהם, וכ"ה בברית הלשון הן עשר נקודות שהן ע"ס כנ"ל והן חמש כנגד חמש ה"ח וה"ג כמ"ש בתז"ח דע"ח ע"ד והמשכילים עשר נקודין דקיימין לאנעא חמש מימינא וחמש משמאלא אורחא דאלין לקבל אלין חמש אינון רברבין בהאי גוונא זעירין. ואמר שה' ת"ג ימינא וה' ת"ק שמאלא אתכלילו אלין באלין יעו"ש. וכן באותיות כ"ב אותיות הן בנין גופא דז"א חסד וה' אותיות מנצפ"ך הן גבורות בנין גופא דנוקבא וכולן נקבעו בלשון, וכ"ב אותיות הן ה"ח בה' מוצאות הפה כמ"ש בס"י בפ"ב וה' אותיות מנצפ"ך הן ה"ג כידוע וה' מוצאות כסדר הן ה"ס מחסד עד הוד כידוע ולכן מנצפ"ך התחלתן מחיך ונשלם גבורות החסד בשפה שם ב' אותיות ממנצפ"ך והוא בוצינא דקרדינותא שאמר בספד"צ בפ"ב ו"ו אתפתח באחרא דכתיב הולך לדודי למישרים בבוצינא דקרדינותא למכסיא פתחא, ר"ל וא"ו הוא לישן הדעת ואתפתח בפומא בבוצינא ששם עטרא דגבורה ושם וחכך כיין הטוב שהוא יין דבינה עיט' דגבורה כידוע הולך לדודי למישרים שהם ה' אותיות מנצפ"ך כמ"ש בז"ח שה"ש דף נ"ב ונ"ג וכל דא בגין דנגילה ונשמחה בך עשרין ותרין אתוון רשימין עילאין ודא הוא ב"ך ורזא דא אשר נשבעת להם בך, ר"ל שאלו כ"ב אתוון נכללו בחג"ת כללא דז"א כמ"ש בפ' בראשית דט"ו וט"ז וסוד השבועה הוא שבעה כידוע והם ג' פעמים ז' שנתחלקו בחג"ת כמ"ש שם דט"ז ע"ב וא' כללא דכולהו בת"ת בו ח' אותיות כמ"ש שם והן אבהן, נזכירה דודיך מיין כיון דנתחבר כחדא כו' מסטרא דההוא יין דחדי כולא מישרים אהבוך מישרים אינון שאר אתוון דאשתארו ומאן אינון מנצפ"ך דלית בכל אתוון דאיקרון מישרים בר אינון ואינון דאתכפלו מישרים אלין באלין כו' ע"ש, ואמר שם דהא עשרין ותרין אתוון כללין בך אינון דאשתארו דאינון מישרים אהבוך לאתכללא עמך באינון עשרין ותרין אתוון. ור"ל שאלו כ"ב אותיות חסדים נכללו בז"א וה' אותיות מנצפ"ך שהן גבורות נשתארו ונכללו בנוק' והן רוצין להתכלל ולהתבסם בכ"ב אותיות חסדים כנ"ל באד"ר לאתבסמא ולאתכללא כו', ואמר שם אלין מישרים אינון אתוון טמירין גניזין גו עלמא עילאה כו' שהוא עטרא דגבורה גניז במעוי דאימא, ואמר שם והיינו מישרים אהבוך וכתיב אתה כוננת מישרים וחכך כיין הטוב הולך לדודי

למישרים כולהו ברזא דאלין אתוון דאקרון מישרים ואלין אתוון כתרין גניזין גו עלמא דאתי אינון כו' כיון דמטו להההוא אתר דאיקרי אתה כדין אתתקנו מישרים, והענין כי אתה נק' מלכות כי א"ת הוא כ"ב אתוון מא' עד תי"ו כמ"ש בפ' בראשית דט"ו ע"ב א"ת כד נטיל אתוון כולהון כללא דכולא אתוון אינון רישא וסיפא לבתר אתוסף לאתחברא כולהו אתוון בה"א ואתקרי אתה וע"ד ואתה מחיה את כולם, ור"ל דאתחבר בה' אותיות מנצפ"ך כנ"ל, והוא סוד הוי"ה יה"ו הוא בז"א כידוע והוא כ"א ועם קוצו של יו"ד כ"ב וה' בנוק' ה' אותיות מנצפ"ך ושם אתתקנו מישרים והן ה' נגד ה' והן עשר אותיות דשמא מפרש, ואמר שם בשה"ש ועל דא תיאובתיה לאתחברא באינון אתוון למהוי כולא שמא שלים כו' יעו"ש, ואמר שם וכדין ירתא שמא דא את בתראה דבשמא קדישא לאתקרי אוף הכי ברוך כו', כידוע, כדין כולא איהו שמא שלים כו' עש"ה, נמצא כי בלשון ג"כ ה"ח וה"ג כלולין בה"ח כנ"ל משא"כ במילת המעור ששם כלולין ה"ח וה"ג ביחד, וז"ס שם יקו"ק י"ק באו"א ו"ה בזו"נ כי או"א הן חמש כנגד חמש ודעת חמש מכריע הן י"ה וזו"נ הן חמש נגד חמש ויסוד (וי"ב של מנצפ"ך וגם שרש של י"ב בריתות של הדעת כמש"ל) מכריע הן ו"ה ה' דידה וה"א שלו ויסוד ששי ובו כלול יסוד דנוקבא לכן בו ו' ובנוקבא ה' לבד. וכאן בס"י אין מדבר רק בזווג עליון נשיקין אצילות זו"נ שהם נאצלו בידים ע"י או"א כמ"ש אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים שהן ה"ח וה"ג שבב' הידים כמ"ש כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך והן ב' עטרין דגניזין באו"א דאחסינו לזו"נ וז"ש אף ידי כו' גבורות לנוק' וימיני כו' חסדים לז"א קורא אני אליהם יעמדו יחדיו שהוא הזווג לאתבסמא דא בדא כנ"ל, ועל ענין זה הולך כל ס"י ומבאר הכל ע"י אותיות התורה כל האיברים וכן שמים וארץ והזמן כמש"ל, וגוף וברית א' שהן ב' הבריתות כן או"א וזו"נ כולם, וז"ס שם הוי"ה שהכל אחד לא אבא בעיר כידוע ה' א' ושמו אחד כמ"ש בתז"ח ע"ש, וזהו בפרטות אבל בכללות נקודות הן רוח ה"ח ואותיות ה"ג, וז"ס הקטרת קח לך סמים הן קשט וקלופה חו"ב, נטף כתר, ושחלת וחלבנה יסוד ומלכות, סמים ה' סמים מור וקציעה נרד וכרכום וקנמון ה"ח ת"ק פרסה מחסד עד יסוד, ולבונה זכה או"מ. ויסוד מקבל מוחין דאו"א כמ"ש בסוף תז"ח ודאבא הן ט' נקודות שא' כללי ודאמא כ"א אותיות כנ"ל ולכן בורית כרשינה תשעה קבין ששפין בה את הצפורן שתהא נאה מצד החסד כי נאה לעולם מצד החסד ועזה מסט' דגבורה יין קפריסין מצד הבינה סאין תלתא וקבין תלתא כ"א קבין שתהא עזה מסטרא דגבורה, ועוד חו"ג על כל הקטרת מלח רבע הוא חסד שממתקת הבשר מעלה עשן כל שהוא מסטרא דגבורה שעולה כעשן כידוע, ולכן כ"ש ולכן היה מתמר והולך כמקל כידוע בסוד הגבורות, ונכללו כל הד' מוחין

מהן זה מצד חסד וזה מצד גבורה ולכן אמרו שמלח על השולחן מגין מן היסורין מג"ש נאמר ברית במלח וברית ביסורין מה מלח ממתקת כו' ועל שניהם נאמר ברית כי שניהם נכללו בברית כנ"ל:

אופן ג'

עשר ספירות כו' במספר כו' חמש כו'. כי עשר ספירות הן ה"ח וה"ג ומתגלין באצבעות בימין ושמאל חו"ג וכן ברגלים, והענין כי ב' עלמין הן עלמא עילאה ועלמא תתאה הנסתרות והנגלות כו' והן חו"ב עילאין וזו"ן תתאין חו"ב הן מתגלין בידים ה"ח באבא וה"ג באימא וכן זו"ן ברגלין איהו בנצח כו', וז"ס ז"א שנק' תם שכולל הכל ונק' שם הוי"ה כי חג"ת שכולל ג"ר חב"ד דעת במקום הכתר שכולל כל הע"ס חו"ג וכן הוא ת"ת נו"ה כולל זו"ן ויסוד שניהם וז"ש במילת הלשון שהוא דעת כידוע ומעור ביסוד וכלל כולן הוא כ"ב והבריתות אינן נחשבין בפ"ע שאינן אלא כלל הקצוות לפיכך שם הוי"ה אינו אלא ד' אותיות או"א וזו"ן. וכן ח"ג נו"ה. ואינו דומה כלל הדעת לכלל היסוד שדעת כולל חו"ג ביחד והן חמשה אבל ביסוד נכלל כולם לאחד וידוע שאמצעי נוטה לימין ונכלל בו לכן השם הוא הוי"ה היו"ד כולל הדעת והוא"ו כולל היסוד כנ"ל:

משנה ד

עשר ספירות בלימה עשר ולא כו' (עי' ליקוט סוף הספר סי' ב'). אמר שאע"פ שכאן הוא בחכמה אל תאמר שהתחלתן הוא מחכמה ולא מכתר שהוא מלכות של עולם שלמעלה ממנו וע"ז אמר אליהו כתר מלכות ויהיו רק תשע, ועוד כי כתר שבאריך נחלק לשנים גולגלתא וקרומא וגולגלתא היא מלכות שלמעלה והוא שורש עשר ספירות וקרומא הוא כתר של מטה וכן הוא בכתר של עשר ספירות הכללים שנחלקין לעתיק וא"א ולכן מחלק לקמן הרוח לשתים רוח ורוח מרוח, אל תחשוב כי הבחינה הראשונה אינה נחשבת כי התחלת הל"ב נתיבות שבהן הותחל להתפרש הע"ס הוא בחכמה כמ"ש בל"ב נתיבות כו' וכן בא"א שנק' חכמה קדומה לעתיק וכן בקרומא שנק' גם כן חכמה לגולגלתא וכן לקמן בחושבן הע"ס הזכיר הכ"ב אותיות בספירה השניה, מ"מ ספירה הראשונה בכללם, וידוע שמלכות האחרונה נוק' דא"א לא חשיב בכלל הע"ס כמו שיתבאר לקמן רק נכלל בבחינה ראשונה של כתר לכן אמר שאל תחשוב מלכות נוק' ויהיו אחת עשרה, וכ"ה בספירות הפרטיות של כל פרצוף שמסתיים ביסוד ומלכות נוקבא היא עטרת בעלה שעולה עמו ואינה יורדת. אבל בע"ס הכללים עתיק אינו מן המנין אבל מלכות נוקבא דז"א היא המשלמת לעשר. ולכך אמר עשר ב"פ עשר ולא ט' בפרטיות עשר ולא י"א בכלליות וכן להיפך כי מ"מ מלכות ספירה אחת היא או למעלה נחשבת או למטה.

וכן שלא תחשוב כי היא אינה בחשבון כי היא נכללת מכולם וכן למעלה היא שרשית של כולם אעפ"כ היא במספרם. **ובמספר** ג"כ אל תחשוב שעשר הוא חוזר לא' כי הוא אחד של עשירית ועשרים שנים וכן במאות ואלפים והוא כלל כל האחדים. וכן שלא תחשוב שאחד אינו בכלל המספר כמו שחשבו בעלי המספר כי הוא שרש כל מספר ויסודו ולכן אמר ולא תשע. ואמר **ולא אחת עשרה** הואיל ועשר אע"פ שמשם מתחיל אחדות העשיריות אעפ"כ נחשב עמהם לא תחשוב ג"כ האחת עשרה אע"פ שמשם מתחיל האחדות העשרים מ"מ תחשוב עמהם. **ובנופים** שאל תחשוב הנקודה הנושאת שהיא שרשה וגם כללות הגשם ויהיו אחת עשרה. או שלא תחשוב שניהם כי הנקודה שרשה והגשם כללות ולכן אמר ולא כו' כי שניהם הם אחד כמ"ש לקמן נעוץ סופן בתחילתן וכ"ה בספירות כנ"ל, ועיקר מה שנתפרש בכאן שהכתר אע"פ שהוא שרש מ"מ הוא בכלל הע"ס בין בקרומא ובין במוחא סתימאה ששם גלוי הע"ס וכ"ה באו"א ששרשם קד"א ומ"ס שכתר של כללות שהוא א"א בכלל וכן באו"א עצמן הן ע"ס:

הבן בחכמה כו'. הוא מפרש כל הע"ס היאך נכללין בהן. הבן בחכמה וחכם בבינה פירוש שלא תאמר שבחכמה אין שם ספי' בינה וכן להיפך לכן אמר הבן וכו'. כי מלוי היו"ד הוא ו' ד' שנעשה ה' בינה וכן מלוי ה"י של בינה הוא י' שהוא חכמה וע"כ נחלקים לשנים או"א וישראל סבא ותבונה או"א הוא יו"ד של השם ונכללת אימא בו"ד וכאן הבן בחכמה וישׁ"ס ותבונה הן ה' של שם ונכלל ישׁ"ס במלוי ה' שהוא יו"ד וכאן חכם בבינה ולכן נק' רעין דלא מתפרשין וכן בקד"א ומ"ס. ע"כ פירש ג"ס הראשונות היאך הן בהן שבהן אסור הבחינה והחקירה ועכשיו מתחיל לפרש ז"ס אחרונות שבחו"ב. ואמר **בחון בהם** (עי' ליקוט סוף הספר סי' ג') פי' באו"א ששניהם הן חכמה תבחון בהם היאך יוצאים הז' ספירות כי מלוי היו"ד הן ו"ד שהן ו"ק ומלכות. **וחקור מהן** שהן ישׁ"ס ותבונה ששניהם הן בינה שבהן מותר החקירה כמ"ש בזהר דקיימא לשאלא ולא בה עצמה כי שאל נא לימים ראשונים וכו' אל הז"ס היוצאים ממנה, ולכן אמר מהן, והן יוצאין מה' שהוא ד' על ו' שלעולם עיקר גלוים בנוקבא לכן ביו"ד הם במלוי ובה' באות שרשית וביו"ד הקדים ו' לד' ששם הוא בזכר הקדים הו' וכאן בנוק' הקדים ד' לו', ומפרש ואזיל **העמד דבר על בוריו**. דבר הוא המלכות כידוע. **והושב יוצר**. הוא ו"ק שנקרא יוצר כידוע והוא מקנן ביצירה, והקדים דבר ליוצר כי עיקר הגילוים בבינה ששם ד' ע"ג ו'. ואמר על בוריו שהוא ו"ק ד' על ו'. ואמר **על מכונו** שהוא מלכות ו' על ד' כ"א כפי שרשו כי ו"ק שרשו בחכמה ומלכות שרשה בבינה. **ובמספר** אמר על הא' אע"פ שהוא שרש המספר מ"מ הוא בכללם כנ"ל ועל ב' וג' אמר הבן וכו' שנכללין כי אב"ג מספרן ששה

ואם תחלקם על ב' חלקים יהיה כל חלק ג' ועל זה אמר הבן בחכמה ואם תחלקם על ג' יהיו ב' וזהו וחכם בבינה, ואמר בחון כו' ע"י שאר ז' מספרים שהן הד' וששה הנותרים שהן ד"ו שנכללין בהם. ואמר בחון היינו בב' שאם תכפול אותו בעצמו יהיה ד' ואם תכפול בג' יהיה ו', וחקור בג' שאם תחבר אותו אל א' יהיה ד' ואם תחבר אותו ג"כ בב' יהיה ו', ולכן יוצא מג' אותיות הנ"ל הד' והו' אותיות שאחריהן ולכך הקדים דבר ליוצר ולכן בספירות ד' הוא אחת וו"ק הם ו"ס כמו במספר [פי' שהד' היא אחת בא"ב ואח"כ עד יו"ד הם ו' מספרים], ואם תצרף אב"ג יהיה ו' ואח"כ ד' וזהו יוצר על מכונו וזה שורש ע"ס שלכך נכללין בד' אותיות וו' אותיות הנשארים הן אחר ד' וזהו דבר על בוריו וזהו סוד השם כסדר אבג"ד הם י' ואח"כ ה' ואח"כ ו' וד' הנשארים הם סוד ה' אחרונה שבשם שהיא בסוד ד' דלית לה מגרמה כלום וכשהיא מקבלת מן ו' אותיות הראשונות נעשית ה' ד' על ו' אבל בשם הן וא"ו על ד', ובאב"ג נכללין כל המספרים העשר כידוע שבכל ג' הראשונות נכללין השאר כנ"ל שלכן נק' ג' אמות כיצד כי העשר נחלקין לעשר ולארבע כנ"ל וכן במרובע הא' והג' הן יו"ד, ובמרובע הב' הוא ד', וכן בהצטרפם הן י"ד ד' אותיות השם ומלואו לכן חו"ב נכללין בידי"ם:

אופן ב'

עשר ספירות בלי מה עשר ולא תשע כו'. ידוע שמספר מורה על עשר ספירות ולכאורה המספר מסיים בתשע כי העשירי הוא אחד של העשירות וכן מאה ואלף ולעולם, אעפ"כ הוא סופו של האחדים וכן במאה ואלף וכו', וא"כ תאמר שהאחת עשרה הוא ג"כ בכללם אחר שהוא התחלה של אחדים של עשרים ואמרנו שהתחלה הוא סופו של ראשון אמר ולא אחת עשרה, כי דוקא מסופו של כלל ראשון להתחלה של כלל שני מאחדיות למאות אבל לא מפרט אחד לחבירו. וכ"ה בספירות שמלכות של עולם אחד הוא כתר של חבירו וכן מפרצוף אחד לחבירו. אבל בע"ס פרטיות של כל ספירה לחבירו אינו כן. והטעם כי בכללות הוא לקשר עולם ופרצוף לחבירו. משא"כ של פרצוף אחד שא"צ קשור כי היו מעולם כן משא"כ ספירה בחבירו שאינן אלא לאחר התיקון:

הבן בחכמה כו'. מפרש והולך שכל הע"ס קשורים זה בזה. וחו"ב של כל דבר הוא חומר הראשון היולי שעליו נאמר גלמי כו' וכן היו"ד הוא גולם כל דבר והוא בכל האותיות וכל האותיות בו בכח וה' צורה הראשונה שלכן נק' ציר"י וייצר כו' והן קשורים זה בזה בקשר גמור לעולם כחדא שריין וכחדא נפקין ולא כו' כידוע שלא היה לעולם חומר בלא צורה וצורה בלא חומר וכח החומר בצורה וכן כח הצורה בחומר וז"ש הבן וכו'. ואח"כ באין עליהם חומר ג' יסודות העליונים שהיה בהן בכח והיתה הצורה הראשונה מעוברת

מהם מהחומר הראשון והם ג' אבות חג"ת ואח"כ באין ג' צורות יסודות ההן והן יותר בנגלה והן נה"י. ולכן מייחסין נה"י לבינה נביאים מבינה מלכא דשלמא דיליה. וז"ש חקור מהם על החומרים ובחון בהם על הצורות, ור"ל שתחקור ותבחין בחומר וצורה ראשונה ותשכח בהן חומר וצורות של היסודות כמו שהבן בכח באב ואם ואח"כ בא החומר והצורה של היסוד הרביעי שהוא יסוד העפר ביחד שלעולם הנוק' באה כל בחי' ביחד ובאה באחרונה אחר שנשלם בחי' הדכורא וכן בעקודים אורות אוזן חוטם פה ואח"כ נקודים וכ"ה בכל עולם ועולם. וז"ש והעמד דבר יסוד האחרון שנק' דבר על בוריו אחר שנשלם דכורא שממנה נבנית ואח"כ בא כח ההרכבה שהוא המשלים אותם והוא הכתר והוא הנקרא אין וגבוה מערך הספירות מאד כי הוא כח פנימי המתפשט בכולם ואינו חומרי, וז"ש והשב יוצר על מכונו והוא המלכות מכון של כתר שאין ע"ק נגלה עד דאשתלים זו"נ ועליה ג"ר דרדל"א שהן נעלמין מאד מעיני כל חי והן נפשות שלש שאחר כת ההרכבה נר"ן והן באין בתוספת שעמהן הן י"ג (מדות) שאמרו הגאונים שהן ג' צחצחות שע"ג הכתר שבכלל הספירות הוא רישא דלא אתיידע וע"ס שבז"א הוא ג' פרצופים הראשונים הן לו בתוספת שמתפשטין בג' מוחין והן מתפשטות בין בא"א בין בז"א לנר"ן ואינן בחשבון הע"ס שהן עצם דבוק בחומר אינו נפרד מחומר וז"ש למעלה עשר ולא כו' שלא תחשוב כלל הנפש ג"כ לאחת או לא תחשוב ג"כ כח הראשון כח ההרכבה שלכאורה הוא ג"כ כח פנימי כמו שאר ג' הנפשות, אמר הבן כו' בחון בהם כו' ותמצא בכח כולם כח הראשון משא"כ באלו שהן בתוספת משם מ"ה החדש שהן י"ג ועשר וכ"ב כנ"ל (משנה א'):

משנה ה

עשר ספירות בלימה כו'. לפי שע"כ פי' שחו"ב כלולין מכל ע"ס עכשיו מפרש שכל ע"ס כלולין מכולן:

מדתן. כמ"ש בזוהר דבוצינא דקרדינותא מדיד משחתא שכולם נבראו בה כנ"ל במשנה ראשונה והיא קו המדה לפיכך כל הספירות נקראו מדות:

עשר שאין להם סוף. פי' שכל אחד כלול מעשר ועשר מעשר עד אין סוף כמו האותיות של תורה שהן מתמלאין במלוי ומלוי המלוי עד אין סוף, וכל זה לפי שאין סוף מתייחד בהם דהוא ואינון חד כמ"ש אליהו. וכך הם בכל הנבראים והיצורים והנעשים לפי שהוא שליט בכולם ע"י שם קדשו, ותראה שאפילו בגשמיים יתחלקו לשטחים אין חקר והשטחים לקוים אין חקר והקוים לנקודות אין חקר ואין יכולת באדם לשום תכלית למספרם. וכן במספר שתכלית המספר הוא העשר אעפ"כ אין חקר ותכלית למספר

שהעשר יתחלקו עוד לעשר והן מאה והמאה נעשה אחד וחוזר ומתחלק לעשר והן אלף והאלף נעשה אחד וחוזר ומתחלק לעשר וכן עד אין תכלית. ולהכל הוא במקרה אבל בע"ס שם קדשו הוא בעצם:

עומק. הוא דבר שיש לו שלשה רחקים ואין כל דבר פחות ממנו בגשמיים, וברוחניים יש להם שלשה רחקים והן ג' אותיות אמ"ש שהן אמות כל דבר כמו שיתבאר לקמן, והן במספר אב"ג שהן התחלת כל מספר שהא' השרש והב' התחלת הזוגות והג' התחלת הנפרדים. ובספירות הן חב"ד שבהן ברא כו' כנ"ל במשנה א' והן יה"ו שבשם ובכ"א הוא שם ע"ב כידוע ג' ע"ב של שם ג' מלואין ומהם ג' ע"ב של ויסע ויבא ויט שהן רי"ו גי' עומ"ק, ואמר שלכל ג' הרחקים של העומק א"ס, ועכשיו מפרש העומקים של כל הע"ס שבכולם א"ס, ואע"פ שהזכיר מדתן היינו לפי המקבלים אבל בעצם אין מדה ח"ו ואין גוון ולא שם ידיע ולא חד"ר:

עומק ראשית. הוא חכמה שהיא ראשית כמש"ה ראשית חכמה לפי שכ"ע אע"פ שהוא ממנין אינו רק שורש הע"ס והוא בחינה תחתונה שלמעלה כנ"ל והוא מייחד להון מלגאו וכן אין שום השגה בכתר כמ"ש במופלא ממך כו' שכך אמר לעיל בחון בהם אבל בכתר אף בחינה אסור, אבל בחכמה אף שכתוב והחכמה מאין כו' לא ידע אנוש ערכה נתיב כו' מ"מ הבחינה מותר כנ"ל שלכן נק' יש שמושגת מציאותה בשכל, וכן היו"ד הוא ראשית לכל האותיות שאין אות בלתי אם קדם לה נקודה והנקודה היא שרשם וחיותם כמ"ש דנקודין אינון רוחין לאותיות והנקודין מחכמה כידוע והיא נק' חיה ולכך אמר כי רוח החיה באופנים דאינון אותיות. וכן **בעולם** המים קדמו לכ"ד והן קודם לכל תולדות שא"א להיות דבר בלי מים אפי' דבר שגמרו בידי אדם לבשל התחלתן הוא ממים ואבאר לקמן. **ובמספר** הוא ב' כי האל"ף אינו מספר כי הוא שרשם:

ועומק אחרית. היא הבינה שהיא אחרית כל דבר וכן היא שבת אחרית הימים של השבוע והיא אחרית כל דבר להגמר שתחלתן הוא מים וסופן להגמר באש וכן גידולן של כ"ד בשמש כמ"ש וממגד תבואות שמש שהוא מאש שמים נבראו מאש וכן השמש כמ"ש לקמן, והיא אחרית כל דבר שאליה ישובון הכל שהוא העוה"ב, וכן הכסא ששם צרורין נפשות הצדיקים דאימא מקננת בכורסיא והיא יובל הגדול שאז ישוב הכל אל השרש כידוע, וכן [בעולם] הוא אש הגשמי שהוא סבה לבשל ולגמור כ"ד והוא סיבת הפסדו ובו ישוב כ"ד לשרשו, וכן אש הבע"ח הוא סיבת חיותו ומותו וכן אש היסודי הוא סיבת גמר כ"ד והפסדו ואליו ישוב נפש היסודי וכן אמר הכתוב והרוח תשוב אל האלהים והוא סוד הקרבנות לחמי לאשי וידוע למבין, ובה נברא העוה"ז כמ"ש כי ביה

ה' צור עולמים נברא ב' כו' ועדיה ישובון: **ובמספר** ג' הוא תכלית המספר כי מרובעו הוא ט' שהוא תכלית המספר כנ"ל:

עומק טוב. הוא כתר כי הוא נקרא א"א דשם וותרנותא דכולא בכל הז' תיקונים, וי"ג תיקונים הוא רחמים עד אין קץ שאין שם דין כלל:

ועומק רע. הוא מלכות אע"פ שאין שם רע כלל ח"ו כמ"ש אני ה' לא שניתי כו' מ"מ רגליה יורדות כו' וכל מאני כו' וכן אמרו בגמ' בא דוד והורידן לארץ שנאמר לא יגור במגורך כו' והיא ראש לשועלים דעלמא דפרודא. וכן **במספר** העשיריות היא ראש לעשיריות שהם נפרדים אע"פ שהיא בכלל אחדים:

עומק רום. הוא נצח:

ועומק תחת. הוא הוד כמ"ש והקרנים גבוהות כו' וכן ברצועות כמ"ש בזוהר:

עומק מזרח. הוא תפארת כמ"ש והוא כחתן יוצא מחופתו ממזרח:

ועומק מערב. הוא יסוד שבו מתערבין כל הספי' והוא נק' כל ולכן אמרו שהשכינה במערב:

עומק צפון. הוא גבורה כמש"ה מצפון תפתח הרעה ושם הוא גיהנם ושם הוא מדור המזיקים ומשם באה הטובה לעולם כי אור החסד גנוז וא"א לקבלו ושם הזהב וכן אמר מצפון זהב וכו' וכן אמרו הרוצה להעשיר וכו':

ועומק דרום. הוא חסד כמ"ש ויסע אברם כו' הנגבה והן ששה קצוות הידועים:

אדון יחיד אל מלך נאמן מושל בכולם. אמר אע"פ שהזכרתי לך עשר עומקים, אין פירוד ח"ו ביניהם כי אדון יחיד הוא א"ס מושל בכולם והוא מייחדם. וכן אמר אליהו ומאן דאפריש כו' וכל הכינויים שהזכירו ח"ו לאו על מהותו אלא ע"ש מדותיו כמש"ש אנת חכים ולאו בחכמה ידיעא, והזכיר חמשה כינוים. אדון, נגד המלכות כי כשא"ס מייחדם נק' אדון בסימנא דכורא כידוע כמ"ש פני האדון ה'. יחיד, נגד ז"א שהוא יחוד כל הספירות כידוע ובו כל הנחלים הולכים אל מקום אחד וכן יקוו המים כו' בשלישי בסוד יב"ק כו'. אל, הוא בינה בסוד אל עליון כידוע [ובסוד י' י' א' י' דס"ג שבבינה גימ' א"ל. נ"ל מ"ש]. מלך, הוא חכמה מלכא עילאה כידוע. נאמן, הוא כתר שהוא אמון מופלא והוא אומן של מ"ב ועליו נאמר ואהיה אצלו אמון. והתחיל ממטה למעלה לפי שאמר מושל בכולם והוא ממדת המלכות:

ממעון קדשו עד עדי עד. עכשיו מפרש כסדר התייחדו. ממעון, הוא כתר שאור א"ס גנוז בכתר ומשם ואילך הכל על ידי התלבשות כידוע. קדשו, היא חכמה שכל קדש היא בחכמה כידוע. עד עדי עד, הן בינה ו"ק מלכות כסדר, כי עד הוא מלכות כמש"ה עד

ערב לפי שע"כ הוא מגיע היחוד, ועד שני נק' בינה כי עד שם מותר הסתכלות כי נק' מי אף שבעצמה אין רשות לשאול מ"מ ע"י היוצאין ממנה מותר, ולכן מלכות נק' מה שבה מותר השאלה על מהותה והיא נקראת מי כמו מבטן מי כו' ואמר אם ידעת בינה מי שם וכו' ר"ל שואל על המעשה מי עושה את הדבר הזה, והם ב' שמות אלהים המתחלפים בשם ע"ד כידוע, ועליה נאמר מן העולם ועד העולם ממטה למעלה. ועדי, הוא ת"ת שהוא מגיע מן העולם ועד העולם כמ"ש בזוהר, והוא בתוספת יו"ד שאחוז הוא בב' ההי"ן כמ"ש מקצה השמים ועד כו' וע"ז אמר בטחו בה' עדי עד. ולפי פשוטו עומקים הן דבר שאין יכולת באדם להשיגו. עומק ראשית ואחרית הן קודם בריאת העולם ואחריו, עומק טוב ורע הן להשיג היאך הן בבורא ית' קשורים עד תכליתו, עומק רום כו' עד סוף הן חוץ לעולם מו"ק, וע"ז אמרו רז"ל בפרק ב' דחגיגה כל המסתכל בד' דברים כו' וכל שלא כו', מה למעלה מה למטה הן עומק רום עד עומק מערב [פי' כמ"ש התוס' שם], מה לפנים מה לאחור הן עומק ראשית ואחרית, וכל שלא כו' הן עומק טוב ורע ואמרו בגמרא זה העובר עבירה כו' ר"א אומר זה המסתכל בקשת וד"ל:

משנה ו

עשר ספירות בלי מה צפייתן כמראה הבזק. כל המשנה הזאת הוא פירוש על המשנה שלמעלה. צפייתן וכו' הוא פירוש על מה שקראן עומקין, פירוש צפייתן שאדם צופה להשיגו כמו הבזק שאין יכולת לראותו רק ברגע אחד וחוזר לאחור כמ"ש במשנה ח' בלום פיך כו', ואמר צפייתן שצופה הוא דבר שרואה מרחוק ולכן הנביאים נקראו צופים שרואין את ה' מרחוק כמ"ש מרחוק ה' נראה לי וכן דרשו בגמרא (סוטה י"א) ותתצב אחותו מרחוק ע"ש החכמה, והספירות הן כולם בחכמה כמש"ל:

ותכליתן אין להם קץ. אמר אע"פ שא"א להשיגם אל תחשוב לפי שרחוקים הן ממנו לכן אמר ותכליתן אין להם קץ שהם מתייחדין בכל העולמות עד אין קץ שאין שום דבר פנוי מהם כמ"ש דלית אתר פנוי דלא אית ביה הוי"ה, ואמר במשנה שלמעלה שאין להם סוף הוא למעלה עד אין סוף ב"ה ואמר כאן ותכליתן כו' הוא למטה וכן אמרו למעלה עד א"ס ולמטה עד אין תכלית:

ודברו. הוא חוזר על מה שאמר אדון יחיד אמר **ודברו בהם ברצוא ושוב**, פי' אע"פ שאמר לעיל כי א"ס מצד המלכות דא"ק מתייחד בהם, אמר ודברו הוא מלכות דא"ק, בהם בספירות, ברצוא ושוב שאין יכולת להשיגו וע"ז אמרו בזוהר מטי ולא מטי וכן בעתיק של כל העולמות שכן אמרו בזוהר והחיות כו' רצו"א בנוריא"ל ושו"ב במט"ט פי' שגימ' רצו"א הוא נוריא"ל וגימ' ושו"ב מטטרו"ן שגימ' שד"י, והענין שד' חיות הן

ד' אותיות הוי"ה שביצירה שהן ד' פרצופין ומט"ט הוא על גבם מסטרא דכתר והוא נחלק לשתי בחינות אחת מצד א"א ואחת מצד עתיק ומצד א"א הוא ג"כ ב' בחינות [נ"א בבחינת חיות] בסוד ארגמ"ן ומצד עתיק הוא נעלם מהם ושם הוא בסוד כי שמי פי' מלכות דבריאה בקרב"ו והוא שם שד"י ומסטרא דארגמ"ן נק' נוריאל ומסטרא דבריאה נקרא מט"ט ששמו כשם רבו ולכן אמרו והחיות רצוא מסטרא דנוריאל ששם יכולין להשיגו ושוב מסטרא דמט"ט כי אין יכולין להשיגו, ורצוא ושוב שניהם גי' תרי"ג (ר"ל עם התיבות) כי מסטרי' באין תרי"ג מצות טהור וטמא כידוע ואם תוסיף ז' מצות דרבנן כנגד ז' תחתונים דעתיק שמתלבשין בו [ר"ל מל' דבריאה נעשה עתיק בראש עולם היצירה] שנקראין דרבנן שהן מסטרא דמלכות יהיה בגי' כת"ר והן תר"ך עמודי אור שבכתר שהכתר הוא אור כדלקמן:

ולמאמרו כסופה ירדופו. פי' ולמאמר של א"ק שהם ו"ק של א"ק שאינו בהם אף ברצוא ושוב רק שהן רודפין אחריו להשיגו כמו מלכות דא"ק שרודפת אחריו כמו שידוע בכל מלכות של העולמות כמ"ש שימני כחותם וז"ש כסופה שהיא מלכות סוף כל דרגין בתוס' ה' שהיא ה' אחרונה של הוי"ה שבה נברא העולם, וסופה גי' קנ"א אהי"ה דההי"ן שהיא במלכות ולפי שהיא מתלבשת בהן רודפין אחר מאמרו וכן עושין אנחנו כשהשכינה מתקשרת בנו קוראין אנחנו להקב"ה כמ"ש בזוהר וזהו שאמר כסופה:

ולפני כסאו הם משתחוים. פי' כסאו הוא בינה דא"ק שכל כסא הוא בבינה כידוע דאימא מקננא בכורסייא, הן משתחוין מצד שאין יכולת להשיגו כלל כמ"ש ע"פ וארא ואפול על פני, ואמר ולפני כסאו שהוא חכמה דא"ק שהוא פני כסאו כי בבינה יש קצת השגה בשאלה כנ"ל משא"כ בחכמה רק משיגים מציאותה והן משתחוין לו כי הוא עילתם כי א"ס ע"י התלבשו בחכמה דא"ק האציל ע"ס שבאצילות ולכן הן כולן במחשבה לבד ונקראין ע"ש יו"ד שבהוי"ה, וע"י התלבשו בבינה דא"ק וחוזר ונתלבש בבינה דאצילות ברא ע"ס דבריאה ולכן נק' ע"ש ה' שבשם, וע"י התלבשו בו"ק דא"ק ודאצילות ודבריאה יצר ע"ס דיצירה ונקראו ע"ש וא"ו של השם, וע"י התלבשו במלכות דא"ק ואצילות ובריאה ויצירה עשה ע"ס דעשיה ולכן נק' ע"ש ה' אחרונה של הוי"ה ב"ה:

משנה ז

עשר ספירות בלימה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן. הוא חוזר למעלה שאמר עשר ולא כו' שאין לחשוב בחינה ראשונה שבכתר וגם מלכות, כ"א נחשוב בחי' א' שבכתר א"צ לחשוב מלכות כי נעוץ סופן בתחלתן ואם תחשוב מלכות נעוץ תחלתן בסופן כו':

כשלהבת קשורה בגחלת. שבהם יתראה היאך נעוץ סופן בתחלתן, כי חמשה אשות הן בשלהבת. א' גוון תכלת שסביב הפתילה נגד מלכות והוא חשמ"ל מתוך האש. והשני גוון חיור שסביב לה נגד ו"ק והוא נקרא אש. והג' כמו נוגה סביב האש שאינו נראה אלא בסתימו דעיינין נגד בינה דלא קיימא לאסתכלא והוא הנק' נוגה סביב. והד' הזוהר המאיר משלהבת שאין יכולת להשיג איך בא האור משלהבת והיא בעצמה אינה שם ובהעתק השלהבת מעתיק ג"כ האור נגד חכמה והיא נק' זוהר ולכן קראו בתיקונים בהקדמה כל ספי' זוהר כי הן בחכמה כנ"ל. והה' היאך נאחזין בגלגל האש והוא גוון שחור ועליו נאמר ישת חושך סתרו. וכל הגוונים דלעיל מ"מ מושג משא"כ בגוון הדא שאינו מושג כלל והוא נגד א"א שנקרא חושך כנ"ל, והאש היסודי בעצמו הוא שרש של כל הגוונים הנ"ל וכולם קשורים בו והוא נגד עתיקא סתימאה (נ"א ע"י) ובגחלת עצמו יש בו בחי' אש יסודי שבלא"ה לא היה האש נאחז בו ובו התקשרות גוון תכלת ובו נאחז האש היסודי וע"י באין כל הגוונין וז"ש תחילתן בסופן, וכן גוון התכלת שבו האש היסודי נאחז בגלגל האש וע"י כולן נאחזין שאם תכבה האש שצריך להסתלק, האש התכלת מן הגחלת חוזר למקומו וכל הגוונין עמה, וכן הוא במלכות שכולן עולין לכתר ע"י ושם נק' כתר מלכות וז"ש סופן בתחלתן, והגחלת הוא בחי' העולמות התחתונים שמלכות יורדת ומתקשרת בהן ולכן גוון התכלת הוא סביב הגחלת משא"כ בשאר הגוונים שכולם מאירים מרחוק אל הגחלת והיא בוררת מן הגחלת ניצוצין של אש היסודי וכן כל הד' יסודות וחוזרין לשרשם, וכן עושה מלכות בסוד ומלכותו בכל משלה והיא מבררת ע"י מוחא עילאה כידוע הוא סוד הזווג והבן. והיא חכמה ששם השמן לכך צריך פתילה לשמן וזה סוד כל המצות והכוונות וסוד מיין דכורין מיין נוקבין, וז"ס לעבדה ולשמרה, וכל זה שאמרנו שעתיק פעמים נחשב במנין היינו בבחי' המלכות של הספירות שבה מתייחד עתיקא סתימאה וע"י מתייחד בכל הספירות, והיינו שאמר במשנה ד' עשר ולא י"א ופירוש משנה שאחריו עשר העמקים ואמר אבל אדון יחיד פירוש עתיק יומין שנקרא אדון הוא מושל בכולם ואינו ממנינם, והזכיר אדון יחיד מלמטה למעלה כנ"ל שעיקר יחודו הוא במלכות ועל ידה מתייחד בכולם, וכן אמרו בזוהר דלא נחית עלוי עד דאפיק בת זוגיה, ולכן אמרו כל אדם שאין לו אשה שרוי כו', ופירש במשנה ו' שאע"פ שמתייחד בהם מ"מ הוא נעלם מהם ולכן אינו במניינם, וחזר ופירש כאן שא"א לומר שהוא במניינם **שאדון יחיד ואין לו שני**, פי' כי א"א להכנס במספר רק דבר שיש לו שני נקרא הוא אחד אבל דבר שאין לו שני א"א לקרותו אחד כידוע לכל חכם וא"ק א"א לומר שם ח"ו כלל שם שני ועליו אמרו בזוהר אני אני הוא ואין אלהים עמדי דל"ל שותפו

דתניינא, שאע"פ שאמרנו חכמה ובינה וכל הספי' בא"ק היינו בבחי' שפעו בתחתונים והכל לשבר האוזן כידוע לפיכך א"א לומר שהוא בכלל הספירות:

ולפני אחד מה אתה סופר. אמר כאן שא"א לומר שיש מספר בא"ק כיון שכתר הוא אחד וא"ק ע"כ הוא לפני התחלת הספירות היאך יוכל לומר שם שום מספר כמו שאין יכול לומר שום מספר לפני אחד:

משנה ח

עשר ספירות בלי מה בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר. לפי שהמאמר מתחלק לה' חלקים רצון ומחשבה והרהור וקול ודבור. הרצנון הוא התחלת הרצון לדבר, והמחשבה הוא שמחשב מה לדבר אבל אינו מצייר דיבור, והרהור הוא שמצייר דבור בהרהור, וקול הוא בגרונו קודם שיורד לפה, והדבור הוא חתוך האותיות, והרצון הוא בנפש, והמחשבה הוא במוח, והרהור הוא בלב, וקול ודבור הוא בגרון ופה, והן כנגד ה' פרצופין, וע"כ אין יכולת באדם להשיג רצון הנפש אבל המחשבה משיגין שע"כ היה צריך למחשבה אבל אין משיגין מהותה אבל ההרהור אף שבעצמה אין משיגין ממנה מ"מ ע"י הדבור משיגין ציור הדבור והוא ההרהור. והקול דומה למחשבה שהוא פשוט והדבור הוא דומה להרהור רק שמוציא אל הפועל והן כלל ופרט ע"כ הה"א כפולה שהוא ענין אחד משא"כ בקול אף שהוא דומה למחשבה מ"מ הוא ענין אחר כי המחשבה הוא בבהילו וברגע א' ולכן הוא בצורת י והקול הוא באריכות לכן הוא בצורת ו, וכבר בארתי שהספירות הן במחשבה לכך בלום פיך שהוא כלול קול ודבור, ולבך מלהרהר, וכאן פירש שלכן נקראו בלימה ואף ע"ס שבד' עולמות כולן נקראו בלימה לפי שבכל ד' עולמות יש ד' עולמות אבי"ע, הספירות הן אצילות, והכלים הן הכסא מקום מחצב הנשמות, והלבוש מקום מחצב המלאכים, וההיכל הן העולם עצמו בסוד עשרה גלגלים ורקיעים וארצות ואוירים וכל מה שביניהם וכולם הם בסוד מחשבה והרהור וקול ודבור:

ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום, הידוע. והוא שנאמר הנה מקום אתי כו' פי' מקום שהוא אצלי שם תשיג לפי שהוא בסוד הרהור אבל כבודי לא יראני כו'. ואמר למקום פי' כ"א למקום הידוע, הדבור למקום הדבור וההרהור למקום ההרהור:

שלכך נאמר והחיות רצוא ושוב. פירוש החיות הן בסוד ד' מוחין ששם משכן החיה שהיא החכמה כידוע בסוד יחידה חיה נר"ן כמ"ש והחכמה תחיה בעליה הן ברצוא ושוב שהמחשבה הוא בבהילו ברגע וחוזרת לאחור, ועל ראשם רקיע הוא הקרום שע"ג המוח, ועל הקרום אבן ספיר הוא קד"א כמו ספיר דמות כסא, ועל הכסא דמות אדם הוא

הנפש, ע"כ יש לך רשות מכאן ואילך במופלא ממך הוא השכל שע"ג קרום העליון שאין יכולת להשיג אף מציאותו משא"כ בנפש שמושג מציאותו:

ועד"ז נכרת ברית. אומר לך מהו ענין ברית והוא אדם שיש לו אוהב כנפשו ורוצה שלא יפרוש ממנו אבל א"א להיות אצלו נותן לו דבר שכל מגמתו ותשוקתו אליו והן נקשרים ע"י הדבר ההוא אע"פ שנוטל ממנו את הדבר מ"מ כל מחשבתו שם הוא, ולשון ברית הוא הבטחה שע"י הדבר ההוא ודאי לא יתפרד ממנו, וזהו ענין לשון כריתה שכורת ממנו דבר הדבוק לו ונותן לו, וכן הוא הקשת שהוא דבר מאצלו יתברך, ונשתבשו בו כל הפילוסופים והמפרשים הנמשכים אחריהם לפי שהוא דבר למעלה מן השכל, וכן היא התורה והמילה הן דברים אמצעים בין הבורא ית' ובין ישראל, וכל זה לפי שאין יכולת להשיגו בעצמו ית'. וכן היו צריכין ישראל במשכן ומקדש לאמצעים כמו ארון וכרובים ונקרא ארון הברית הכל לפי שא"א להשיגו רק ע"י אמצעים. ולכן אמרו עד"ז נכרת ברית [**בליקוטיו** ז"ל כ"י ממש. שלכך נאמר כו' ועד"ז כו', ברית כמו ברית מלח שהוא דבר קיים, כן טפסין שריקין פתחין וסגרין, וז"ש ברית כרתי לעיני]:

משנה ט

עשר ספירות בלימה אחת כו'. עכשיו הוא מפרש סדרן של ע"ס, **אחת רוח אלהים חיים**, היא ספירה ראשונה והוא כמשל האדם המנפח בכלי זכוכית לעשות כלי ומוציא רוח ממנו, יש שם עשרה דברים א' הרוח שבקרבו ואח"כ כשיוצא הוא מתחלק לרוח ומים הוא הרטיבות שברוח ואש הוא החמימות ואח"כ נתפשט לו"ק של הכלי, כן הוא בנמשל בו ית' שורש הרוח שבקרבו ית' והוא מטי ולא מטי ברוח ומים ואש שמתחלקין ממנו אח"כ שעל זה נאמר ורוח אלהים מרחפת על פני המים כדבר שנוגע ואינו נוגע והוא רוח שעל המים שעל הרקיע, זהו **בעולם**. **ובשנה** הוא גלגל השכל. **ובנפש** הוא השכל שבין הגלגולת לקרום העליון. **ובגוף** הוא גולגלתא ומסתיים בפה בסוד נעוץ תחלתן בסופן ועליו נאמר מלכות פה כו'. **ובספירות** הוא עתיקא קדישא שהוא מלכות דא"ק שהוא בסוד א"ס והוא חיות של כל העולמות ובו אין רמז לא ביו"ד ולא בקוצו של יו"ד וכל הספירות הם גלוייו ונקראין שמו ית' והוא דבר קודם לרצון וע"ז אמרו בזוהר בריש הורמנותא כו':

ברוך ומבורך. ברוך הוא ע"י עצמו והוא מלמעלה למטה ומבורך ע"י הצדיקים ממטה למעלה:

שמו של חי העולמים. הן כל הספירות שנאצלים ממנו כנ"ל שהוא שקיו של כל האצילות. **ובסוד כל העולמות** הוא אויר קדמון שהוא אמצעי בין המאציל הראשון ובין

כל העולמות, שעל האויר הקדמון א"א לומר אדם אפילו לשבר את האוזן ולא שם וכנוי וע"ז נאמר וברוח פיו כל צבאם כו', והרוח היוצא מהאדם כולל בהליכתו קול והוא הנגרר על הקנה והרוח הוא הרוח שבאמצע הקנה ודבור הוא הפנימי ויוצא אח"כ בחיתוך אותיות והם שרשים לחו"ב וז"א ונוקבא, כי הרוח הראשון הוא שרש החכמה שבה נברא הכל, וקול הוא שורש הבינה שהוא קול גדול כידוע, ורוח הוא שרש ז"א כידוע דומה לחכמה, ודבור הוא שרש מלכות דומה לבינה, וז"ש **קול ורוח ודבור** [**בליקוטיו** כ"י ז"ל ממש כתב שצ"ל **רוח וקול ודבור**, ורוח הוא קול גדול דלא פסק קלא פנימאה, והן כוללין כל ע"ס רוח ג"ר וקול ודבור זו"נ, והן ג' קשרין חו"ל, אבל כאן הכל בקשרא עילאה אלא שכוללת הכל בסוד בן י"ק], והן שרש רוח מים אש שנתפשט ממנו ית' וז"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם שהן קול ורוח ודבור כי דבר ה' הנאמר בפסוק כולל ג"כ קול הרי קול ודבור וברוח פיו הוא רוח, והוא **בספי**' ד' בחינות מאדם קדמון מחכמה עד מלכות מתלבשים במלכות דא"ק לפי שאצילות שרשם מחכמה דאדם קדמון כנ"ל, **ובעולם** הוא הרוח אלהים שכולל רמ"א שלמטה ממנו והוא האור של מעשה בראשית כמ"ש במע"ב, **ובאדם** הוא השכל שבגלגולת שכולל הג' מוחין כידוע וכן בשנה (חסר): **והוא רוח הקדש**. לפי שהוא אמצעי בין הבורא ובין הנבראים והוא אור הגנוז שבה יכולין לראות מסוף העולם עד סופו וגנזה לצדיקים כי ברוה"ק יכולין להשיג מסוף העולם ע"ס זהו **בעולם**, **ובשנה** הוא גלגל השכל שקראוהו שכל הפועל, **ובאדם** הוא השכל והוא ניצוץ אלהי ששורה באדם והוא רוח של נביאים שנאמר ורוח נשאתני והוא אלהים שנאמר אצל הנביאים ויעל מעליו אלהים והוא המתייחד בישראל שנקרא אלהי ישראל וכן אלהי אברהם לפי שהוא מלכות שלמעלה ממנו:

אופן ב'

אחת רוח אלהים חיים כו' **ב**' **רוח מרוח כו**' **ג**' **מים מרוח כו**'. כי הע"ס שחשב הכל בז"א כנ"ל, וכל הס"י מדבר בסוד הנשיקין בענין הקול ודבור דנפיק מגרון ממעי הבינה ששם הן ע"ס כמ"ש בתז"ח במאמר רזא דטעמים כי מתחילה אתעביד רוח בחשאי בגרון ואח"כ כשמגיע לחיך נטיל ושני לה בתלת גווני רוח מים ואש ואחר כך כשמגיע ללשון נעשה ו', והן ע"ס תחילה בגרון והוא כתר שהוא מאימא בינה שהוא בגרון ושם הוא רוח אלהים חיים כמ"ש בפ' נח, ואח"כ בחיך הוא חב"ד ג' גוונין אמ"ש כנ"ל והן רוח מרוח שבתחילה רק רוח לבד ואח"כ מתחלק ממנה לג' אחרים רוח מים אש, ואח"כ ו"ק בלשון כמ"ש בס"א שית סמכין באגוזא לשית סטרין, והן ע"ס והכל יצאו מבוצינא דקרדינותא,

ולכן יצאו בכולם האש למעלה ואח"כ האויר ואח"כ המים וזהו בסטרא דאותיות אבל כאן שהם בסטרא דנקודות יצאו מים קודם שהנקודות מסטרא דחסד כידוע:

משנה י

שתים רוח מרוח. הוא הרוח שעל פני המים שהרוח אלהים מרחפת עליו והוא הרוח שמתחלק מן הרוח שבפיו והוא **בשנה** גלגל היומי, **ובאדם** הנפש שבין ב' הקרומים והיא קרומא דאוירא, והוא **בספי'** א"א, **ובעולמות** אבי"ע א"ק והוא קוצו של יו"ד שבשם, והוא **בגוף** קרקפתא:

חקק וחצב בה. חקק הוא חקיקת האותיות על הלוח ונוטל את תוכן. חצב שנוטל האותיות מן הלוח כמו חוצב אבנים מן ההר כמ"ש במשנה שלאחריו:

כ"ב אותיות יסוד. הן כ"ב אותיות הידועים ונקראים יסוד כנ"ל ועוד לפי שהן נחלקין בספירות ונכללין כולם ביסוד שלפיכך נקרא כ"ל:

שלש אמות ושבע כפולות וי"ב פשוטות. הן הכ"ב אותיות ויתבאר לקמן בפרטות, וכאן הוא התחלת הספירות בעצם אע"פ שהתחלתן קודם ברוח אלהים אינן אלא לפי שהוא שרש והוא במקום מלכות שעד כאן הוא עלייתה וכאן כוללין הע"ס, והן עשר נקודין הידועין והן ל"ב הנ"ל ומתחלקין בע"ס ג' בכ"א שהן ג' כלים בכ"א כידוע וב' פרגודין א' בין ג' ראשונות לז' אחרונות והוא הפרוכת שבין קדש לק"ק והוא הקרום שתחת המוח ופרגוד שני קודם התחלת הנוקבא והוא מסך הפרוכת והוא חצר הכבד:

ורוח אחת מהן. פי' שהרוח הזה הוא א' מאותיות שלא תאמר שהיא אינה מן המנין אלא בה נחקקין אלא גם היא מהם שהיא אות **א** אויר כמ"ש בפ"ב ולכך א' בראש האותיות הוא כולל כל הספירות, והאותיות שאחר הא' הן כ"ו עם הכפולות **וא** צורתו יו"י שהוא גי' כ"ו והן ג' אחדים בסוד ג' אותיות אמ"ש, וכן מילוי האל"ף (זה ג"כ ראיה שכל האותיות נכללין באל"ף) לפי שהאל"ף הוא ראש של אותיות הגרון שהיא הראשונה שבמוצאות. והלמ"ד הוא אמצעות אותיות הלשון שהוא אמצעי שבמוצאות, והף' הוא סוף אותיות השפה שהוא סוף המוצאות, ושני רוחות (פי' רוח אלהים הנ"ל שהוא עתיק, ורוח זה שהוא א"א נכללים שניהם בשם כתר) הן א' והוא כתר ובכללו המלכות, והוא **באדם** גלגולת ופה, והכל בסוד אין כמו הרוח שאינו נתפס ועליהן אמרו במופלא כו' ובמכוסה. מופלא על א"א בסוד פלא, ומכוסה עתיק שהוא מכוסה בא"א:

משנה יא

שלש מים מרוח. הוא המים שעל הרקיע שבו כל הגלגלים והכוכבים והוא תחת רוח, זהו **בעולם**. **ובשנה** גלגל המזלות שבהן חיות העוה"ז. **ובאדם** הן המוחין ובו משכן החיה. והן **בעולמות** אצילות קדשו ית', **ובספירות** חכמה:

חקק וחצב בהן כ"ב אותיות. כאן התחלת גלויים שלכך נקראת ראשית כנ"ל ובה מתחילין להתפרש הל"ב נתיבות ולכך נקראת י"ש שכל נתיב כלול מעשר ונתיב אחד לא ידעו עיט והנמצאין בשכל הן במנין י"ש:

מתהו ובהו רפש וטיט. עכשיו מפרש בריאת הארץ שהיא נבראת ממים כמ"ש בפ' ג', והן ד' דברים שהן במים תהו ובהו נגד חו"ב רפש וטיט הן בתהום נגד ו"ק ומלכות, רפש הוא רקק שבו נברא עוף השמים וטיט בו נבראו חיות הארץ (ר"ל השמים ו"ק והארץ מל'), ור"ת של הד' דברים הן גימטריא תרי"א שהוא גימט' תור"ה שהן מן כ"ב אותיות של המים. והתורה מתחלת בבי"ת ומסיימת בלמ"ד נגד ל"ב נתיבות:

חקקן כמין ערוגה. היא חקיקת האותיות כנ"ל כמו שזורע מיני זרעים בערוגה כ"א לבד וכולם קבועים בערוגה כמ"ש בפ"ב:

חצבן כמין חומה. היא חציבת האותיות כנ"ל (עיין סוה"ס ליקוט מכ"י ז"ל ממש), כמין חומה הוא הרל"א שערים פנים ואחור שקבען בגלגל כמין חומה כ"ש בפ"ב:

סיבבן במין מעזיבה. שעשאן אחר כך כמו מרובע שעשאן כ"ב בתים ובכ"א כ"א שערים כמ"ש לקמן והקיף פנים ואחור יחר כמ"ש לקמן וכ"ז הוא בסוד מיין נוקבין:

ויצק עליהם שלג. הוא מיין דכורין שהוא נקפא משא"כ במים נוקבין כ"ש בזוהר והוא מן החכמה שהוא במוח:

ונעשה עפר. הוא מה שכתב לקמן ארץ נבראת ממים דאבא יסד ברתא:

שנאמר כי לשלג יאמר הוא ארץ. שכן הוא בירידת המטר שעולין מיין נוקבין מן הארץ בעבים ואח"כ יורד בעבים מים העליונים שעל הרקיע שהם דכורין ובה מתברכין מים התחתונים ויורדין לברכה וע"ז אמרו (ברכות נ"ט ב', תענית ו' ב') משיצא חתן כו' ואמרו ותענית שם) מטרא בעלה דארעא ואמרו (שם) מאי רביעה כו', והמים העליונים הם טיפת מוח הזכר כי הן בחכמה והמים תחתונים הן טיפת מוח נקבה כי המים שעל הארץ הן חכמה של הארץ כמ"ש:

משנה יב

ארבע אש ממים. הוא גלגל האש שתחת הרקיע והוא בסוד הבינה ולכן החסד נקרא מים שהוא מחכמה וגבורה נקרא אש שהוא מבינה והרקיע שבינתים הוא הדעת המכריע

ובו חמה ולבנה כוכבים ומזלות שהן חיות כל העולם כלו כמו הדעת שבו חדרים מלאים כל טוב כמ"ש ובדעת כו' שהוא פנימיות שבע הספירות וחיותן והוא מאש ומים במקום שנפגשין יחד שמשם נמזג הרקיע כמו שהוא בכל שני יסודות במקום שנפגשין צריך דבר ממוצע כנ"ל וכן הוא בדצח"ם האלמוגים והידעוני והקוף, ומ"מ עיקרו הוא מאש וזה האש הוא מגיע עד למעלה ומתחבר במים ולכך קודם בינה לדעת בסוד חב"ד, והן בא"א מים מוחא סתימאה וסיומו בחיך, ואש בגרון וסיומו בלב וע"ז אמרו בזוהר בינה ליבא, והלשון הוא הדעת המכריע בינתים ולכן הגשמים יורדין בגבורה שבמ"ס גנוז גבורה דעתיק, והוא **בשנה** גלגל שבתאי שאין רצונו להיות בישוב העוה"ז רק בעוה"ב והוא חלק של הפרושים והשוכנים במדבריות כידוע. והוא **בעולמות** עולם הבריאה שהוא כסא הדין והוא עוה"ב ולכן אמרו דבינה דינין מתערין מינה אבל היא בעצמה היא מקום רחמים כמו אש היסודי שכל האשות השורפות נמשכין ממנה אבל היא בעצמה אינה שורפת ולכן היא הוי"ה בניקוד אלהים:

וחצב בה כסא הכבוד. [**בליקוטיו** ז"ל כ"י ממש **כסא הכבוד** כו', ה' דברים נגד ה' של שם והיא כסא לכבוד וגם מקננא בכורסיא], כידוע שאימא מקננא בכורסיא והיא נקראת כסא כי הכסא גימ' אלהים והיא כסא לכבוד שהיא חכמה שבה ל"ב נתיבות גימט' כבו"ד וכן הבריאה לאצילות שג"כ נקרא כבוד כידוע:

שרפים. הם מבינה כידוע ולכן נקראו שרפים. ולכן כתיב עומדים ממעל לו והם בבריאה:

ואופנים וחיות הקודש [**והקדים אופנים לחיות כי כאן הוא בסוד ה ד' על ו'. והבן**] **ומלה"ש**. אף שהם ביצירה ועשייה שהן בו"ק ומלכות מ"מ בריאתן מבינה דמקננא בכורסיא רק שרפים הם מבינה שבבינה וחיות מת"ת שבבינה ואופנים הן ממלכות שבבינה (וכן בינה ו"ק ומלכות שבבריאה), וכ"ז הוא ג"כ באש היסודי ששם הוא ג"כ כנ"ל ולכן נאמר אשר ירד עליו ה' באש ולכן גלוי השכינה וכ"ד שהנהגתו ע"י רצונו ועל המזבח הכל באש, וכן הוא ד' חיות הקודש בד' רוחות שבאויר העולם שהן מקבלים תפלת ישראל ועיין בזוהר. ולכן נאמר והארץ שהיא כולל כל הנ"ל כמ"ש במעשה בראשית הדום רגלי:

ומשלשתן יסד מעונו. ג"ר נקראים מעונו שע"כ העלם כבודו ומעולם לא ירדה שכינה למטה:

שנאמר עושה מלאכיו רוחו"ת משרתיו א"ש לוהט. ומסיים פסוק המקרה במי"ם עליותיו והוא כמו וגו'. והמים והאש הן בסוד י"ה של השם ובסוד המלואין הם ע"ב ס"ג:

משנה יג

בירר שלש אותיות [**בליקוטיו** כ"י ממש, **בירר שלש אותיות כו' אמ"ש כו'**, שג"ר מתפשטין בכל הו"ק כמ"ש בא"ז אתגלף האי חכמתא ואתעביד כו' וכ"ה בעש"ן כי א"א בלא הג' יסודות אמ"ש, אלא שבג"ר הן פשוטות כ"א לבדו ובו"ק בכ"א מורכב כל הג' אמ"ש ואינן חלוקין זה מזה אלא בסדרן כמש"ו]. הן יה"ו שהן מן י"ב פשוטות:

בסוד שלש אמות אמ"ש. כנ"ל שהשלש אמ"ש הם בסוד חב"ד שהכתר והדעת הן זה בסוד חיצוניות וזה בסוד פנימיות כידוע והן יה"ו שבשם וכולן נכללין בדעת כנ"ל והדעת נתפשט אחר כך בו' קצוות וזה שאמר **וקבען בשמו הגדול וחתם בהם ששה קצוות** : **חמש חתם וכו'**. הן ו' קצוות הידועים שחתומים ביה"ו שג' אותיות בונות ששה בתים כדלקמן. והתחיל ברום לפי ששם הוא כסדר יה"ו. וסדר בנין הבתים שני הבתים שהתחלתן ביו"ד הוא בחסד ונצח שהן מימין כי יו"ד הוא בחכמה, והוד וגבורה התחלתן בה"א שהוא בינה, ות"ת ויסוד התחלתן בוא"ו שהוא בדעת, וכן בב' הבתים של כל אות ואות חתם כסדר מזרח קודם למערב ורום ותחת הם קדומים לצפון ודרום לפי שאיהו בנצח ואיהי בהוד ולכן נקראים רום ותחת והן מתעלין בהתעלותן עד הכתר. והן **באדם** הידים (דרום וצפון) והרגלים (רום ותחת) גוף (מזרח) ובריה (מערב) והן רוח האדם. **ובעולם** הן ששה קצוות העולם שבהן הוא האויר כמ"ש לעיל. **ובשנה** הן שאר הששה כוכבי לכת (פי' חוץ משבתאי). **ובעולמות** הוא יצירה שהוא מט"ט ששה סדרי משנה. וכל הח"י אותיות שבששה שמות הנ"ל כלולין ביסוד שלכן נקרא ח"י עלמין בסוד ח"י ברכות וברכות לראש צדיק ומלכות נוקבא דז"א אינו חושב כאן רק כוללה בספי' הראשונה, וגם מלכות שהיא עטרת היסוד אינו חושב כי היא נכללת ביסוד וגם בכתר שלכן נקראת עטרת:

אופן ב'

וחתם בהם ששה קצוות. וזהו שעשר ספירות אלו כוללין כ"ב אותיות דנפש לפי שבאלו ששה הוא י"ח הרי כ"ב, והנה הוא"ו הוא עצם הוא"ו קצוות והן ששה וי"ן בסוד שם מ"ב כידוע וי"ה הן חו"ב מוחין שהן י"ב פשוטות דדעת והן י"ב פשוטות דאותיות והווי"ן הן כפולות חו"ג ב' דילה כמ"ש בז"ח שה"ש נ"א ע"א ולכן הן ז' כפולות נגדן כידוע שהשביעית אינה כפולה בעצם רק מיחדהו והוא א' שבתוך הוא"ו והן ששה אלפי"ן שהוא וי"ו בה"א אחרונה שהוא מ"ח כלל הכל והן נש"ב (עמ"ש באופן ב' על מ"ד דפ"ד, ש"ל):

משנה יד

אלו עשר ספירות כו'. [אחת, ל"ג] וכל זה הוא בז"א אבל נוקבא דז"א כוללת כל הספירות ג"כ ע"ס והיא מתחלת משליש השני של תפארת דז"א כידוע, וכן **באדם** שאשתו נכלל בו בה ג"כ ע"ס. **ובשם** היא ה"א אחרונה שבשם. **ובעולמות** היא עשיה. **ובשנה** היא גלגל לבנה שכוכב נוגה הוא כולל נו"ה שהן תרי פלגי דגופא כידוע ולכן פעמים הוא כוכב השחר ופעמים הוא כוכב הערב וכן כוכב שהוא יסוד שהוא מכריע פעמים הוא בבקר ופעמים הוא בערב והוא ידוע. **ובעולם** הוא הארץ ועשר ספירות שלה רוח ורוח מרוח הוא שני חלקים התחתונים מן האויר כנ"ל שהתחלתה בשליש השני שבת"ת. ולכן האויר נחלק לשלשה אוירים כידוע, ושם הוא וילון והוא הפרגוד הנ"ל והוא משמש לה ג"כ שהוא ראשיתה והמים שעל הארץ הוא חכמה שלה, ובארץ ז' ארצות העליונה היא תבל ובה ג"ע מקום הצדיקים והוא בסוד הבינה עוה"ב ותחתיה אש מקור הגיהנם שעל הארקא דמינה דינין מתערין ותחתיה שש ארצות נגד ו"ק ורגליה יורדות כו' שהן ד' קליפין תהום שבהם טיט ורפש. ותהו ובהו וחשך שהן מדרגות מלמטה למעלה וכ"ז הוא בסוד מלכות דעשייה אבל בע"ס דעשייה וילון עם כל שתחתיו הוא מלכות וע"כ אינו משמש כלום דל"ל מגרמיה כלום אלא נכנס וכו' בסוד ותקם בעוד לילה וכו'. והרקיע עם כל הגלגלים הוא יסוד דעשיה כי הרקיע הוא בסוד יסוד כידוע והוא דעת של המל' כי כל יסוד שלמעלה הוא דעת שלמטה כו'. שחקים הוא נו"ה שהן שוחקות מן לצדיקים כי הן מבשלות הזרע לצדיק וצדק. זבול הוא ת"ת כידוע והארץ בכללה שהוא מרוח אלהים כו' עד סוף כל דרגין הוא נוקבא דעשייה והתחלתה האור שמגיע עד זבול כמ"ש שמש ירח עמד זבולה והוא בת"ת. מכון הוא גבורה שבו אוצרות שלג ואוצרות כו' ודוד בקש והורידן לארץ כי כל מאני זיינין דיליה בידה מסירין והוא לדון העולם במדה"ד הרפה. מעון הוא חסד שבו כתות כו' שנאמר יומם יצוה כו', וחשיב מכון למעלה ממעון שהוא בעשייה ששם בסוד הדינין וכן ארקא ששם הגיהנם אחר תבל. ערבות היא בינה שבו צדק כו' חשיב עשרה דברים כנגד ע"ס הכלולים בה כנ"ל ושם אופנים ושרפים וחיות הקדש ומלה"ש וכסה"כ כנ"ל ד' אש כו' וחקק כו'. מלך אל חי וקיים הוא חכמה כידוע. חושך ענן וערפל מקיפין הוא הכתר בסוד ג' רישין שהן אין מתלבשין והן מקיפין גולגלתא ומ"ס וקד"א. וכן הוא בז' היכלין דבריאה ומדורין דיצירה והן ידועין בכתבי מהרח"ו רק הראשונים כתבו שלבנת הספיר הוא מלכות ועצם השמים יסוד וכנגדו הוא כוכב החמה שהוא ספרא דחמה ולכן נקרא עצם השמים. ונוגה הוא נו"ה וכנגדו כוכב נוגה:

פרק ב

משנה א

בפרק הזה מבאר הכ"ב אותיות ופרטן:

שלש אמות אמ"ש הן ג' מים רוח אש והן ג' ספרים הנ"ל שמתלבשים בידים ולשון כנ"ל. וז"ש **יסודן כף זכות** שהוא יד ימין **וכף חובה** שהוא יד שמאל ולשון חק מכריע בינתים הוא הלשון והוא כמו מאזנים ששני כפות תלוין והלשון באמצע וע"ש כך נקרא כפות:

ולשון חק מכריע בינתים. הוא הדבר בשוה ואינו לא יותר ולא מעט כמו ואכלו את חוקם כו' הטריפני לחם חוקי, והן יסוד שמהן מתפשטין לכל העולמות הכל בסוד ג' קוין חד"ר, ופרטן של אמ"ש בכל הדברים יתבאר לקמן פ"ג:

מ' דוממת. שהיא מן השפה ואין בה תנועת הלשון והקול וכן הדבור הוא בנחת בפרט בלי קול וכן מדת החסד סובל הכל ושותק וכן הם המים שבמקומם נחים:

ש' שורקת. שהיא מהלשון בשינים והיא שורקת יותר מכל האותיות וכן הקול וכן מדה"ד שצועקת וכן האש שאינה נחה אפי' רגע, וכן שורפת כל דבר:

א' אויר רוח. שהיא בפתיחת הגרון ברוח לבד בלא לשון והוא כנגד הרוח וכן הוא מדה"ר:

משנה ב

עשרים וכו' חקקן חצבן וכו'. כמ"ש בפ"א חקקן כמין ערוגה חצבן כמין כו':

צרפן. פירוש שצירף שתי אותיות יחד כמו א' עם ב' וכן בכלם וצרפן:

שקלן. בכף זכות והוא רל"א פנים:

והמירן. בכף חובה רל"א אחור ואח"כ כללן בלשון ובראו בהן את כל העולם כמ"ש בדבר ה' שמים כו':

וצר בהם את כל היצור. שבהן נברא כל דבר כמ"ש בראשית שהיא התורה נברא העולם וכן כולם בחכמה עשית כנ"ל שבה כ"ב אותיות:

ואת בל העתיד לצור. שהכל נבראו בששת ימים כמ"ש ואין כל חדש תחת כו' רק שמוציאן מהכח אל הפועל:

משנה ג

עשרים וכו' חקקן בקול וכו' [ג"כ ט"ס וצ"ל חקקן ברוח חצבן בקול, וכנ"ל. כ"ה בכ"י ממש]. הוא נגד ג' אמ"ש כנ"ל:

קבען. הוא מ"ש בפ"א קבען כמין ערוגה:

בחמשה מקומות שבפה. הוא ה' שבשם. וכן שרש האותיות הוא מרוח אלהים שהוא ה' (כי היא מל' דא"ק):

משנה ד

עשרים כו' קבען בגלגל כמין חומה. לפי שחוזר פנים ואחור והן זה כנגד זה פנים של הא' כנגד האחור של הא' וכן בכל האותיות והן מחוברין הפנים והאחור וזה א"א לצייר אלא בגלגל ועוד שחוזרין חלילה כמ"ש לקמן:

ברל"א שערים [**בליקוטיו** כ"י ממש. ברל"א שערים, ז"ש (בזוהר) בפ' בראשית בא"ב דר"א וסי' א"ך ב"ך א"ל, שכ"ב שורות הן ובכ"א כ"א בתים והן רל"א, ומ"ש א"ל הוא האמצע א"ל ב"ם שהוא כללם] **וחוזר הגלגל פנים ואחור**. הוא כמו שמפרש במשנה שאחריו שצירף הא' עם ב' כזה א"ב וכן עם כל האותיות והוא שער אחד. וכן א' עם ג' כזה א"ג וכן עם כל האותיות וכן ב' עם כל האותיות (וכן בכל האותיות), והם תס"ב שערים רק שהם כפולים א"ב ב"א שהם הכל מא' עם ב' וכן בכולם ולא יבאו מאותיות שונים רק חציים שהוא רל"א שערים וחציין יבאו בהיפך שהוא אחור וכל מה שיבאו האותיות כסדר הא"ב נקרא פנים ולמפרע נקרא אחור וכולן יבאו בגלגל זה כנגד זה רק שתשמור הסדר כזה שתצטרף הא' עם כל האותיות שאחריה כסדר והן כ"א צירופים ואח"כ הב' עם כל האותיות שאחריה והן כ' צירופים וכן הולך ומתמעט עד שהשי"ן אין לה צירוף אלא א' והתי"ו אין לה צירוף כלל בפנים שהוא אחור של כל האותיות ובאחור תצטרף התי"ו עם השי"ן ואין להתי"ו צירוף קרוב יותר אלא השי"ן ואח"כ תצטרף התי"ו עם הרי"ש והשי"ן עם הרי"ש ויש לרי"ש ב' צירופין וכן הולך ומתרבה עד שלאל"ף יש כ"א צירופין ולא' אין להאחור כלל צירוף כנ"ל ובפנים הולך ומתמעט דשארי בפרודא וסיים בחיבורא ובאחור הולך ומתרבה להיפך דשארי כו' ולכן כל ריבועי השמות נקראו אחוריים וכל הלחשים הולכין ומתמעטין כמו שבריר"י ברירי"י ריר"י יר"י ר"י וכן בכל הלחשים שכל הלחשים שליטתן הוא באחוריים ולא בפנים וכשמזכירין הפנים הם מסתלקין ולכן מסיים בב' אותיות שהוא צירוף האחרון. ואמר ואל תתמה שהאותיות בעצמן שהם בפנים והן באחור וכאן הן זכות וכאן הן חובה ועוד שצירוף הא' יבא בפנים למעלה והוא בפנים עליונים ובאחור הוא באחוריים התחתונים שכ"כ יתהפכו ולכן אמר **וסימן לדבר אין בטובה כו'**. נגע וענג הן האותיות עצמן רק שהן מתהפכין:

משנה ה

כיצד צרפן שקלן והמירן. עכשיו הוא מפרש הרל"א שערים:

א' עם כולם וכולם עם א'. כנ"ל והם פנים עליונים ואחור תחתונים:

ב' עם כולם. פירוש עם הנשארים שא"א לחשוב ב' עם א' שכבר כלל כולן עם א' וכן **וכולם עם ב'**. וכן בכל האותיות. וכל זה הוא בצירוף בב' אותיות. אבל אם תרצה לצרף כל האותיות יחד יהיה הרבה מאד כמ"ש בפ"ד מכאן ואילך כו' אבל כל הצירופים הן כולם סעיפים של הרל"א שערים והרל"א כוללם כי בכל ב' אותיות מהם שתצטרף כבר הן ברל"א שערים כי בכל הצירופים א"א לשנות רק ב' אותיות להיפך כמו אליהו אליוה שבב' הצירופין אלו הם שוין רק ה"ו הן מתהפכין וכן בכל צירוף וצירוף ולכן בכל שער ושער יש כמה צירופים מכ' אותיות הנשארים רק שהן כלולין כנ"ל וז"ש **וחוזר חלילה** לכן קראם שערים כי לא יחשוב רק ב' אותיות הראשונים מכל צירוף שהן שער הצירוף אבל בכל א' פרטים רבים כנ"ל:

ונמצא כל היצור וכל הדבור יוצא משם אחד. פי' כל תיבה שתרצה לדבר בכל לשון שיהיה אפילו התיבה יהיה מאותיות הרבה יוצא משם א' ר"ל יהיה הוראת התיבה לחסד או להיפך או ממוזג או נוטה לצד זה או לצד זה או נוטה הרבה או מעט הכל לפי ההיפוך של האותיות לפנים או לאחור ואיזה פנים ואחור העליונים או התחתונים או האמצעים או לפי קירובם לעליון או לתחתון ולפי רבוי האותיות והיפוכן, ובזה תבין סוד השמות וצירופיהם, וכן כל היצור נוצר מן כל הכ"ב אותיות ואם נחסר אחד מהם הוא בעל מום והן נוטין לחסד ולהיפך וכן כל הנ"ל כפי צירוף האותיות א"ב והיפוכן כנ"ל וע"ז אמרו (ברכות נ"ה א') יודע היה בצלאל לצרף האותיות שבהן נבראו וכו'. וידוע שכלם נבראו בשם הוי"ה ית' והוא כי ל"ב נתיבות הן עשר ספירות שהם בסוד השם כנ"ל וכ"ב אותיות, ועשר ספירות שהן השם הוא פנימיות האותיות בסוד נקודות שהוא החיות של האותיות ובהשם יש ד' מלואין הידועין ע"ב באות יו"ד ס"ג באות ה"א מ"ה באות וא"ו ב"ן באות ה"א השניה והוא מתייחד באותיות כסדר י"ה עם הב' מלואים ע"ב ס"ג בפנים ושם י"ה באמצע בין ע"ב לס"ג והן כ"א כי י"ה נחשב לא' והן על כ"א צירופים של הא' והולך השם ומתמעט בכל אות ואות מאות אל"ף עד שבצירוף השי"ן יבא יו"ד של השם ע"ב לבדו ויבא השם י"ה על אותיות א"ל ב"ם כו' עד כ"ת ואח"כ שאין בצירופים אותיות מא"ל ב"ם גם השם י"ה לא יבא בהם, ובאחור יבא מילואי מ"ה ב"ן ושם ו"ה באמצעם והן הולכין מלמטה עד למעלה ומתמעטין והולכין רק שאין מתחילין אלא מצירוף השני לפי שצירוף הראשון הוא בסוד מלכות דמל' דל"ל מגרמה כלום וכן מלוי של ב"ן ל"ל אלא ט' אותיות מטעם זה, והוא דוקא מצד אחוריים אבל מצד פנים יש לה ג"כ והן הולכין משמאל לימין. וכן ו"ה משמאל לימין הכל להיפך וכן האלב"ם יבא להיפך משמאל לימין וממטה למעלה כמו הצירופים של האותיות שהן הכל להיפך, ואם תרבע הפנים לאחור

דהיינו שהשי"ן של אחור יהיה בצד ב' של פנים וכן בכולם עד שהב' של אחור יהיה בצד שי"ן של פנים יהיה כמין מרובע וז"ש לעיל כמין מעזיבה רק לאל"ף ותי"ו לא יהיה בן זוגו, וז"ש שבת שהיא פנים עליונים לכולם כו' ואמר הקב"ה כ"י שהיא התי"ו יהיה בן זוגך והוא בסוד א"ת ב"ש ביושר כ"ז שהאלב"ם הולך ביושר וכשהולך למפרע גם הא"ת ב"ש הולך למפרע רק שא"ת ב"ש הוא בקצוות ואלב"ם הוא באמצע דהיינו הא"ת ב"ש הא' בימין ותי"ו בשמאל ובשורה ב' הב' בימין ושי"ן בשמאל וכן בכולם ומחציו הוא למפרע ואלב"ם הוא באמצע כל הכ"ב אותיות זה כנגד זה וכן השם י"ה ו"ה זה על זה רק שהשם ו"ה הוא לאחור שהוא באחור. והן כנגד ע"ס ביושר עם עתיק שהוא שרשם הוא י"א ולכן בצירוף הראשון שהוא כנגד ע"ס (ר"ת עתיקא סתימאה) אין שם אחור כלל והאחור הוא בסוד בי"ת באור חוזר ומלכות דאחור הוא היפוך והשם הוא מתגלגל כ"א פעמים כ"א שהן אהי"ה פעמים אהי"ה והם כ"א אזכרות שבתפילין והן גימט' אמ"ת ולכן חותמו הוא אמת ונמצא כל הרל"א שערים הוא מתגלגל וז"ש כל היצור וכל הדבור יוצא משם א':

משנה ו

יצר ממש כו'. כידוע שתהו ובהו וחשך הם כח"ב למפרע, כי תהו קו ירוק הוא בינה כידוע שמקיף את כל העולם שממנה יוצא חשך לעולם כנ"ל בסוד נקודות אלהים, ובהו כנגד חכמה שהן אבנים מפולמות שהן יו"ד המשוקעות בתהום דאבא יסד ברתא שמהם מים יוצאין לעולם, וחשך כנגד הכתר שנאמר ישת חשך סתרו כנ"ל, ובהן שלש אמות אמ"ש כנ"ל שהארץ כלולה מכולם כידוע, ומפרש כאן יצירתה מכולם כנ"ל בפ"א במשנה (י"א) שלש וכו', ואמר **יצר ממש מתהו** דיצירה הוא מבינה בסוד כונן שמים וכו':

ועשה את אינו ישנו. פירוש המלכות הוא אין בסוד נעוץ כו' ועשה שהיא בסוד עשיה עשה ישנו מסט' דבהו שהוא חכמה הנקראת יש. ואחר שפירש יצירה ועשיה של הארץ פירש העמודים של הארץ מהיכן הם. ואמר **וחצב עמודים גדולים מאויר שאינו נתפס**. שהוא בכתר בסוד קרומא דאוירא ששם תר"ך עמודים וכן אמרו בגמ' הארץ כו' על העמודים והעמודים על המים והוא התהום ועליו התהו, מים על ההרים והוא אבנים המפולמות וכו', וההרים על הרוח והרוח בסערה הן שני רוחות רוח ורוח מרוח אלא שלמעלה הוא אור וכאן הוא החושך. ואמר **וזה סימן כו'**, שאל תקשה לך שהולך בהפוך תהום על תהו כו' וכן היצירה של הארץ הכל הוא בהיפך לפי שהוא כאן באחור. ואמר **וזה סימן א' עם כולם וכולם עם א'**. באחור והוא אחור התחתון:

צופה וממיר. פירוש שהמרתו הוא פנים העליון נגד אחור תחתון ופנים הב' נגד אחור הב' מתחתון כאשר תראה בהמרובע הנ"ל, ולכן אמר צופה שהוא מרחוק כנ"ל. ובזה **עשה את כל היצור ואת כל הדבור שם אחד**, שהוא המרובע הנ"ל, והן כ"ב י"א בפנים נגד יו"ד אצבעות הידים וברית הלשון שהוא גוף ת"ת מכריע בינתים וי"א באחור נגד יו"ד אצבעות הרגלים וברית המעור מכריע בינתים, וזהו שאמר שכולם הם שם אחד **וסימן לדבר כ"ב חפצים בגוף אחד** שהן הידים והרגלים הגוף והברית [**בליקוטיו** ז"ל, הכלל בצירופים רל"א פנים ואחור א' עם כולן וא"כ אותיות השניות בפנים של האל"ף הוא מב' עד ת' בכ"א בתים והן א"ב א"ג עד א"ת, באחור כולן עם א' והוא בדרך תשר"ק עד ב' והשניות הם אלפי"ן ת"א ש"א כו' עד ב"א, והן בשני שנויים מהופכים דשם בדרך א"ב ג"ד וכאן בדרך תשר"ק ושם האלפי"ן באות הראשון וכאן באות השני ושם הוא פנים העליונים וכאן אחור התחתונים וכן הוא ב"ב ב"ג ב"ד כו' ב"ת, ת"ב ש"ב כו' וכן ג"ג כו' וכן בכולן]. והרל"א שערים הם כמנין השם הוי"ה בד' מלואין ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן (עוד תראה כי כל הקצוות של כ"ב א"ב הן א"ת ב"ש שבשורה הראשונה א' בקצה הימין ובקצה השמאל ת' וכן בכולם עד חציו ומחציו ולמטה להיפך. ועוד הכלל כי השערים של הפנים ואחור הן שוין זה לזה בא"ת ב"ש כיצד שער הראשון של הפנים הוא א"ב ושער הראשון של אחור הוא ת"ש שהוא א"ב בא"ת ב"ש והשני של הפנים א"ג והשני של אחורים וכו') ובכל שער מן הרל"א שערים נצרפים אחריו כ' אותיות הנשארים כל כך פעמים כמנין בתים שהתיבה של כ' אותיות עושה כדלקמן, ולא חשב כאן אלא ב' אותיות הראשונות אבל הנשאר כולן כלולין באלו הרל"א שערים כמו בשער הא' שהוא א"ב והצירוף הראשון של השער הזה הוא א"ב כסדר יש בו כ"א שערים. השער השני ממנו ב"ג הוא כלול בשער הראשון מאות ב'. השער השלישי ג"ד הוא כלול בשער הראשון מאות ג'. השער הרביעי הוא ד"ה הוא כלול בשער הראשון מאות ד' וכן כולם כלולין בשערים הראשונים של האותיות והשאר באותיות אחרים, וכשתצטרף כל השערים יהיו כל כך אלפ"א ביתו"ת כמו שתיבה אחת של כ"ב אותיות בונות בתים ובהם תמצא כל הדבור מכל תיבה שבעולם ומכל לשון שיהיו בעולם וכן כל היצורים שנתהפכו בהם הא"ב כולם תמצאם בכאן ופרטי היצורים הן כפי הבתים של כ"ב אותיות, ואלו הכ"ב אותיות הן הספירות הכלים שלהם כמ"ש לקמן ונקודות הן פנימיות הספירות דנקודין אל האותיות הן כרוח לגופא כמ"ש בזוהר שהן עשר נקודין חמש ת"ג וחמש ת"ק. והן חמש כנגד חמש שאמר בפ"ק והאותיות עם הנקודות הם ל"ב נתיבות חכמה ששם שה' תנועות גדולות הן ה' חסדים וה' ת"ק הן ה"ג לכך בא אחריהם דגש או שב"א שהן מגבורה

כמ"ש לקמן ועוד ה' שואין שוא נע ושוא נח ג' חטפין והן ג"כ כנגד ה"ג אלא שאלו הן גבורות שאינן ממותקות והראשונות הם ממותקות דינא קשיא ודינא רפיא נגד ב"פ מנצפ"ך כידוע, לכן הת"ק נחטפות שאין להאריך בהם והשואין נחטפים יותר עד שא"א לשב"א בלא תנועה אחרת ולכן הת"ק נכללות בתנועות הגדולות וכל מוצא האותיות באות בת"ג (ר"ל אָלֶף כו' דָלֶית כו' חֵית כו' יוֹד כו' בסוד פִּיתּוּחֵי חוֹתָם) כידוע:

פרק ג

משנה א

שלש אמות אמ"ש יסודן וכו'. פירוש בכל מקום שנמצאות ג' קוים חד"ר יסודם מאלו ג' אותיות. שלש אמות, פרישית לעיל שלכך קראן אמות שהן עיקר תולדות שמים וארץ:
זכות. פרישית לעיל:
לשון. דבר הנלוש והמעורב:

משנה ב

שלש אמות אמ"ש סוד גדול מופלא ומכוסה וחתום בשש טבעות. פירוש כי כבר אמרנו שהשלש אמות שרשן בספירה הראשונה [פי' ע"ק כנ"ל בפ"א] שהוא רוח אלהים חיים והם כלולים בספירה הראשונה שבה בהעלם גדול ואח"כ בג' הספי' הראשונות שבה מתחלקין שהן כח"ב ואח"כ מתחלקין בששה קצוות בכ"א הג' אמ"ש כפי הבתים (ר"ל שהם ו' בתים אמ"ש אש"ם כו') של שלש אותיות כדלקמן, והם ג' בחי' מתחלה כלולין ביחד ואח"כ מתחלקין לשלשה ואח"כ לששה הצירופין ו' קצוות ויסוד כלול מכולן שהן ח"י אותיות שלכן נקרא ח"י עלמין וכל אלו הבחי' עדיין הם כולם בהעלם גדול עד שאין בהם אלא החקיקה לבד. וכ"ז בספירה הראשונה הנ"ל, וז"ש סוד שהוא ספירה הראשונה של רוח אלהים, גדול מופלא ומכוסה הן ג' ספירות ראשונות כח"ב של רוח אלהים, גדול הוא הבינה כמ"ש קול גדול שופר גדול, מופלא הוא בסוד פליאות חכמה, ומכוסה הוא הכתר שהוא מכוסה בספי' כידוע. וז"ש במופלא ממך שהוא חכמה אל תדרוש להשיג מהותה רק מציאותה, ובמכוסה ממך אל תחקור שאפילו החקירה בו אסור. וחתום בשש טבעות הן ו' קצוות שלה כנ"ל שבהם מתגלגלים ג' אותיות יה"ו כנ"ל:
ויצאו מהם אויר מים אש. והן כח"ב של העשר ספירות כנ"ל:
ומהם נולדו אבות. הן חג"ת שנקראו אבות:
ומאבות תולדות. הן נה"י שנקראו בנים כידוע. **ובאדם** סוד גדול כו' עד בשש טבעות, הוא בקד"א ששם משכן השכל שהכל נכלל בה, ויצאו מהם אויר מים ואש הן גולגלתא

ומוחא ולבא גולגלתא אויר ששם אויר בקד"א ומוחא מיא כנ"ל ולבא אש כמ"ש בזוהר דהוא נור דליק ששם משכן אש היסודי והן ג' ספירות הראשונות, ומהם יצאו אבות הן הידים והגוף שהן עוזרי הגוף כי משם ואילך הן לבר מגופא, ומאבות תולדות הן הרגלים והברית כי הן דמיונם גוף וברית כחדא חשבינן כמ"ש בזוהר והידים והרגלים כנ"ל. **ובעולם** הכל מתחילה ברוח אלהים, ואח"כ באמ"ש, ואח"כ נולדו אבות שמים וארץ ואויר כמ"ש לקמן במשנה ד' והן נבראו בג' ימים הראשונים, ומהן יצאו תולדות בג' ימים אחרונים והן נגד חג"ת נה"י. וכן הוא בשנה. עוד מאמ"ש נולדו אבות ז' כפולות כי אמ"ש חתום בשש טבעות שהן ו' קצוות והיכל הקודש באמצע כוללן שהן ז' כפולות כמ"ש לקמן ומאבות ז' כפולות יצאו תולדות י"ב פשוטות כי עיקר הז' כפולות הוא ו' כנ"ל והן י"ב פשוטות ושביעית של ז' כפולות הוא י"ג של י"ב פשוטות הכוללם כמ"ש לקמן כמו שהז' כוללן והן בעולם ושנה ונפש כמ"ש לקמן שבכולם ג' אמות וז' וי"ב:

אופן ב'

ומהם נולדו אבות כו'. כמ"ש דג' אמות אמ"ש חתמן בשש טבעות ויצאו מהם שלשה אבות והם אויר מים אש ומאבות נולדו תולדות וכ"ה לקמן ברפ"ו וכמ"ש שבכל ג' עש"נ האמ"ש הן אבות והתולדות בעולם שמים וארץ ואויר, ובאדם ראש ובטן וגויה, ובשנה חום כו' וכן בהבבות אמר המליך אות כו' אות מ"ם במים כו' וצר בהן ארץ בעולם כו' המליך כו' ועיין לקמן רפ"ו ויצאו מהם שלשה והם אויר מים ואש ומאבות תולדות כו', וכן הוא בכל הכ"ב אותיות מ"ש המליך הוא האבות כמו בפ"ד ב' בחכמה והוא האב ז' המתנות וכן בפ"ה י"ב החושים והם הנסתרים והאיברים ז' שערים וי"ב מנהיגים הם התולדות, וכן בעולם שנה, וכן באמ"ש ג' יסודות שבגוף שהן מנהיגי הגוף הן האבות, ומש"ל רפ"ו וז' כוכבים וצבאותיהן הוא ט"ס וכצ"ל וששה רוחות ונושאיהן ושנים עשר וכו' והן היסודות כמ"ש בפ"ד ופ"ה:

משנה ג

שלש אמות אמ"ש חקקן כו'. בכ"ב אותיות והן כאן ו' צירופים כמ"ש לקמן:

שלש אמות אמ"ש בעולם כו'. כל הספר נחלק לג' עש"נ והן עולמות בי"ע, עולם הוא בריאה כמ"ש עלמות אהבוך נערות דמטרוניתא היכלות דבריאה אל תקרי עלמות אלא עולמות, שנה ביצירה כי שנה הוא ע"י השמש ושמש ביצירה עד"א שמקנן ביצירה, ונפש בעשייה נפש מלכות שמקנן שם כידוע, וז"ש במתני' שלפניה סוד גדול כו' עד ו' טבעות ע"ס דאצילות כנ"ל, סוד בעתיק, גדול מופלא ומכוסה בכח"ב, וחתום בו' טבעות ו"ק, ויצא מהם אמ"ש בבריאה, ויצאו מהם אבות ביצירה כי הבריאה נקרא אימא (ר"ל

לכן ג' אמות אמ"ש בבריאה) שאימא מקננת שם ויצירה אב שז"א מקנן שם, ומהם יצאו תולדות בעשיה. וענין אמ"ש ג' שמות אהי"ה הוי"ה אדנ"י שכוללין כל הע"ס של כל העולמות כמ"ש לקמן:

זכר ונקבה. קאי על נפש שבין זכר ובין נקבה כלם נבנים בסוד אמ"ש אלא שחלוקים בצירוף האותיות כמ"ש לקמן. וכן בעולם ושנה ג"כ הוא זכר ונקבה כמ"ש (פסחים נ"ו א') מנחי כופרא דוכרא לנוקבתא, ואמרו במדרש (ב"ר פמ"א) באילן שלא היה מוציא פירות ואמר דקלי אחד שדקל זכר הוא רואה ביריחו ומתאוה לו ובאו והרכיבו אותו בה ועשתה פירות הרי שכולם מבקשים תפקידן. וכן בכל דבר כמ"ש (ב"ב ע"ד ב') כל מה שברא הקב"ה בעולמו זכר ונקבה ואף לויתן זכר ונקבה וכו', ובמזלות שס"א מק"ד זכרים והנשארים נקבות, וביב הויו"ת ו' זכרים המתחילים בי' ו' ו' נקבות המתחילים בה', וכן בהוי"ה עצמו י"ו זכרים ה' ה' נקבות וכן בשנה וכן יום ולילה וכן בי"ב שעות של יום כפי י"ב צירופי הוי"ה בכל שעה שולט הוי"ה אחד וכן בכוכבים קצתן זכרים כו', וכן אמרו יש ארץ מגדלת גבורים ויש מגדלת חלשים והיא ארץ זכר מגדלת גבורים וארץ נקבה מגדלת חלשים וכן בכל דבר אלא שבכולם בהעלם ובנפש בגלוי. וכן שלשה חלקי האותיות כולם זו"נ אמ"ש כסדר צירופם כמ"ש לקמן זכר באמ"ש כו'. וכן בז' כפולות תבנית גבורים וחלשים כמ"ש לקמן וכאן הוא יותר בגלוי. וכן שם בדבור ובתמורה דבור הוא בזכר ותמורה בנקבה, י"ב פשוטות הוא בגלוי כי י"ב עיקרן ו' כנ"ל ונחלקו לי"ב זו"נ וא' מכריע ביניהם הי"ג שכוללם כמ"ש לקמן ובז' הז' מכריע ובשלש אמות אל"ף מכריע ביניהם, וג' אמות אמ"ש הן בספירות דעת ות"ת ומלכות שיצאו מכח"ב שהן ג' אמ"ש העיקרין דעת מאש ות"ת מאויר ומלכות ממים וזהו שלפעמים עד"א בשם שמים ולפעמים בשם אויר אלא שזה בסוד הדעת וזה בסוד ת"ת זה מלבר וזה מלגאו משה ויעקב, וכח"ב הן אמ"ש היסודי ועיקרן כתר רוח חכמה מים בינה אש כנ"ל בע"ס כי הכ"ב אותיות בחיצוניות שכללם הוא עשר כמ"ש לקמן ועשר ספירות הוא בפנימיות שהן נקראין ספירות כידוע:

משנה ד

שלש אמות אמ"ש בעולם אויר מים אש. הוא פי' על אמ"ש ר"ת ואמר מהו אמ"ש אויר מים אש:

שמים כו' וארץ כו'. כמ"ש (פר"א פ"ג) שמים מהיכן נבראו מאור לבושו שנא' עוטה אור כו' וארץ מהיכן נבראת משלג שתחת כסה"כ, ואור הוא בבינה מאורי האש ה"פ אור של מעשה בראשית ה' ראשונה של השם כידוע, ושלג הוא מים בחכמה הרי שנברא שמים

מאש וארץ ממים, והענין כי מים דוכרין לבן נקפאים כשלג ומים נוקבין אדומים כאש כמ"ש (נדה ל"א א') אביו מזריע לובן כו' אמו מזרעת אודם ואבא יסד ברתא שנאמר ה' בחכמה יסד ארץ ואימא ברא שנאמר כונן שמים בתבונה. והענין כמ"ש (נדה שם) איש מזריע תחלה כו' ואשה מזרעת כו' שנאמר אלה בני לאה ואת דינה בתו. והקושיא שהקשה על שמים וארץ ולא על ש"ד כי שמים וארץ אלו הם השמים וארץ הפרטים שנברא בשני ובשלישי כמ"ש בפ' בראשית ובכל מקום שנאמר ברא הוא יש מאין ובכ"מ שנאמר יהי יש מיש ונאמר ביום ב' יהי רקיע כו' והוא שמים שהזכיר כאן המכריע בין אש ובין מים דעת כמש"ל וכן בארץ לא נאמר בריאה וזה שמים הוא דעת וארץ מלכות ואויר ז"א והן נבראו מג' ראשונות כח"ב אמ"ש וכל אחד כלול שלשה שמים כלול מכח"ב שהדעת כוללם כידוע ואויר מחג"ת שת"ת כוללם לכן הם ג' אוירים חם קר בינוני נגד חג"ת כידוע וארץ כוללת נה"י שמלכות כוללת אותם כידוע שהם בנינה וקיומם [נ"א וקומתה] וכמ"ש והארץ הדום רגלי. הרי כל ע"ס כלולין בג' אותיות אמ"ש וכן כל הכ"ב אותיות נכללין בהן שהן בג' מקומות של אמ"ש בין בעולם בין בשנה בין בנפש כמ"ש בפרקים הקודמים שלכן נקראו אמות ובהן קבועין ז' כפולות וי"ב פשוטות שאמ"ש הוא כלל וכפולות ופשוטות הן בפרט כמ"ש לפנינו והם הג' ספרים של מתני' ראשונם שמהן נברא הכל, וכל הל"ב נתיבות נכללין כנ"ל וג' אמ"ש הן כח"ב של חיצוניות שהכ"ב אותיות בחיצוניות כנ"ל ובהן כלולין כל הע"ם וכן חב"ד שדעת במקום כתר גנוז:

משנה ה

שלש אמות אמ"ש בשנה חום קור ורויה וכו'. שהחדשים מתחילין מניסן וכן המזלות לקמן. רויה הוא בין ימות החמה לימות הגשמים לא קור ולא חום. וגם כאן כל אחד כלול מג' שבקור וחום ששה זמנים כמ"ש זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ורויה מכריע שכולל משניהם:

חום נברא מאש. משמש שהוא האש כמ"ש ולהט אותם היום הבא וכו' האי שמשא סומקא היא:

קור נברא ממים. ימות הגשמים, וכל אחד הולך לשרשו זה חם ויבש וזה קר ולח. והן ג' אמ"ש הקדומים כי חום משמים וקור מארן וכן הגשם מן הארץ ואד יעלה כו' שלכן אומרים מוריד הטל בימות החמה כי טל מן השמים כמ"ש ממגד שמים מטל ובימות הגשמים מוריד הגשם שהוא מארץ מתהום רובצת תחת:

ורויה מרוח מכריע בינתים. וכולל שניהם כידוע לכן אומרים משיב הרוח בימות החמה ובימות הגשמים:

משנה ו

ג' אמות אמ"ש בנפש. וכ"א כלול מג' ראש כולל כח"ב בטן נה"י ומלכות וגויה חג"ת וכ"א כלול מאמ"ש כי המוח שבראש הוא מים כנ"ל ועל המוח קרומא דאוירא דמות כסא אויר ועל הכסא כמראה אדם כעין חשמ"ל כמראה אש כי הנשמה נקראת אש שהיא מבינה אש והיא משמים שבינה כולל ג"ר וכן חום וראש ושם אמ"ש כסדר שחשב כאן, וכן בגויה לב אש נור דליק כידוע וריאה מים ורוח דנשיב הוא רוח ונק' ע"ש הרוח כי שם משכן הרוח, וכן בטן כולל משלשתן ונק' ע"ש מים כי שם משכן הנפש שהיא מארץ כמ"ש תוצא הארץ נפש כו' שאמרו נפשו של אדם הראשון ממלכות מים כנ"ל, והן ג' פרצופים בינה ת"ת ומלכות שכוללין הכל וכן ג' עולמות בינה בתלת ספירין מקנן בכורסיא ו' קצוות ביצירה מלכות בעשיה והן אמ"ש כסדר שחשב כאן וכולן נכללין בכח"ב כי כתר נקרא גלגלתא חכמה בלב כמ"ש בלב נבון תנוח חכמה והוא ס"ת שבארון ובטן בינה כמ"ש מבטן מי יצא כו': (עוד בליקוטיו). שלש אמות אמ"ש בנפש ראש כו'. והן נר"ן בי"ע שמשם נר"ן ולכן הוא באדם ראש נשמה ששם הנשמה בטן הנפש בכבד וגויה הרוח מכריע בינתים רוח בלב, וכן בעולם נפש בארץ כמ"ש תוצא הארץ נפש חיה ואמרו זו נפשו של אדם הראשון רוח באויר כי הוא חיותו של אדם משם הרוח [ומ"כ בס' רזיאל ר' ראש התיבה של רוח שרוח אדם בראשו ומשם יוצא שבו נפחה שנאמר ויפח באפיו נשמת חיים וכתיב ורוח אלהים מרחפת כו' זהו רוחו של אדם, כי חי תתק"ל כמנין רו"ח במילואו ר"ש ו"ו חי"ת גי' תתק"ל, (ש"ל)] כידוע ונשמה ברקיע כמ"ש בתי' ז"ח (ס"א ע"א), והם טעמים ונקודות ואותיות בינה כולל ג"ר ו"ק מלכות כמ"ש שם והמשכילים אינון כו' יזהירו כזהר אלין כו' ברקיע דאיהו על ארעא ככתרא ואתוון כו' עד סוף המאמר יעו"ש והוא ראש מאש וכן שמים דנשמתא היא אש שורפת ולולי האדים היורדין מן הבטן בקרירותם היתה שורפת כסא הכבוד תכלת אש שורפת כידוע ולכן כשאדם מתענה שורפת את האדם שאין אדים יורדין מבטן כידוע ובטן קור כנ"ל וגויה רויה מכריע חום הטבעי. שלש אמות אמ"ש הן כח"ב ראש מאש בינה בטן ממים חכמה גויה מרוח כתר כמש"ל פ"א. ראש מאש לכן שם שערות הראש והזקן ואשה נדחה החום למטה בדמים ואין לה זקן:

משנה ז

המליך כו'. ר"ל ג' צירופים שבכל צירוף האות הזה ראשון וזהו וקשר לו כתר וכן בכלם, והכלל שהנקבה בה הדינין והיא חם יותר מהזכר כידוע ולכן בא האש על המים ואויר (היינו בבבא א' דנקבה אש על המים ובבבא ב' אש על האויר ובבבא ג' על המים ואויר):

פרק ד

משנה א

שבע כפולות כו'. ר"ל דגש ורפה משא"כ בשאר אותיות שאינו ניכר דגש ורפה בהן, והן בשבע תחתונות שאמ"ש בג"ר שהן רחמים וז"ת בחו"ג כידוע נמצא כי א' בכתר התחלת האותיות וסופן ת' במלכות:

תבנית רך וקשה כו'. רך רפה דגש קשה:

גבור וחלש. שניהם בדגש אלא שזה דגש חזק וזה דגש קל. וזה דוקא באלו הז' אותיות משא"כ באותיות אחרות שאין בהן דגש ורפה. והן בספירות ד' מדרגות חסד ודין הקשה רחמים ודין הרפה ד' אותיות שבשם אע"ג דבדגש ורפה ג' מדרגות הן [היינו דגש חזק, דגש קל, ורפה] מ"מ ג' מתחלקין לד' כידוע וכן כאן הרפה מתחלק לשנים נגד ב' מיני דגש רפה של כל אחד וזהו רך וחלש [נ"ל שז"ס החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב כי הז' אומות הן נגד הז' כפולות כידוע ובין כולם כ"ח בחי' בסוד כ"ח מעשיו כו' לתת להם כו', (יא"ל)]:

משנה ב

שבע כו' יסודן כו'. כסדר ז"ת חכמה בחסד כמ"ש בזוהר דחכמה שריא בחסד נחית בימינא כו' ועושר בגבורה כמ"ש מצפון זהב יאתה כו' והוא מסטרא דבינה ברכת ה' היא תעשיר [נ"ל בסוד ורב תבואות בכח שור, שור דמרכבה] כידוע, וזרע בת"ת כמ"ש ואנכי כו' זרע אמת זרע יעקב. וחיים בנצח כמ"ש נעימות בימינך נצח דאתקשר בימין וכתיב אורך ימים בימינה ונאמר והחכמה תחיה בעליה. וממשלה בהוד שהיא בשמאל ששם העושר וכתיב בשמאלה עושר וכבוד, וכבוד הוא הממשלה וכן כתיב עשיר ברשים ימשול ונאמר ונתן עליו הוד מלכות. ושלום ביסוד כידוע וכ"ה ברכה אחרונה שבתפלה. וחן במלכות כמ"ש ותהי אסתר נושאת חן וכו':

משנה ג

שבע כו' בדבור ובתמורה. ר"ל רפה ודגש שהוא היפוך הרפה וכן כאן וכן בספירות זה לעומת זה והן מתחילין נגד ז"ת כידוע, כמ"ש שממית בידים תתפש ובכ"ד יש אמצעי כמ"ש (ברכות ל"א ב') לא חכם ולא טפש ויש שנוטה לזה או לזה זהו הכל לפי הצירופים כפי מה שמתהפכין, כי כל צירוף שהוא ביושר הוא טוב ולהיפך הוא בתמורה וכפי הנטיה של הצירוף הוא הנטיה ג"כ לטוב או לתמורה וזהו רך וקשה גבור וחלש או כולה בטוב או כולה בתמורה או נוטה לזה או לזה והנטיה לטוב נקרא ג"כ טוב וכן להיפך, והן כ"ח עתים שאמר בקהלת י"ד לטובה וי"ד להיפך והן כ"ח מחנות הלבנה שמהלכת בכ"ח

ימים חצים במלואה וחצים בחסרונה שהיא בת שבע כלילא מז"ת וכ"א ד' אותיות הוי"ה כמ"ש בהקדמת תיקונים זמנין איתקריאת כו' כ"ח אתוון כו' ובאלין כו' בת שבע כו':

משנה ד

מעלה כו'. ר"ל כמו בכל גשם יש ששה שטחים ונקודה הפנימית שנושאת הכל שממנה כולם יוצאים כן למשל בספי' ו"ק עד"א ו' ספירות כידוע כמ"ש לעיל בפרק א' ושכינה היכל הקדש באמצע שמקומה בין ת"ת ליסוד בין חג"ת לנה"י כמ"ש בה"ת נקודה דאמצעיתא דא אדם כגוונא דא **ה'** כליל תלת לעילא ותלת לתתא ע"ש ונקרא היכל כמ"ש בזוהר היכ"ל גימ' אדנ"י הקדש כי יסודה בחכמה שנקרא קדש הקדש בתוספת ה' ונק' קדושה בתוספת וא"ו כשתתמלא מכל ו' קצוות שהיא כוללת כולן והיא נקודה פנימית דסיהרא כמ"ש בתיקונים תי"ח והוא הכסא כמ"ש בתז"ח כרסיא תמן שכינתא ואדם עליו מלמעלה עד"א שכולל ו"ק וזהו נושא את כולם וכן ה' אחרונה שבשם היא שלימו דכל ו' צירופין של הוי"ה ח"י אתוון סובבים את ה' שלכן נקראת חי"ה וכן בכל התיקונים דלקמן במתני' ו' היא באמצע ונושאת את כולם:

אופן ב'

שבע כו' מעלה כו'. והוא יסוד בעולם הפנימיות שכולל הכל כמו ז' יסודות שבמשנה ב' יסודן חכמה כו' והן האבות ומהן נבראו ז' בעש"נ כמש"ל המליך אות ב' בחכמה כו' וצרפן זה בזה וצר בהן כו' וחכמה הוא האבות ומהן ע"י צירופן נוצרו כו' וכ"ה לקמן פ"ה במשנה א' יסודן שיחה כו' ובמשנה ב' שנים עשר גבולי אלכסון ובפ"ג אע"פ שלא ביאר הוא מבואר שהן ג' עומקים:

והוא נושא את כולם. כבר ביארתי שהוא אל"ף שבאמצע הוא"ו שש כפולות הן ב' ווי"ן והשביעית הוא האל"ף הנושאן, וכבר ביאר בס"א שמקור הוא"ו הוא האל"ף והוא הארץ בין ו"ק שלמעלה ולמטה בין ששה מזלות למעלה ולמטה ובו' קצוות שהן ששה ווי"ן הן ששה אלפי"ן והוא ו"ו א' נושא את כולם שהוא משלים למ"ח וב' ד' שבב' ההי"ן הן נש"ב ו"ק שמהן הוא"ו:

משנה ה

שבע ולא שמונה. שלא תחשוב בינה ג"כ בכלל אע"ג דדינין מינה מתערין מ"מ בעצמה היא רחמים פשוטים, וכן שבע ולא שש שלא תוציא מלכות מהן כמ"ש בפ"א:

בחון בהם וכו'. כמ"ש הכל בפ"א (מ"ד) כי חכמה בחסד ובינה בגבורה כידוע, ובחסד ובגבורה ת"ת ומלכות ד' אותיות השם שבהן כלולין כל ז"ת כי נצח אתקשר בחסד והוד

בגבורה וגוף וברית חדא הוא תלת כלילין בתלת. וכאן כתיב וחקור בהם כי כאן מותר החקירה בבינה כידוע:

משנה ו

שבע כו' יסוד. ר"ל שיסוד הוא ז' אותיות אבל לפי הצירוף מתחלקין לכמה אותיות כמ"ש בסוף הפרק וכן בפרק ב' כ"ב אותיות יסוד:

חקקן חצבן וכו'. כמש"ל בפ"א ובפ"ב וצירופם הוא באלו הז' אותיות לבד ולא בכל הכ"ב אותיות, וכן לעיל בג' אמ"ש ששה צירופים. וכאן הוא ה' אלפים ומ' צירופים כמ"ש בסוף הפרק:

שבעה שערים. שבעה נקבים שבראש כמ"ש במשנה ח' והן שערים כמ"ש בזהר משגיח מן החלונות וכו' אלין נוקבי עיינין ואודנין וחוטמא ופומא שנכנסין ויוצאין בהם החושים מן המוח:

משנה ז

שבעה כוכבים כו'. כסדר עמידתן בגלגל מלמעלה למטה וסדר [שימושן] מפרש לקמן (ז' וכו'):

משנה ח

המליך וכו'. כנ"ל בפ"ג:

וצרפן זה בזה. ו' אותיות הנשארות שהן תש"ך צירופים כמ"ש בסוף הפרק ש"ס צירופי פנים וש"ס צירופי אחור שהם ש"ס מעלות הגלגל שהולך כל כוכב וכן החמה כל יום (וש"ס לאחור שהולכין באמצען בהקיפן לאחור ממערב למזרח, והנה השמים מו"ק ובהם תש"ך צירופים ש"ס וש"ס, והארץ הוא היכל הקודש משלמת לשבעה):

לבנה בעולם. חסד שלכן היא לבנה כי חיורא הוא בחסד וכאן הוא סדר יצירתן כמ"ש בתיקונים ת"ע חוורא לבנה סומקא מאדים ירוק חמה אוכם שבתאי חכלת צדק ואינון בגוונא דחסד גבורה ת"ת יסוד ומלכות נ"ה לקבלייהו נגה כוכב כגוונא דסטרא דדכיותא ז' כו' אינון ז' כפולות וכו' ואינון דינין ורחמין והכי אינון כו'. שהן ד' דרגין שאמרתי למעלה בדבור ובתמורה ולכן באים בתמורה נגד ס"א ובכ"א ב' דרגין כמ"ש למעלה:

יום ראשון כו'. ז' ימי השבוע הוא בז"ת כסדר כידוע ושבת נקודה פנימית עליה נאמר מחלליה כו' שעושה הנקודה חלל והיא נושאת כולם דכל הימים מתברכין משבת וכ"ה בכל התיקונים:

ועין ימין כו'. כי העינים הן יו"ד שבשם ואזנים ה' וחוטם ו' ופה ה', וכן ד' חושים שבהם כידוע בכמה מקומות והן כפולות חוץ מהפה כי ב' מרכבות הן חג"ת יה"ו ומלכות ה'

משלמת וכן נה"י יה"ו ומלכות ה' משלמת כמו שכתוב בתיקונים שמלכות באמצע בין חג"ת לנה"י כו' וכן הם סדורים כאן עין ואזן נחיר ימין בחג"ת יה"ו וכן עין שמאל אזן נחיר שמאל בנה"י יה"ו ופה באמצע בין ימין ושמאל ה'. והעינים והאזנים חלוקות בשני מקומות כי בין חסד לנצח הגוף מפסיק וכן בין הוד לגבורה אבל בין גוף לברית אין הפסק וכך אמרו גוף וברית חשבינן חד ולכן אין הפסק בין הנחירים, וכל אלו התיקונים הן בראש שהיא בינה שנקראת שבע כמ"ש ויבנהו שבע שנים כידוע ואע"פ שצירוף וסדר ז' כוכבים במקום אחר אינו כן וכן התחלתן וסיומן אינן מז"ת הכל לפי צירוף האותיות וצירוף הוי"ה כמ"ש בזוהר ובתי' י"ח תרין הויות כנ"ל. ובכלל זה תתרץ לכל הסתירות שבזוהר ודעהו:

משנה טו

שבע כו' עולמות. הן שבעה היכלות שנקראו ז' נערות עולמתין דמטרוניתא שנאמר עלמות אהבוך א"ת עלמות אלא עולמות והן ממטה למעלה לבנת הספיר עצם השמים נוגה זכות אהבה רצון קדש הקדשים והן כפולות היכלין דדוכרא והיכלין דנוקבא שבעה ושבעה מוצקות כידוע. וכן ברכת ק"ש דשחרית וערבית, וכן הן בתמורות כידוע ז' היכלין דס"א נגדן כמ"ש בתיקון ע' והכא אינון ז' תרעי דגיהנם דז' היכלין ומליין כו' וכן הרקיעים וארעאין כולם הן בס"א נגדן כמ"ש ועלייהו איתמר כי שמים כעשן נמלחו והארץ כו' וכוכביא דלהון עלייהו איתמר ונמקו כו' וכן בכל מה שחשב במשנה זו:

שבעה רקיעין. וילון רקיע שחקים זבול מעון מכון ערבות כנ"ל:

שבע ארצות. ארץ אדמה גיא נשיה ציה ארקא תבל:

שבעה ימים. של טבריא ושל סדום ושל חילת ושל חולתא ושל סבכי ושל אספמיא וים הגדול ואינו ים אוקינוס שמקיף את כל העולם כי הוא כוללם ואינו במנינם, והוא במדרגת בינה שכולל כל השבע, וכן הוא בכל ז' ועלי' נאמר קו ירוק שמקיף את כל העולם כידוע: ז' נהרות. ירדן וירמוך וקירמיון ופוגה וג' נהרות של ארבעה ראשים פישון גיחון חדקל ואינו חושב פרת שהוא כולל כולם כמ"ש (בכורות נ"ה:) הני סולמי דפרת נינהו ואלו מקיפין את א"י ואלו את העולם בסוד חג"ת נהי"ם:

ז' **מדברות**. שהלכו בהן ישראל במדבר. מדבר איתם, מדבר שור, מדבר סין, מדבר סיני, מדבר פארן, מדבר צין, מדבר קדמות, והוא שכתב במדבר אשר על פני מואב ממזרח שמש. וזהו קדמות מקדם ונקרא מדבר מתנה והוא כנגד ז"ס, דוק ותשכח:

ז' **ימים**. כנ"ל:

שבעה שבועות. ספירת העומר:

ז' **שנים** ז' **שמיטין**. יובל שנת החמשים כולל כולם יובל בינה כנ"ל:
ז' **יובלות**. שעמד בית ראשון שהיה מסטרא דבינה כידוע כי בל"ו ליובל נחרב הבית תחסר אותן מת"י שנים שעמד בית ראשון נשאר שע"ד שנים והן ז' יובלות שלמין שמנו בבניינו[פירוש כי בנין הבית התחיל בל"ו ליובל ע"כ לא נחשב הכ"ד שנים ראשונות שלתשלום היובל הא']. וכן כשתחשוב חורבן הבית מימות יאשיהו שבימיו היה ראוי ליחרב כמ"ש הנני מביא כו' ואל מלך יהודה כו' יען רך לבבך כו' ולא תראינה כו'. וכן קחשיב הזוהר ט"ו דורות מאברהם עד שלמה שהיה סיהרא במילואה שדוד הוא דור י"ד גי' דוד שהן י"ד פרקין דיד ימין שלכן נקרא השכינה י"ד וחסרונה י"ד פרקין דיד שמאל שהן כ"ח עתים כ"ח מחנות שכינה ויד הוא הט"ו הכוללם ובימי שלמה נתמלאה ותרב כו' כידוע ומרחבעם התחיל לחסור עד יאשיהו שהוא הט"ו לרחבעם והמתין לו בשביל תפלתו עד בנו צדקיהו כמ"ש ונאספת אל עמך כו' שלא ראה חרבן בית המקדש בימיו, ומימות יאשיהו עד החרבן נ"ג שנים תחסר מת"י נשאר שנ"ז שנים וכ"ז מתחלת בנינו שהחשבון מת"פ שנים ליציאת מצרים כמ"ש רז"ל (בע"ז) תחסר ז' שנים של בנינו נשאר ש"ן שנים שבעה יובלות:
והיכל הקדש. עם ו"ק כנ"ל, ובכלם השביעי חביב [ובסט"א להיפך שש הנה וגו' ושבע תועבת נפשו] בעולמות היכל ק"ק כמ"ש בזוהר דהיכל ק"ק הפריש הקב"ה לעצמו ע"ש וכן ערבות ששם כסא הכבוד כו' מלך אל חי וכו' וכן תבל בחר לעדתו וכן ים הגדול וירדן ומדבר סיני שנתן התורה והוא השביעי. מדבר איתם חסד ושם נבקע הים בימין כמ"ש מוליך לימין משה בוקע מים כידוע שם ע"ב ויס"ע ויב"א וי"ט כמנין חסד כידוע. מדבר שור גבורה שור שבחיות לכן שם ויבאו מרתה ושם שם לו חוק ומשפט כו' וז"ש דינין במרה כו'. מדבר סין שם ניתן לחם מן השמים ת"ת כידוע. מדבר סיני מלכות בתוספת יו"ד זעירא חכמת שלמה כידוע ושם הוא הפה של הארץ והוא באמצע הז' מדבריות. מדבר פארן נצח בו ותקע כף ירך יעקב ושם קבעו להם בכיה לדורות חרבן הבית באלף רביעי נצח. מדבר צין שם ויקדש בם הוד דמשה נפל שם ויך את הסלע במטהו באלף החמישי דלא נפקו אלא טיפין טיפין וביה משה נחית מנבואה דיליה שלקחו ממנו את המטה כמ"ש וירד אליו בשבט ויגזול את החנית כו' כידוע. מדבר קדמות שם לקו בברית ופנחס זכה בו, וכן בכולם לקו בכ"א בדרגא דיליה דוק. וכן ירדן הוא באמצע ג' מקיפים את העולם חג"ת שהן עולין לבינה שמקפת את העולם וג' את א"י נה"י את מלכות וירדן באמצע והוא המעבר לא"י ובו עבר יעקב בשובו כמ"ש עברתי את הירדן הזה והוא מעבר יב"ק והוא ידוע, ים הגדול במערב שכינה במערב והוא אחרון והוא אמצעי כמו הפה.

ז' ימי השבת שביעי ורביעי כמ"ש (פסחים ק"ו א', גיטין ע"ז א') חד בשבא תרי בשבא תלתא בשבא בתר שבתא ד' ה' ומעלי שבתא מקמי שבתא, וכן בז' שבועות בשבוע ז' באו להר סיני ונאמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וכו' באמצעי שבו בד'. ובשנים ושמיטין שמיטה ויובל ובו"ק היכל הקדש וז"ש לפיכך חיבב כו'. וחשב כאן י"ב שביעיות, שבז' תלויין י"ב כמ"ש לקמן בפ"ו ז' ע"ג י"ב וכולם אדוקים וכו':

לפיכך חיבב את השביעיות וכו'. חנוך שביעי לאדם, יוסף ז' לסדר השבטים, משה שביעי לאברהם, דוד הוא השביעי, תשרי שביעי לחדשים, אלף השביעי הוא שבת כי שבעת אלפים שנה ז"ת כסדר כו':

משנה טז

שתי אבנים כו'. אבנים ר"ל אותיות ובתים תיבות כמ"ש בהקדמת התיקונים יעו"ש. ור"ל בונות כו' צירופי ב' אותיות יכול להתהפך ב' צירופים פנים ואחור לבד. ג' ששה צירופים שתשליך אות א' מהן ותצרף ב' אותיות הנשארות ב' צירופים כנ"ל נמצא בג' אותיות ו' צירופים. וכן בד' אותיות בכל אות שתשליך ו' צירופים הרי כ"ד וכן בכלם הוא כ"כ אותיות שבו כן פעמים צירופים כמו במספר שלפניו. וזה הכלל כשתרצה לידע מאיזה מספר אותיות צירופים שבו תכפול כל המספרים מא' עד המספר ההוא ביחד. ד"מ ד' אותיות תכפול א' עם ב' הוא ב' תכפול אותו עם ג' הוא ו' תכפול אותו עם ד' הוא כ"ד וכן ה' או יותר. וזה כשתעשה צירוף מכל האותיות שבו אבל אם תעשה רק מב' אותיות שבו אז תכפול המספר עם המספר שלפניו לבד כמו ד' אותיות תכפול ד' עם ג' הוא י"ב צירופים ו' צירופים פנים ו' צירופים אחור וכן בכלם. לכן בכ"ב אותיות יש רל"א שערים פנים רל"א אחור כמנין כפל כ"ב עם כ"א. ואם תעשה צירוף מג' אותיות אז תכפול ג"כ עם מספר שלפני פניו כמו בה' אותיות תכפול ה' עם ד' הוא כ' תכפול עם ג' הוא ס'. וכן אם תצרף עם ה' או עם ו' אותיות תקח מספרם מקצה האחרון ותכפול יחד כנ"ל. וכ"ז עד מספר ב' אבל מספר ב' לבד או עם א' שוין כי מספר הנכפל עם א' נשאר המספר בעצמו, כמו תיבה של ד' אותיות אם תצרף ג' אותיות ממנה או כל הד' יחד שוין כ"ד צירופים. והתחיל בשתי אבנים שאין תיבה מאות אחת, וכן בא' א"א לבנות כלל כי הכלל שתכפול אותו עם הקודם וקודם לו 0 (ר"ל נול) א' פעם 0 נשאר 0 וכן א"א לומר בניין באבן א': **וארבעים**. כצ"ל:

מכאן ואילך צא וחשוב כו'. וחשיב עד שבע לפי שכאן צריך לצרוף של ז' בג"ד כפר"ת צרפן שקלן כו' שבכל הז' הנ"ל הוא צירוף של ז' (ע' סוף הספר ליקוט מס' הד"ק):

פרק ה

משנה א

שתים עשרה פשוטות כו'. שאין בהם דגש ורפה כנ"ל. ואע"ג דגם שלש אמות הן פשוטות, הן אמות שמהן יצאו כל הכ"ב אותיות הכפולין והפשוטות: [**ליקוט**, י"ב פשוטות כו'. והן בסוד ג' הויות דה' מלך כו' כידוע כל אות ג"פ והוא כי כח"ב הוא יה"ו שדעת במקום כתר ו' וחג"ת יה"ו וכן נה"י ומלכות ה' אחרונה משלמת לכולם שהיא רביעאה לכל תלת בסוד ברה כחמה כו' כמ"ש בתי' ז"ח דע"ח ע"ג וכולהו אתרמזין בהויין בגונא דא יי"י תלת יודי"ן כו' ע"ש עד סוף הענין, וכן הן ג"פ אהי"ה שנאמר למשה כמ"ש בתי' ז"ח שם הה"ה שכינתא כו' דרמיזו דלהון אהי"ה כו' ויאמר אלהים אל משה, והן ג' שמות אהי"ה הוי"ה אדנ"י שכוללין כל הע"ס כידוע. ור"ת של הג' שמות ג"כ י"ב]:

יסודן שיחה כו'. שאין בהם תמורה כי בכל דבר צריך להיות כל הכחות ואף אם יש חרש או סומא ושאר החסרון של הי"ב דברים אין חסר רק הכלי שבו יצא מכח אל הפועל כי י"ב אלו הכחות אינם תלוים באיברים שלהם כמ"ש במשנה ז' בהבבות יעו"ש, ועוד אין שייך תמורה רק על שהתמורה ג"כ בנושא אבל כאן חסרון אלו הכחות אינו רק ההעדר כי אינן במועט ובמרובה:

יסודן שיחה. י"ב חושים שהן בכל חי מדבר ועשרה מהן מיוחדים בכל בע"ח ושנים מהן רק באדם הרהור שחוק כי שנים עשר מזלות הם כלם בע"ח רק ב' מהן אדם תאומים בתולה. והחילוק בין יסוד של אמ"ש בנפש ובין כפולות ובין פשוטות, כי יסוד של אמ"ש הוא עצם בנפש שהן אויר מים אש ויסוד י"ב חושים הן מקרה דבוק בעצם כי א"א בלעדם ויסוד ז' כפולות שהן חכמה כו' הן מקרה שאינו דבוק כי אפשר בלעדם, וי"ב הן במלכות שעומדת על י"ב בקר כידוע מחולקין לג' בכל רוח כמ"ש ג' פונים וכו' לכן מחלק י"ב אותיות לג' ד"פ והן י"ב גדפי החיות מילוי אדנ"י י"ב אותיות כל אות ג' אותיות במילואו וכן י"ב אנפי החיות ג' שמות הוי"ה של מלך מלך ימלך שם של י"ב אותיות ג' יודי"ן וכן כל אות, והן ו"ק באור ישר ו"ק באור חוזר כמ"ש בתז"ח שית מחסד עד יסוד ושית מיסוד עד חסד והן ו"ו ו"ק כלולין בתפארת ו"ק כלולין ביסוד ו' זעירא ומלכות באמצע אל"ף שבתוך ב' ווי"ן וכן י"ב מזלות ו' למעלה מן הארץ ו' למטה תמיד ויתבאר לקמן: [**ליקוט**, יסודן כו'. והנה בשבעים ראובן שמעון לוי ויהודה הן ד' חושים כסדרן בראש, וישכר וזבולן שמח זבולון בצאתך וישכר וגו' תרין ממנין של מיכאל חד לאורייתא וחד למהך בשוקא וכן הוא הנהגת העולם ליבעי רחמי כו', ויוסף ובנימין תשמישי של רחל הלילה וישכב עמה אשכבה ואישן, דן ונפתלי ורגז ושחק ב' המנהיגים הגוף עה"ד טו"ר ב' של

רוח ונפש טוב כעס משחוק, ושל גד ואשר עושה ואוכל יגיע כפיך כי תאכל כו'. והנה בתי' זוהר אמר ח' חושים נגד ב' שמות השם ככתיבתם וקריאתם ד' בראש וד' בגוף והנה כאן נגד ג' שמות אהי"ה והן ח' בראש בכל כלי שנים וד' בגוף. והנה כל כלי החושים הן כפולים ואף הפה פה ולשון, והנה העינים הם רואות וחוזות ביום ולילה כמ"ש במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו פתחון וסגרון והם בב' עינים אלא שהם כלולים. ולכן שינה כלול בעינים עם הראייה וכמ"ש שינתא בחוריהון וכמ"ש אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה. וכן באזנים ב' שמיעות הן א' בלא הבחנה וא' בהבחנה והוא ההרהור כמ"ש בא"ז פ' האזינו וכמ"ש כי אזן מלין תבחן, אשר לא תשמע לשונו, והוא סוד חו"ב שכלולים באזנים כידוע והוא מ"ש להקשיב לחכמה אזנך תטה כו' והוא ההרהור שכלול באזנים, ולפי שהעין הוא ימין לכן עיקר בו הראיה, ואזן הוא שמאל לכן עיקר בו השמיעה, ואף בו הרוגז כידוע שלכן נק' אף והוא אשה ריח וכמ"ש בפרשת פנחס וברע"מ שם, ובפה הוא הדבור והאכילה פה ולשון, ובגוף בגרון שהוא התחלת הגוף הוא השחוק. ובברית וידים ורגלים חושים הידועים בהן תשמיש ומעשה והילוך ותלייתן הוא באיברים אחרים וכן כל החושים כמו הדרת פנים בביצים וכידוע (ע' בליקוט שבסוף מאמר קדישין): **עוד בליקוטיו**. יסודן שיחה הרהור ראיה שמיעה ריח דבור, הן בראובן ושמעון ולוי ויהודה כמש"ל והן ד' חיות שבמרכבה כמ"ש בתז"ח דע"ה ע"ב וע"ד ע"ש ובתיקונים תיקון ע' דקכ"א ע"ש שהן בד' חיון בד' אותיות הוי"ה כי ד' חיון הם ד' אותיות הוי"ה כידוע וכן ראובן שמעון לוי יהודה ימינא ושמאלא ועד"א ושכינה ד' אותיות הוי"ה כמ"ש בזוהר פ' משפטים דס"ד ראובן ירכא דימינא שמעון שמאלא כו' לוי חיבורא דכולא כו' יהודה נוקבא כו' ע"ש ובתיקונים הנ"ל וכ"ה בד' ישששכר זבולון יוסף ובנימין וכן ד' בני השפחות שהן ג' הויו"ת הנ"ל והוי"ה אהי"ה אדנ"י כ"א בד' חושין כמ"ש בתז"ח שם אדנ"י הילוך וכו':

משנה ב

י"ב פשוטות כו' גבולי אלכסון. כמו בבית שיש לו ששה שטחים ו"ק כנ"ל במקום שמגיעים ב' קצוות ביחד נקרא גבול ששם גבול הקצוות והן ד' בכל שטח ושטח וששה שטחים היה ראוי להיות כ"ד גבולים רק כי גבול א' משמש לב' שטחים הוא י"ב, ולקח מד' גבולים של ד' רוחות א' לכל רוח וכן מגבולים שלמעלה ומטה לקח אחד מלמעלה ואחד מלמטה לכל שטח מד' רוחות הרי לכל רוח ג' גבולין. והתחיל ממזרח שהוא קדם והולך לימין כמ"ש כל פינות שאתה כו' והן ג' לכל רוח ד"פ כנגד י"ב גדפין כנ"ל. וכל

קו המיותר נק' אלכסון כמו יתר היותר גדול [ומצאתי במ"א בכתבי הרב המחבר ז"ל. והנה כל רוח הוא בקווצתיו צורת **ב** בג' גבולים ורוח ד' פתוחה וזהו שנברא העולם **בב** כמין אכסדרא, עכ"ל]:

ומתרחבין כו'. לא כמו בגשם שהוא בעל תכלית כי בספירות אין תכלית רק שקראן גבולין לפי המדות:

עד עדי עד כו'. ר"ל מקצה השמים ועד קצה השמים מבינה שכולל ג"ר עד מלכות כמ"ש בפ"א מ"ה:

והן הן כו'. שחלק הארץ לי"ב חלקים ולי"ב נשיאים דס"א נגד י"ב שבטים כמ"ש יצב גבולות עמים למספר בני ישראל וז"ש הן הן גבולות עולם. והן בכל גשם וגשם י"ב גבולין שלו כנ"ל ונמצא בכל גשם כ"ב אותיות ג' אמ"ש בג' רחקים שלו וז' בג"ד כפר"ת בו"ק ונקודה האמצעית וי"ב פשוטות בי"ב גבולי אלכסון. וכן בספירות כ"ב צינורות ג' ברוחב א' מחכמה לבינה והוא הראש וא' מחסד לגבורה והוא הגויה וא' מנצח להוד והוא הבטן וז' באורך ביושר מכתר לת"ת ומחכמה לחסד ומחסד לנצח ומבינה לגבורה ומגבורה להוד ומת"ת ליסוד ומיסוד למלכות והמקבלין מהצינורות הן ז"ת. וי"ב הן אלכסונן ועיין בציור שציירתי: . ו' צינורות הן בז"ת שהן ו' קצוות ו' צינורות מחו"ב לכתר ולחו"ג ולת"ת וצריך לקרוא אותן ג"כ בשם ו"ק שהן מתערבין בת"ת כמו ו"ק שמתערבין ביסוד שע"כ נקרא מערב וכן נק' ג"כ ת"ת מערב וכתר מעלה וחו"ג מטה (אצ"ל וכתר מזרח וחו"ג מעלה ומטה, ש"ל) וחו"ב דרום וצפון ותמצא בכל רוח ד' גבולין ובהצטרפם י"ב גבולין כנ"ל:

משנה ג

שתים עשרה כו' חקקן כו'. כאן הצירוף מי"ב אותיות ובכל חוש מלך אות א' וכנ"ל:

וצר בהם כו'. כולם בסוד י"ב צירופי הוי"ה הראשון הוי"ה כסדר ואח"כ כסדר הצירוף ותקופת ניסן כל הויו"ת מתחילין ביו"ד ותמוז בה' ותשרי בו' וטבת בה' שהן נחלקין לדפ"ג וכן החדשים והמזלות וכן י"ב צירופי אהי"ה אלא שזה בסוד המקיפים וזה בסוד הפנימים וכן י"ב שבטים י"ב צירופים הנ"ל. ואמרו רז"ל כי הי"ב החושין הנ"ל מיוחסין לי"ב שבטים ראיה לראובן כמ"ש כי ראה ה' בעניי, שמיעה לשמעון שנאמר כי שמע ה', ריח ללוי כמ"ש ישימו קטורה באפיך וכליל כו' ועולה ג"כ ריח כמ"ש אשה ריח ניחוח, שיחה ליהודה כמ"ש הפעם אודה את ה' ואמרו לאה אחזה בפלך הודיה ועמדו ממנה בעלי הודיה יהודה אמר צדקה ממני דוד רווהו להקב"ה בשירות ותשבחות דניאל אמר לך אלהא כו' והכל מיהודה, הרהור לישששכר כמ"ש יששכר חמור גרם כו' בתורה והענין שהחמור אף כשהוא ישן ניעור ממשמרה ראשונה זמן השינה וכן יששכר שאף בשינה

נעשין כליותיו מעין החכמה שבהן ההרהור כמש"ל, כמשה"כ אף לילות יסרוני כליותי. שחוק לזבולן כמ"ש שמח זבולון בצאתך שיהיה מרויח בפרקמטיא והוא בשמחה ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך [אבל בכתבים של האר"י ז"ל כתב שחוק לנפתלי הלוך לזבולון ובמקום לוי כתב מנשה והכל א' שיבואו השבטים כסדר הדגלים, וראיה לדברי האר"י ז"ל שמח זבולון בצאתך וירכתו על צידון נפתלי שבע רצון הוא שחוק], רוגז לדן כמ"ש יהי דן נחש עלי דרך כו', הילוך לנפתלי כמ"ש נפתלי אילה שלוחה וכן אמרו שהיה קל ברגליו, מעשה לגד כמ"ש וטרף זרוע אף קדקוד ומעשה ביד שמאל כמש"ל שם הגבורה למלחמה כידוע, לעיטה לאשר כמ"ש מאשר שמנה לחמו, תשמיש ליוסף כמ"ש בן פורת יוסף כו' וידגו כו' יסוד כידוע, שינה לבנימין כמ"ש ובין כתפיו שכן והוא חדר המטות הנה מטתו שלשלמה:

משנה ו

שנים עשר כו' דקין קיבה כבד. כצ"ל:

משנה ז

המליך אות ה' בשיחה כו'. כי עיקר האותיות הם בחושים בין בעולם ובין בנפש בין בשנה כי כלל העולם הוא שיעור קומה וכן בשנה ובהחושים הן אות פשוטה בלא צירוף וז"ש ה' בשיחה ואח"כ צרפן זה בזה וצר בהם כו' וכן בג' אמ"ש יסודן באויר מים אש שבעולם נפש שנה ואח"כ צרפן כו' וכן בז' כפולוה יסודן בחכמה כו' וצרפן כו'. ומ"ש ז' בהלוך ורגל שמאל צ"ל **בראיה ביד ימין**, ואח"כ בבבא א' מהב' צ"ל **בהלוך ורגל שמאל** והשאר הכל כסדר כי סדורו קו ימין תחלה ואח"כ קו שמאל כמ"ש בפ"ד עין ואזן ימין ונחיר ימין ואח"כ של שמאל וכן כאן ממטה למעלה. וסדר החדשים מניסן עד תשרי ו"ק באור ישר תקופת ניסן חג"ת ותקופת תמוז נה"י ניסן בחסד ואייר בגבורה סיון בת"ת לכן ניתן בו התורה וחג"ת בימין ונה"י בשמאל כנ"ל בפ"ד בז' שערים כי נה"י לבר מגופא כמ"ש בתי' י"ח דרועין לדרום רגלין לצפון וכן מתשרי עד ניסן באור חוזר שנכלל ביסוד כנ"ל. והתקשרות אלו החושים באלו האיברים לא שבהן כלי מעשה של אלה החושים אלא שבהן כח החושים אלו. שיחה ברגל כמ"ש והולכי על דרך שיחו ואמרו המהלך בדרך ושונה ומפסיק כו' ואמרו שנים שהיו מהלכין בדרך ואין ביניהם ד"ת ראויין לישרף שנאמר ויהי המה הולכים הלוך ודבר והנה כו' ובזוהר בהרבה מקומות צריך לאנהרא אורחא באורייתא. הרהור בכוליא כמ"ש כליות יועצות שנאמר אף לילות יסרוני כליותי שהוא זמן הרהור. ראיה ביד כי הראיה אינו נופל אלא על המעשה והמעשה ביד כמ"ש ראה את כל מעשה ה' וכו' ראיתי את כל המעשה וכיוצא בזה הרבה וכל אלו הן בימין

שהם חושים רוחניים כי ימין טמיר וגניז אור הגנוז וכן אבא טמיר יתיר וגניז מאימא כמ"ש בזוהר. הלוך ברגל שמאל חושים שהם יותר גשמיים בשמאל כנ"ל. שמיעה בכוליא שמאל כי החכמה ע"י שמיעה כמ"ש להקשיב לחכמה אזנך תטה לבך לתבונה שהכליות יועצות והלב מבין וז"ש להקשיב כו' ואח"כ תטה כו' שמע בני וחכם כו' אזן שומעת כו' וכיוצא בהרבה מקומות, שמיעה יותר גשמיות שנתפס בקול משא"כ הרהור לכן הוא בשמאל. מעשה ביד שמאל כנ"ל. תשמיש במרה כמ"ש על מטתי שתהא נתונה בין צפון לדרום ור"ל לא בקרירות הרבה ולא בחום הרבה, כי נטיה לאלו הקצוות שניהם רעים כי חום הרבה יוליד כעסן וקור הרבה יוליד טפט ולכן ברוב חמה רוב כעס לכן אמרו כל ממזר הוא פקח שבא מטיפה חמה, אלא בעת ממוזג ולכן זמן הזווג בחצי הלילה שהוא ממוצע כידוע ולכן התשמיש בתשרי שהוא רויה כמ"ש לעיל בין חום לקור. וכן במאזנים (ר"ל מזלו של תשרי) כף זכות כו' מכריע בינתים. וכן ארבע ליחות באדם מרה לבנה שהיא הריאה קר וכבד חם ומרה ממוצע ריאה מראה לבן וכבד אדום ומרה ירוקה ממוצע בין הגוונים כידוע לכן בו תשמיש. ריח בדקין ידוע כי כל אלו האיברים הן במרכבה העליונה כמ"ש ברע"מ פרשת פנחס בסוד האדם כל איבריו כנגד המרכבה והדקין הן האוכלין החלבים ע"ג המזבח וכרס ג"כ בכלל הדקין לכן אסרה התורה חלב שע"ג הכרס ושעל הדקין. והקטרת החלבים ע"ג המזבח הוא לשם ריח כמ"ש בזבחים שנאמר והקטיר כו' אשה ריח. שינה בקיבה, רוגז בכבד, לעיטה בקורקבן, שחוק בטחול, כמשרז"ל (סוף ברכות) קיבה ישינה (אף ניעור) כבד כועס קורקבן טוחן טחול שוחק. וכן התקשרות החושים באלו החדשים, שיחה בניסן סיפור יצ"מ והגדת לבנך וכל המרבה לספר כו', הרהור באייר שבו התאוו תאוה ולפי שהוא בגבורה כנ"ל לכן מזלו שור ופני השור מהשמאל לכן לקו בחוש שבו שהוא מקום הפרצה כידוע ולא יכלו לעמוד בו, ראייה בסיון וכל העם רואים כו', הילוך בתמוז בו ותקע כף ירך יעקב נצח כמ"ש בפ"ד שהלכו בו המרגלים לא"י ובו לך רד בגלות כמ"ש בר"מ לך רד בגלות שהוא באלף רביעי, שמיעה באב ששמעו אל המרגלים ובו מתו כל הדור אשר שמעו כו' שהיו שומעין בת קול בכל שנה לחפור מערות ובו שמועה שמענו כו' בחורבן בהמ"ק באב ובאלו ב' חדשים לקו כמ"ש (ברכות ו' א') הני ברכי דרבנן דשלהי מינייהו נו"ה כידוע והן מן ב' החדשים דסט"א שולט, מעשה באלול בו פסל לך שני לוחות וכתבתי והלוחות מעשה כו', תשמיש בתשרי רויה כנ"ל שחום תחלה בימות החמה ואח"כ קור בימוה"ג כמ"ש בפ"ו אש למעלה וכו' ותשרי מכריע ביניהם לכן בו מאזנים, ריח בחשוון בו וירח ה' וכו', שינה בכסליו שבו היתה חנוכת המשכן, וכן בימי חשמונאים ששם השינה חדר המטות

כנ"ל, רוגז בטבת שבו סמך מלך בבל על ירושלים והוא הקשה מג' חדשים הקשים, לעיטה בשבט בו אכלתי יערי עם דבשי שבו ר"ה לאילנות, שחוק באדר משתה ושמחה ליהודים כו' וכן הגאולה באלף הששי שבו עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים כו'. וכל החושים והאיברים הן במרכבה ובספירו' שהשם מתואר בכולם, ג' אמ"ש כי ה' אלהיך אש, רוח ה' עלי במראה וברוח אלהים, ויבא כגשם לנו ורוחו כנחל שוטף, ז' כפולות חכם לב כו' (חכמה), היד ה' תקצר (עושר), בנים אתם לה' אלהיכם (זרע), אלהים חיים (חיים), ואתה מושל בכל (ממשלה), ה' שלום תשפות (שלום), כתפוח כו' בצלו חמדתי (חן). י"ב פשוטות וידבר ה' (שיחה), חשב ה' (הרהור), וירא ה' (ראיה), אשר הלכו אלהים (הילוך), וישמע ה'(שמיעה), את כל מעשה ה' כו' (מעשה), ואנכי בעלתי בכם (תשמיש), וירח ה' (ריח), עורה למה תישן ה' (שינה), ויחר אף ה' (רוגז), אש אוכלה הוא (לעיטה), יושב בשמים ישחק (שחוק). וכן כל האיברים והכל הן מדות לפי פעולות, והתקשרות החדשים במזלות ידוע כפי הלוך החמה וכולן מתקשרות בחושים האיברים וחושים בחדשים כנ"ל וחדשים במזלות וכולן ע"י י"ב צירופי הוי"ה כנ"ל, ולא קא חשיב כאן המוח והריאה והכרס לפי שהן עיקר של ג' אמ"ש המוח הוא הראש והריאה הגויה הכרס הוא הבטן, ולא קא חשיב לב שהוא מלך על הכ"ב איברים וחושים כמ"ש בפ"ו ויתבאר שם, ויש עוד איברים קנה וושט וחצר הכבד ואמה וביצים ובית הרעי ושאר האיברים אבל כולן נכללין באלו קנה נכלל בריאה וושט בדקין חצר הכבד בכבד ואמה וביצים בכליות שמשם משך הזרע ולכן נמשך ע"י ההרהור כי שם ההרהור כנ"ל וכן כולם. ואלו הי"ב הן בו' קצוות ו' פרקין בחו"ג ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש (פי' בתרי שש כמ"ש בתי') כידוע ונכללין בת"ת ו' פרקין בנו"ה שוקיו עמודי שש ונכללין ביסוד. לכן נחלקין לד' תקופות השנה וכן המזלות ב' ידים ב' רגלים ונחלקין ג"כ לב' צפונים ודרומים ימות החמה וימות הגשמים כמש"ל שני וויי"ן הנ"ל א' באור ישר וא' באור חוזר וז"ש (תענית ח': ב"מ פ"ה.) קשה יומא דמיטרא כיומא דדינא וכן אין ישוב בדרום שהשמש מהלך מתשרי עד ניסן:

משנה י

עשאן כמין עריבה. ר"ל כמו כסא שקבעו בעריבה (כלים פכ"ב מ"ד) רק שכסא הוא עם רגלים ועריבה בלא רגלים ור"ל שסדרן זה אצל זה וקאי על י"ב מזלות שבעולם:

סדרן כמין חומה. קאי על י"ב חדשים בשנה:

ערכן כמין מלחמה. קאי על י"ב מנהיגים בנפש כמ"ש בפ"ו משנה ד' תלי בעולם כו' גלגל כו' לב כו' ושם יתבאר:

פרק ו

משנה א

אלו הם שלש כו'. והן כלל כל הספירות ג' אמ"ש בכח"ב ובינה כולל אותם כידוע והוא בסוד הראש, וז' כפולות בז"א ו"ק עם עט' הברית ז' והוא כנגד הגוויה ששם הלב ת"ת, י"ב פשוטות במלכות עומדת על י"ב בקר י"ב שבטים דילה י"ב שערי ירושלים ג' בכל רוח דפ"ג כנ"ל והוא כנגד הבטן שנקראת בטן בטנך ערימת חטים כו' ושם בנינה. ובכ"א יש בו כל הכ"ב אותיות וע"ס, כי במוח ל"ב נתיבות כידוע עשר ספירות כולל הראש כידוע וכ"ב אותיות ג' אמ"ש מים במוח אויר בקרומא דאוירא אש בנפש היושבת על הכסא, ז' כפולות בז' שערים כנ"ל, י"ב פשוטות בי"ב נימין שהן י"ב מזלות וכל השערות הן כל הכוכבים כמ"ש בתי"ח מנהון בנימין דאינון ככוכביא ומזלייא דל"ל חושבנא ועוד נימא הכולל כל י"ב נימין התלי כמ"ש לקמן, וכן י"ב ארחין בראש י"ב ארחין שעושה החמה ברקיע והראש הוא רקיע כמ"ש במ"ב, וכן בלב יש בו ל"ב נתיבות כמנין ל"ב אלהים דמעשה בראשית וכולל כל הע"ס ויש בו כ"ב אותיות ג' אמ"ש אש ליבא נור דליק מים ריאה רוח דנשיב בכנפי ריאה רוח, וז' כפולות ו' פרקי ידים וגופא [ששם הלב ת"ת], וי"ב פשוטות ו' כנפי ריאה עם וורדא כמ"ש בזוהר שהוא דוגמת היסוד זעירא לכן גניז בכיס וד"ל ו' עיזקאין דקנה זהו בגוויה, ובבטן ג"כ כולל ע"ס שראש גויה בטן הן בינה ת"ת ומלכות שבכ"א ע"ס והן ג' שמות אהי"ה הוי"ה אדנ"י וג' אמ"ש כבד בו אש הטבעי וקורקבן בו מים לכן הוא מבשל והמסס רוח בו יתילדו רוחות בבטן כידוע, וז' כפולות ו' פרקין של הרגלים וברית, וי"ב פשוטות י"ב מנהיגים כנ"ל וז"ש הארץ על י"ב עמודים עומדת הארץ הוא הבטן כמ"ש בפ' ג' ארץ בעולם ובטן בנפש ועל י"ב מנהיגים עומדת וי"א על ז' עמודים הן ו' פרקי הרגלים עם ברית וי"א על עמוד אחד וצדיק שמו ברית שבטן הוא מלכות והיא עומדת על הברית עטרת הברית אשת חיל עטרת בעלה כידוע, נמצא כל אחד כולל בחבירו אלא דחשיב בכ"א עיקרו שלו בראש אש וכן בכולם. ואלו הכ"ב הן בכ"ד כי בגשם ג' מרחקים ג' אמ"ש, וששה שטחים ונקודה הפנימית ז' כפולות, וי"ב גבולי אלכסון כנ"ל, ובצינורות כ"ב כנ"ל ג' וז' וי"ב ובעש"נ ובספירות, ובשמות שם ע"ב הוא ג' אמ"ש כידוע ויסע ויבא ויט כמ"ש בתז"ח, ושם של מ"ב הוא בז' כפולות כידוע ז' שמות בז"ת וכל אחד כלול מו"ק שלכן נקראו [כפולות] כי בשם ע"ב הוא כל שם מג' אותיות וכאן כל שם מו', ושם של י"ב, ובשם הוי"ה במילואו יו"ד ג' אמ"ש והן ג"ר י' כתר ו"ד דו פרצופין סו"ב ובהן אותיות שלימים שהן אמות כו' ה"א הוא ו"ק ועם א' שבתוך הוא"ו הוא ז' כפולות כמ"ש בתז"ח ובשם ב' ההי"ן שהם ב"פ ו"ק כמש"ל

וא' משלמת לשניהן לכן הן כפולות, ו"ו הן י"ב פשוטות ונק' אלו פשוטות כי הוא עם מלואו אבל בפשוטה אין בשם רק ו' אחד אכן ה' כפולה ועם י' אותיות של השם הוא ל"ב, וכן בספירות החיצוניות הוי"ה פשוטה כ"ב והפנימים במילואו ע"ס ל"ב כנ"ל, וכן בכ"ב אותיות נפש בשיתופא דגופא והיא הנשארת בגוף ונקודות עשר נקודין הרוח כמו שאין תנועה לגוף ונפש בלא רוח כן לאותיות עם נקודות, וכן בכל גשם יש בו פנימיות המקיים אותו בגדרו וכלול מע"ס והוא נפשו בסוד השם המתפשט בכולם כמ"ש ואתה מחיה את כולם:

ויצאו מהם שלשה אבות אויר מים אש ומאבות תולדות. כן הוא בעש"נ, ובעולם קודם אמ"ש יסוד כ"ד שכוללין ברוח ואח"כ אויר מים אש הפרטים שהם רוח מרוח כו' והן אבות ואחר כך תולדות שמים וארץ ואויר מכריע בינתים כמ"ש בפ"ג משנה ב' ויצאו מהם וכו' והם וכו' ומאבות וכו', וכן בשנה, וכן בנפש, ג' אמ"ש השרשים ואויר מים אש שבאדם וראש ובטן וגויה כי מכל דבר נולדו ב' דברים רוחני וגשמי מאמ"ש אויר וכו' וראש כו' וז"ש בפ"ג המליך אות א' ברוח וכו' וחתם בהן אויר בעולם ורויה בשנה וגויה בנפש וכן ב' בחכמה ועין ימין בנפש וכן בכולם. וז"ש **שלשה אבות ותולדותיהן ושבעה כוכבים וצבאותיהם** שהם ג"כ אבות ותולדות וכן בנפש כנ"ל וכן בגבולי אלכסון שיחה ברגל ימין כו' כנ"ל:

וראיה לדבר. שהכל נחלק לג' וז' וי"ב **עדים נאמנים בעש"נ**. כמ"ש ע"פ שנים עדים או שלשה כו' שלפי הפשט שע"י ג' מתקיים יותר והם נקראים עדים נאמנים וכן נאמר טובים השנים מאחד כו' והחוט המשולש כו' ובכ"ד אמרו דאתחזק בתלתא זמני וז"ש אם מתקיים העדות בשנים כו' ליתן שכר כו' וכשם כו' ומנין שאפילו מאה, דה"א דוקא ג' שמתקיים העדות יותר בהם כנ"ל, וז"ש כאן **עדים נאמנים** בג' עדים בעש"נ:

ושנים עשר חוק ושבעה ושלשה. ר"ל כי אף אם יתחזק דבר אחד תלתא זימני מ"מ לא יתחזק בשאר אבל אם יתחזק ג' דברים אז בודאי יתחזק וז"ש ושנים וכו' ג' דברים שכולם מכוונים הוא ראיה שהשאר כמו ע"ס וכן איברים הפרטים שכולם זה כנגד זה בעש"נ כידוע שלכן נקרא עולם קטן וכן בש"ד כולם הם כמו בספירות ובמלאכים ובכל היכלות ועולמות ואף ביסודות הפשוטים ובדצח"מ אלא שבהן בכח כמו טיפת הזרע כל האדם בו בכח: [**עוד בליקוטיו. אלו הם כו' ותולדותיהן וששה רוחות ונושאיהם**, כצ"ל:

ראיה לדבר כו'. שהכל בג' ג' בין באורך בין ברוחב עש"נ אמ"ש וז' וי"ב בכולם והן עצמם מחולקים ג"כ בג' ג' כמש"ל שלש אמות אמ"ש כו': [הוא ליקוט על מ"ש במשנה ב' להלן] מ"ם דוממת כנ"ל וכן הוא בעש"נ בהראש הפה שורקת ומדברת בקול והבטן דוממת

אין בה רוח כלל והגויה בה קלא דלא פסיק ונהר יוצא רוח מכריע בינתים, וכן בעולם הארץ דומיה כו' יורדי דומה והשמים מספרים כבוד אל תמיד וכמ"ש בפ' ויקהל אלמלא דבני עלמא אטימין ליבא וסתימין עיינין לא יכלין למיקם מקל נעימותא דגלגלא דשמשא כו' וכן אמרו בגמרא. ובאויר בעה"ז רוח מכריע כו' קלא פנימאה אינו נשמע וג"כ אינו תמידי,ובשנה חום כולם מהלכים ומרגשים ובימות הגשמים נחת גדודיה וביד כל אדם יחתום (פי' מבלי לצאת מפני הגשמים), וברוח רויה מכריע יש כו' וכ"ה בכולם]:

ושלשה ופקדן בתלי וגלגל ולב. שהן מנהיגין את כולן להורות שהכל יוצא משורש אחד וכן אמר לקמן במשנה ה' א' ע"ג ג' כו' וכ"ה בכ"ד שא' כוללם והוא ע"ג ג' וג' כו':

תלי. הוא התנין במזלות שע"י יצאו כל המזלות וע"י יבאו וע"י כל החילופים במהירות ובאיחור ועמידת הכוכבים והילוכם לאחור והוא כולל כולם ולפי שלא ידעו בו הפילוסופים והתוכנים נשתבשו במהירות ואיחור הכוכבים וכל הנ"ל וש"ד וגזרו שהגלגל חוזר ומזלות קבועים ונצרכו לגלגל הקפה וליוצא מרכז ודברים זרים והכחישו דברי רבותינו ז"ל בחלוני רקיע אבל ע"י התנין במזלות יתורץ הכל והוא נעלם כמו לב, וכן לב ע"י מתנהגין כל האיברים והוא נעלם בתוכם וע"י יצאו וע"י יבאו, וכן מהירות האיברים ואיחורם וכל הנ"ל הכל ע"י הלב כמ"ש חשבתי דרכי ואשיבה רגלי כו' חשתי כו' ואמרו איזה דרך ישרה כו' איזה דרך רעה שיתרחק כו' רואה אני כו' והן א' שבתוך הוא"ו בתוך י"ב מזלות ב' ווי"ן בתוך י"ב מנהיגין כמ"ש בתיקונים ו' ת"ת ו' יסוד א' בינה ליבא:

וגלגל. אינו גלגל הכוכבים רק היקף החמה שע"י נעשית השנה וע"י היקף החמה עושין לפעמים י"ג חדשים להשלים עם החמה והוא ג"כ א' הנ"ל, וכנגדם הם י"ג תקוני דיקנא וי"ג קוצי דשערי וי"ג נימין וי"ג אורחין וי"ג מדה"ר וי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן וע"י הי"ג נעשין כולם אח"ד שהוא בגי' י"ג, וכן מתייחדין ע"י שבעה ושלשה, ובכולם הוא מכריע בג' אמ"ש הגויה ששם הלב ובז' שערים הפה כי פומא וליבא חדא נינהו ולכן כל המדבר אחד בפה ואחד בלב כו':

משנה ב

ג' אמות וכו' אש למעלה. בכולם בעולם שמים למעלה ובשנה החום ניסן ר"ה לחדשים כנ"ל ובנפש הראש, וכן **מים למטה ואויר** כו' הוא כן בכולם כנ"ל:

וסימן לדבר המים נושא את האש כצ"ל. ר"ל אם תרצה לידע את הדבר הזה ראה במים ואש שלנו שאין להם שלום וכששופכין מים ואין יכולין להיות יחד כי הם שני הפכים יורד המים למטה והאש למעלה וזהו כבוי שעולה לשרשו ונשאר המים ואם היה מים

למעלה מאש היה להיפך ובהיפוך מש"א מים ע"ג אש וזהו משא שמשא הוא היפך של נושא שא"א לסבול כמ"ש בזוהר משא דבר וכו' מטולא לביש, וכך הן שאדם קר הוא רחמן כו' וחם הוא כעסן שרחמן יכול לסבול את הכעסן אבל בהיפוך לא כמ"ש (ר"ה כ"ט א', תענית כ"ז א') עלוב ושאינו עלוב מי נדחה מפני מי כו' ולכן אמרו הקב"ה שהוא בתכלית הרחמים נושא הכל:

מ"ם דוממת שי"ן שורקת. כי בומ"ף הן אותיות השתיקה בסגירת הפה והמ"ם יותר מכולם וזסשר"ץ הם אותיות השריקה והשי"ן יותר מכלם ואחה"ע הוא בפתיחת הפה אבל לא בשריקה וא' יותר מכולם קל וזהו מכריע, ולכן נבחרו אלו האותיות, וכן מים דוממים ומה שהמים מרעישין בים הוא מכח הרוח שבקרבו והאש שורקת ומתנענע תמיד ורוח ממוצע, וכן מדת הדין שורק תמיד וצועק ומדה"ר שותק ומעלים עין ומשפט שהוא ממוצע מכריע, וכן מי שטבעו חם כעסן וצועק ורחמן סובל הכל ושותק ובינוני הוא מכריע, וכן בנפש הבטן לא קול ולא דבור ובראש הדבור ובגויה הקול מכריע, וכן בשנה ימות הגשמים שוקטים כל הדרכים והבריות וכן בכולם:

משנה ג

תלי בעולם וכו'. שהוא קבוע וכולם חוזרים ובאים אליו ומשתחוים לו:

גלגל בשנה כמלך (**על חומה**) [**במדינה**]. לשמור העיר כן הוא שומר עתותי השנה קיץ וחורף וזרע וקציר כל תקופת השנה:

לב בנפש כמלך במלחמה. כמ"ש לקמן (במשנה ה') וי"ב עומדים במלחמה כו' כמ"ש שם, והם ג' מינים א' שהוא והמדינה יושבים שלוים ושקטים והוא מלך על כסאו, ב' שהוא שומר המדינה ומשגיח על צרכם, ג' שסבבם למלחמה וצריך להלחם על עצמו. והן עולם שנה נפש נגד אמ"ש, עולם שהם שמים כולם שלוים ושקטים וא"צ לשומרם ששם אין השתנות, ב' שנה אויר שם השתנות קיץ וחורף וכל העתים וצריך השגחה על הנהגתם, ג' ארץ שם נפש כל ההתהפכות וכל השינויים וכל המלחמות ופגעים, וכן בנפש התאוות והכעס וכל הד' מרות וחליים ומכולם אין מגיע הצער כמו ללב שהוא המלך וכל המלחמות בעדו, וכל אלו הג' בראש ובטן וגויה ואף שכולם כלולין זה בזה שאף בעולם ושנה דומה למלחמה שג' אוהבים ושונאים ומחיים וממיתים כמש"ל שגם הם מד' יסודות אינן רק כפי טבע השפעתם למטה, וכן כלולין כולם זה בזה כי גם הלב כמלך על כסאו כי ממנו יצאו חיים אל כל האיברים ואליו יבואו שבלילה בשינה כולם נאספים אליו מ"מ רובו במלחמה הוא צריך לשמור עצמו שלא יתגברו השונאים והממיתים עליו:

משנה ד

גם את זה לעומת זה וכו'. כמו שי"ב מזלות בדכורא ו"ו כנ"ל כן בנוקבא י"ב בקר לכן י"ב צירופי הוי"ה בעד"א כ"ד צירופי אדנ"י במלכות שבה כלולה שלו ושלה כ"ד ספרים, וז"ש את זה לעומת זה י"ב שלו נגד י"ב שלה ז"ה בגי' י"ב לעומת ז"ה ג"כ י"ב שלכן נקראו שניהם זה בדכורא כמ"ש בזוהר זה וזאת וכן נוקבא ג"כ נקראת זה זה השער כמ"ש בתי', וי"ב מזלות נחלקין לד' מדרגות נגד ד' אותיות הוי"ה וד' אותיות אדנ"י שהן בחגת"ם, חסד טוב וגבורה רע אע"פ שאין רע למעלה מ"מ למטה מתעורר הרע וכן ת"ת טוב מטוב נמשך מחסד ומלכות רע בסט' יראה רעה, ועשה אלהים זה לע"ז בזווג פנים נגד פנים שאז החסד דידיה נגד גבורה דידה וזהו **טוב לעומת רע** וגבורה דידיה נגד חסד דידה וזהו **רע לעומת טוב**, וזהו סוד מיתוק הגבורות בזווג, ולכן בארץ בדרום תוקף החמימות מאש שבשמים כו' ובצפון קר יותר ממים שבשמים ושם הישוב אבל ת"ת ומלכות דידה נגד ת"ת ומלכות דידיה וזהו **טוב מטוב רע מרע**:

הטוב מבחין. עכשיו מפרש הפעולות של הד' דרגין ואמר הטוב דידה מבחין את הרע שלו והרע מבחין את הטוב שלו כי כשם שא"א לקבל רוב רעה כן א"א לקבל רוב טובה כמ"ש כעסת עליהם אינן יכולים לקבל השפעת אינן כו' ולכן היא ממתקת את הטוב והרע שלו בנטיה מעט שלכן אמרו במלכות ב"ד הרפה דינא רפיא, ואח"כ בת"ת ומלכות **טובה שמורה** וכו' שמשם החיים והמות ת"ת חיים ומלכות אילנא וכו' שת"ת ומלכות מנהיגין את העולם כמ"ש את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה שאף שת"ת ומלכות זה לימין וזה לשמאל מ"מ שניהן מכריעין הם אלא שזה נוטה יותר לימין וזה יותר לשמאל לכן בא ע"י כי שניהם הם ממוצעין כנ"ל [**בליקוטיו**, זה לעומת זה. וכן בס"א כל הל"ב עשר כתרין וג' קטירין צאן ועבד ושפחה וז' היכלין דס"א ז' מדורי גיהנם ז' רקיעין ז' ארעאין דלהון ז' כוכבים בס"א וי"ב נשיאים]: [**עוד בליקוטיו**, גם את זה כו'. כמש"ל פ"ב וסימן אין למעלה מענג כו' וכתב בפ' בראשית באתוון גליפין דר"א כו' וסימן א"ך ב"ך א"ל והוא כמ"ש במ"א כי הן כ"ב בתים מלמעלה למטה וברוחב הן א"ך ואמצעיתא הוא א"ל ב"ם וזהו א"ל, והנה ידוע בסוד סליק ונחית והנה הקצוות הוא א"ת ב"ש עד חציו ומשם ולמטה הוא בהיפך וכ"ה באלב"ם, והנה הימין הוא חסד דסליק ושמאל להיפך וז"ש בפ' נח בא לפני באתוון גליפין כו' דהוא אחור האחרון ולהיפך פנים הראשון אב הרחמים וזהו טוב לעומת רע ובחציו התחתון ג"כ כזה אלא לפי שמתחיל ל"כ מ"י וסדרן כ"ל י"ם והוא משמאל לימין לפיכך אומר רע לעומת טוב ובאלב"ם למעלה הוא טוב לעומת טוב דהכל בסליקו ומחציו ולמטה בהיפך

והן ד' רגלי המרכבה וכמ"ש דימינא ושמאלא מתחלפים משא"כ באמצע כמש"ש, ואמר הטוב מבחין כו' טובה שמורה כו' כי ד' בחי' ב' האמצעים ו"ה הן המתנהגים בעוה"ז ו"תגל ה"ארץ. י"ה ימינא ושמאלא הן מנהיגי עוה"ב ג"ע וגיהנם אבל בעולם הזה השפעת כו' כעסת כו' והן ממוזגים כידוע וכמ"ש כי המים והאש הן מנהיגי עוה"ב גן עדן בנהר וגיהנם באש וכאן בחיים ומות רוח ועפר ובעוה"ז הוא בחילוף הטוב מבחין את הרע ר"ל שבוחן לרשע ונותן לו טובה וצדיק להיפך והוא הנסיון כידוע וזהו א"ת ב"ש כו' ולהיפך אבל בעוה"ב טובה שמורה כו' א"ל ב"ם וזהו את זה לעו"ז כנ"ל שימינא ושמאלא מתנהגים העוה"ב וכאן הוא בהיפך הטוב מבחין כו' וא"ל ב"ם בעוה"ב וכל שהוא יותר צדיק יותר נבחן ואברהם אע"ה שהוא ראשית דרגא דחסד נבחן יותר מכל וכמ"ש בב"ר (פנ"ה) משל לשתי פרות וכ"ה ברשעים להיפך ונבוכדנצר יוכיח ולכן נגד הא' הוא התי"ו וב' שי"ן ובאחור להיפך אבל בעוה"ב נגד הא' הלמ"ד ונגד הב' המ"ם כו' וכן באחור:

משנה ה

שלשה כל אחד וכו'. עכשיו מפרש ג' וז' וי"ב עניינם היאך קשורים זה בזה כ"א לבדו, בנפש ראש ע"ג גויה וגויה ע"ג בטן זה על זה וכן בעולם ושנה כנ"ל:

ז' ג' מול ג' כו'. ר"ל עין ואזן ונחיר ימין נגד שמאל ופה באמצע מכריע בינתים וכן בספי' חסד נצח ת"ת נגד גבורה הוד יסוד ומלכות מכריע אבל ג"ר כולם רחמים גמורים, וכן הן זעג"ז בא"א כידוע וכ"ה בשנה ונפש:

ושנים עשר. שהן נחלקין לד' חלקים כנ"ל בד' אותיות הוי"ה שכל א' כלול מג' כנ"ל:

שלשה אוהבים. יו"ד חכמה וכן חסד דבה נחית חכמה:

שונאים. ה' בינה דמינה דינין מתערין וכן גבורה דבה נחית בינה כל אהבה הוא ממדת החסד וכל שנאה הוא ממדת הדין:

מחיים. ו' ת"ת אילנא דחיי:

ממיתים. ה' מלכות כנ"ל וכ"ה באדנ"י במילואו שכל אות מג' אותיות. ואוהבים ושונאים הוא בעוה"ב שלכך יצה"ר נקרא שונא אם רעב שונאך כי תצא על אויביך והרבה פעמים וכן להיפך, מחיים וממיתים בעוה"ז כמש"ל:

ג' אוהבים הלב והאזנים. שהן כלי התורה כמ"ש להקשיב לחכמה אזנך תטה לבך לתבונה וכיוצא בו והוא כלי חכמה ותבונה כי החכמה הוא דבר שמקבל ושומע מאחרים ותבונה הוא שמבין דבר מתוך דבר וז"ש בתחלה להקשיב ואח"כ תטה כו' כמ"ש (ברכות כ"ג ב', ע"ז י"ט א') לעולם ילמוד אדם ואח"כ כו' כי הלב לחשוב ולהנהיג א"ע והוא בא

ע"י השמיעה כמ"ש בפ"ה כמ"ש לב נבון כו' ואזן חכמים וכמו שהלב עיקר כל הגוף כן האזנים ולכן אמרו (ב"ק פ"ה ב') חרשו נותן דמי כולו:

ג' שונאים הכבד והמרה והלשון. כל התאוה בכבד כידוע כמ"ש במדרש הנעלם ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא כו' הכבד אל הלב כו' עי"ש, ומרה כל הקנאה תלוי בה כידוע וז"ש (ב"מ ק"ז ב') מחלה זו מרה ולמה נקרא שמה מתלה שהיא מחלה כל גופו של אדם כמ"ש ורקב עצמות קנאה דא מחלה כו' ופת שחרית כו', והמעם כמ"ש שם למטה פת שחרית מוציא את הקנאה כו' וכן כל הי"ג מדות ששם הכל ענפי הקנאה שמבטלן. **והלשון** בו תלוי כל הגאוה והכבוד להתפאר עצמו ולגנות אחרים ולהתכבד בקלון חבירו והן שרשי כל המדות התלוין בלשון, ואלו ג' דברים הנ"ל הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם ר"ל מן עוה"ב והן ג' מדות של בלעם הרשע עין רעה קנאה, ורוח גבוהה כבוד, ונפש רחבה תאוה שתלמידיו יורשין כו':

שלשה מחיים הטחול ונקבי האף. כמ"ש אשר נשמת רוח חיים באפו. והטחול כל העוה"ז הכל בטחול כמ"ש השעה משחקת לו בטחול והיא משחקת לרשעים בעוה"ז שבו תרמוש כל חיתו יער אלו רשעים כו' הטחול הוא לילה זהו לרשעים ולצדיקים הוא שמחה של מצוה שהואנר מצוה בלילה וביום ותורה אור:

שלשה ממיתים ב' נקבים. הם גדולים וקטנים. **והפה** שאם יסתם וכן עצירת הנקבים וכן המאכל בפה מאכלים רעים שהכל בא ע"י מאכלים רעים וכן אם יחסר לחמו על פת לחם יפשע גבר וכן בשנה ועולם באין מג' ג' אוהבים וז"ש שלשה כ"א כו' ז' כו' וכולם אדוקים וכן הוא בשם שא' כולל הכל הוא שם הוי"ה שכולל בא' כידוע, ג' אותיות יה"ו ג' אמ"ש, ו' צירופים (של יה"ו) וה' אחרונה באמצע ז' כפולות, וי"ב צירופי הוי"ה, וע"ס מילואו. וכן במשכן אמ"ש ק"ק ואהל מועד וחצר המשכן, ז' כפולות ז' נרות של מנורה [וי"ב הן י"ב חלות כמ"ש המחבר פ"א], וכן בכלה ג' קדושין האשה ניקנית וכו' וז' ברכות וי"ב דברים של יחוד חתן וכלה נגד י"ב דברים שאמרו השרוי בלא אשה וכלל כולן הן ל"ב, ושרשם במלוי מ"ה שי"ג הוא בכתר גי' אח"ד שהוא אל"ף וכן בכולם כידוע, וכל זה שבכל אבר לבד צריך לכמה צירופים והכל לפי הצירוף וכולן כלולין ואדוקין זה בזה. [**עוד בליקוטיו** שלשה כ"א לבדו עומד. שהם זה על זה כנ"ל בפ"ג והוא בסוד שלש נקודות חש"ח. ושנים עשר עומדין במלחמה שאין להם מכריע רק התלי שמנהיג את הכל כמ"ש למטה אחד ע"ג כו' והכל בג' ג' שלשה אוהבים וכו'. ג' אוהבים להקשיב לחכמה כו'. ג' שונאים הקנאה כו'. ג' מחיים אשה ריח ניחוח אשה ריח בב' דחוטם כמ"ש בפ' פקודי וכנ"ל וטחול ניחוח שהוא מקור השמחה ואלו ג' מחיים הרוח

וריח ממוגמרים שעל האש שהוא בנקב השני ללב ושמחה הוא ענין בפ"ע ואינו מי"ב המנהיגים, ג' כו' מהר צועה להפתח כו', והנה כ"ה בהנהגת העולם בד' יסודות כל תאוה ואהבה בסוד המים כמ"ש חכמי המחקר וע' בס' הישר וכ' נמשך אחריך כמים, וכל שנאה וקטטה וכעס מצד האש, והחיוני ברוח רוח חיים באפיו, ומיתה בעפר וכן ואל עפר, וכן בד' רוחות העולם, ב' הם משמשים בעוה"ב וב' כאן, אהבה ושנאה שם חיים ומות כאן, ושם הוא ג"ע וגיהנם והנה ג"ע הוא כל הצחצחות הוא בנהר וגיהנם באש וכאן ברוח ועפר, וכ"ה בד' רוחות ג"ע בדרום גיהנם בצפון כידוע, ממזרח החיות במזל הצומח מהאופק והמות בו שקיעה כידוע ויאסוף רגליו כו', וכ"ה במזלות אהבה ושנאה כו' דפ"ג שכנגדן הוא המלחמה כידוע לחכמי החזיון, וכן בד' היסודות שלכן מים ואש הם מתנגדים וכן רוח ועפר שהם הפכים אהבה ושנאה כו' ונקשרים זה בזה ע"י חיבור כולם כמ"ש בר"פ וארא. שלשה אוהבים כו' וכ"ה בכל הז' חלקים בעולם כסף הוא אוהב שהוא מצוי לכל והוא קל בהוצאה וזהב שונא שאינו מצוי כ"א למקנה או למבחן או צפון לרב טוב הצפון ג' דרגין דצפון מצפון זהב וג' דרגין ביה נציץ כדהבא או סומקא או חשוכא והן ג' דרגין דזהב שניתן לאדם והכל בדין או מה רב טובך אשר כו' וכמ"ש בספר הבהיר הובא בזוהר סוף ח"א בעמוד האחרון לי הכסף ולי הזהב כו' שם של כסף בימינו ושל זהב שם בשמאלו אמר זה יהיה מזומן וקל להוצאה ועושה דבריו בנחת כו', וזה"ב הוא ימי קריאת התורה להיפך (ומ"מ נהירו דז' מאיר לה"ב משא"כ בלא ז' הוא חשיך והן כפולים כוללים זה בזה והן שתי בנות הב הב כו' ב' בנות דלוט ב' דמעות שמהם הדין מהספירות אבל זהב מאיר כנ"ל) והן [ר"ל ה' ב' מזה"ב הן הספירות דשמאל ר"ל הוד וגבורה שהן יום ה' ויום ב' וז' דזהב הוא שבת מלכות כו'. ש"ל] הספירות דשמאל ושבת הוא מלכות דסליק לבינה כידוע וכס"ף הוא בא"ב כסדר וענ"י הוא אותיות הקודם לכסף למפרע כל הדוחק כו' ונחשת הוא החיים נחש נחשת וראה אותו וחי וברזל הוא הממית כו' וז"ש לא תניף כי הברזל נברא לקצר והמזבח נברא להאריך ולכן נקרא מזבח הנחשת ונחש הוא ג"כ החיים חיויא דחייא והוא אליהו ז"ל קנא קנאתי לכן חי לעולם אלא שהנחש נתהפך ולכן כל המקנא אין מה"מ שולט עליו וכן בד' חיות שבדניאל אלא ששם הזהב (קפד"ם) [צ"ל קודם, ש"ל] כמדתו ובו היה בהמ"ק קיים]:

אחד ע"ג שלשה. וא' הוא התלי וגלגל ולב שע"י השי"ת עושה נפלאות אדון הנפלאות והוא מטה משה שהיה מסור בידו והוא הנהפך והסימן ה' מלך תג"ל הארץ:

משנה ו

אלו הן כו' שבהן חקק כו'. ע"ס שפעלו על ידי כולן שהן כ"ב אותיות כמש"ל, וחשב עשר שמות של עשר ספירות, [אהי"ה י"ה הוא כ"ח] יה"ו אלהים הוא בינה כמו שכתב בזוהר הוי"ה בניקוד אלהים ואמר יה"ו שהוא בינה שכולל יה"ו, אלהים גבורה, יהו"ה חסד כמ"ש הוי"ה אלהים מדת הרחמים ומדה"ד וחשיב גבורה [קודם כמו ברקיעים מעון ומכון], אל שדי יסוד, הוי"ה ת"ת:

ועשה מהם כו', ר"ל מכ"ב אותיות אמ"ש וכפולות ופשוטות:

וצר. הוא צורת הדבר: [**בלייקוטיו**. אלו הם עשרים כו' יה"ו אלהים יהוה כו'. הוא מוטעה, ואל שאחר צבאות צ"ל בין ב' אלהים ואלהים שאחר יה"ו והוי"ה שאחר שדי הן אינן בחשבון ואינם באים רק להורות על כללותן שיה"ו שבבינה הוא מנוקד בנקודת אלהים וכן אדנ"י מנוקד בניקוד הוי"ה אע"פ שנקוד בח"פ הוא לפי קריאתו אבל הוא רק בניקוד הוי"ה והוא מסוה משה בב' צדדין, והן רק עשרה שמות והן בכללן תשעה שם י"ה (צ"ל נ"ה) שם אחד כוללן צבאות כמ"ש בפ' ויקרא והן ל"ב אותיות:

משנה ז

כשבא אאע"ה הביט כו'. ז' לשונות נגד ז"ת שעד כה הביט וחקר ועלתה בידו הבריאה במלכות שבה הבריאה:

מיד נגלה כו'. בג"ר וז"ש **והושיבו כו' ונשקו כו' וקראו כו' אוהבו ובחירו** בחו"ב והן ד' בתי תפילין והושיבו ונשקו וקראו ב' כאחד ב' דדעת והוא סוד קורא אני אליהם כו' ואח"כ מתפשטים בחו"ג, וג' בריתות בסוד וא"ו ברית הראשון במלכות וז"ש והאמין בברית הלב, ואמר **וכרת לו ברית** שהוא הקשר שבין ע"ס כמש"ל בפ"א משנה ג' ברית הראשון בין הבתרים לו לירש הארץ והוא בברית התורה בלשון וכמ"ש והאמין בה' כו' וצדקה תהיה כו' ושם נאמר שכרת לו הברית ואח"כ בברית המילה כרת לזרעו להיות לך לאלהים ולזרעך כו' וז"ש וכרת לו כו' והוא בנפש שיתופא דגוף וברוח בעוה"ז ובעוה"ב כמ"ש בתיקונים דתורה וברית ב' מגינים לאדם אחד בעוה"ז ואחד בעוה"ב כו' ע"ש וז"ש וכרת לו ברית בין וכו', ואמר **וקשר כו' וגילה לו כו'** והוא ע"ס הפנימיות שהן ל"ב והוא סוד ה' ליראיו בברית שם הבין כידוע והם כלולים זה בזה:

רעשן ברוח שערן בשבעה כו'. כצ"ל והן השבעה שערים וי"ב מנהיגים כמ"ש. והנה בפ' בהעלותך בז' קשרים והן כ"א וחו"ב כא' חשבינן דכחדא שריין כו' ולא מתפרשין, והנה כ"ב צינורות ידועין כ' צינורות וב' צינורות הוסיף עוד הרמ"ק דלא כמ"ש בפרד"ס והוא מחכמה לגבורה ומבינה לחסד וקצת מ' כן בזוהר שם אבל לפי אצילות המלכות דנה"י

משתקיא מינה המלאך הגואל יברך את הנערים ותשקהו ותאמר כו' הוא ג' צינורות ממלכות לנה"י והוא מכוון וכבר כתבתי במ"א שי"ב גבולין לפי זה הוא מכוון שחו"ב ויו"מ שהם ב' הזווגים הם מעלה ומטה ג"כ ועוד דרך אחר שהדעת באמצע ומלכות למטה והנה מכתר ג' צינורות לחב"ד ומחו"ב לכל א' ב' צינורות מזה לחסד ומזה לגבורה ואחד לדעת ומדעת ג' צינורות לחג"ת ועוד צינור אחד מחכמה לבינה ומחג"ת לנה"י כסדרן והכל כסדר, והדעת הוא ברית הלשון [ויסוד, כצ"ל] הוא ברית המעור כי הוא הלויתן ועושה הגוף וברית א' כמ"ש בפ' תצא ואלו ב' הבריתות הן יסוד הכל זה להוליד בגוף וזה להוליד הרוח וכמ"ש (ב"מ ל"ג א') דרבו קודם לאביו שזה כו' ולכן זה הברית במעשה וזה בדבור שהן כוללין התורה והמצות ועליהן נאמר אם לא בריתי כו' וברית כולל תרי"ב מצות והוא הכוללן.

בליקוטיו: **כשבא אברהם אבינו ע"ה הביט כו'**. ז' לשונות ז' ימי הבנין שבהן מותר ההסתכלות:

ואת הנפש. כמ"ש ושמרתם ועשיתם כו' שאמרו (סנהדרין צ"ט ב') כאלו עשה התורה:

מיד כו'. כ"א בזאת יתהלל כו' שכולן הן בג':

וגילה כו'. כמ"ש סוד כו' ביסוד כמ"ש סוד ה' כו' ובריתו כו' שבלשון ובמילה כלולין כולם:

משכן כו'. הם ג' וז' וי"ב. שערן כו' ששבעה קבועות בראש ושמים ששם אש וכו', י"ב במנהיגים בנפש כנ"ל:

בס"ד סליק פירוש הגר"א על ספר יצירה בריך רחמנא דסייען